

Riksdagens snabbprotokoll

2021/22:112

Torsdagen den 12 maj

Kl. 12.00–18.08

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 21 april justerades.

§ 2 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Sven-Olof Sällström* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i försvarsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas partigrupp anmält *Sven-Olof Sällström* som ledamot i försvarsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

ledamot i försvarsutskottet
Sven-Olof Sällström (SD)

§ 4 Anmälan om faktapromemorior

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2021/22:FPM86 Ozonförordningen *COM(2022) 151* till miljö- och jordbruksutskottet

2021/22:FPM87 F-gasförordningen *COM(2022) 150* till miljö- och jordbruksutskottet

2021/22:FPM88 Ett reviderat industriutsläppsdirektiv *COM(2022) 156* till miljö- och jordbruksutskottet

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner

2021/22:4688–4690, 4693 och 4694 till civilutskottet
2021/22:4687 och 4696 till arbetsmarknadsutskottet
2021/22:4705 och 4730–4734 till socialutskottet

EU-dokument

COM(2022) 187 till justitieukskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 6 juli*.

COM(2022) 189 till socialförsäkringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 6 juli*.

§ 6 Socialförsäkringsfrågor

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2021/22:SfU17

Socialförsäkringsfrågor
föredrogs.

Anf. 1 BJÖRN PETERSSON (S):

Fru talman! I varje land finns människor som lever i stort överflöd. Ett samhälles utveckling mäts desto bättre genom att se till den som har blivit sjuk eller arbetslös eller som är ensamstående förälder. När vuxna och deras barn halkar efter och förvägras möjligheter som andra tar för givna är det en kritik av hela samhällsbygget.

Väl utbyggda, generella och trygga socialförsäkringar är en grundbult för utveckling och sammanhållning. De jämnar ut inkomster över perioder i livet när vi inte kan arbeta. De lindrar oro och skapar mod att pröva nya vägar. De är också positiva för sysselsättningen eftersom det är genom arbete man blir berättigad till dem och eftersom de också understöder återgången till arbete.

Den som blir sjuk ska få det stöd som krävs för att kunna komma tillbaka i arbete och ha en ekonomisk trygghet under tiden. Sjukförsäkringen är en försäkring, inget bidrag, och är en viktig del av vårt samhällskontrakt.

Under de senaste decennierna har försäkringen urholkats. Stora förändringar har bidragit till att människor med goda möjligheter att återgå i arbete inte får rätt stöd och rehabilitering. Därför har vi ändrat

sjukpenningens regelverk och förstärkt arbetet med stöd och rehabilitering.

Karensavdraget påverkar olika utifrån kön, yrke och ställning på arbetsmarknaden. Den ekonomiska förlust som i dag uppstår för yrkesgrupper som saknar möjlighet att arbeta hemifrån och är särskilt utsatta är orättvis. Vi utreder därför nu skyndsamt hur regelverket ska förändras, med syfte att riskerna för inkomstbortfall under sjukdom ska bäras på ett mer solidariskt sätt.

Hänsyn måste tas till att ens omställningsförmåga varierar på grund av ålder och arbetsliv. Att inkomstbortfallsprincipen i försäkringen förstärks är viktigt för sjukförsäkringens legitimitet. Det motverkar den fattigdomsfälla som ligger i att en försäkring enbart erbjuder grundtrygghet medan mer privilegierade skaffar sig privata försäkringar.

Dessutom behöver sjukförsäkringens regelverk anpassas. Den som är långvarigt sjuk eller har nedsatt förmåga på grund av en funktionsnedsättning ska kunna känna sig trygg med att försäkringen finns där och att man får rätt stöd och tidig rehabilitering när det behövs.

Det finns alldeles för många exempel på att man kan falla mellan stolarna i regelverk och olika instansers handläggning och bedömning. Det är därför dags att göra en särskild översyn och särskilda insatser för att förhindra det.

Ingen ska riskera liv och hälsa på jobbet. Arbetskadeförsäkringen är en viktig del av socialförsäkringarna men har urholkats under en längre tid och är inte följsam mot de risker som finns i arbetslivet. Regelverket måste ses över med syfte att stärka den ekonomiska tryggheten.

Personer med funktionsnedsättning ska ha samma rättigheter som andra och kunna leva sitt liv som andra. Det offentliga ska konsekvent verka för att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Du ska kunna lita på att dina behov blir tillgodosedda genom insatser av hög kvalitet och att systemet är rättssäkert.

Möjligheterna att använda samma arbetsförmågebegrepp i sjuk- och aktivitetsersättningen ses över. Vi behöver också se över indexeringen i sjuk- och aktivitetsersättningen, ersättningsnivåerna med mera.

Fru talman! Det handlar om vad vi socialdemokrater vill med våra socialförsäkringar och hur vi ser på dem. Efter valet har vi haft ett svårt parlamentariskt läge. Våra olika partiers idéer om sjukförsäkringen och socialförsäkringen skär igenom på andra sätt än de värderingar som nu formerar de nya blocken.

Det såg mörkt ut i början av mandatperioden för att få till förbättringar i sjukförsäkringen och våra socialförsäkringar. Trots det har vi hittat vägar fram. Vi har lyckats enas om att ta bort några av de vassaste kanterna i vårt system. Vi har lyckats enas över blockgränserna, inte minst då pandemin härjade över vårt land och utsatte vårt folk för stor press.

Vi har också lyckats få igenom en lång rad förbättringar som gör vår sjukförsäkring starkare. Vi har gjort

ändringar i prövningen vid dag 180. Vi hör nu från Försäkringskassan hur en större andel får ha kvar sin sjukpenning förbi dag 180. Vi hör hur andelen som går tillbaka i arbete utan att ha blivit utkastade ur försäkringen ökar. Vårt förslag fungerar.

Vi har beslutat att prövningen mot fiktiva arbeten ska avskaffas. I stället ska prövningen ske mot arbeten i en angiven yrkesgrupp. Beslutet är fattat, arbetet pågår och till hösten kommer vi att se tydligare beslut från Försäkringskassan.

Med detta har en rad ytterligare förbättringar skett. Vi har höjt taket i sjukpenningen så att inkomstbortfallsprincipen stärks. Vi har höjt garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen så att många fler får en dräglig tillvaro. Vi har höjt bostadstillägget för dem med sjuk- och aktivitetsersättning och tagit bort den orättvisa klyfta som funnits mellan landets sjukpensionärer och ålderspensionärer.

Vi har gjort en rad förbättringar. Mer måste göras, fru talman. Men vi har tagit många steg och är en bit på väg.
(Applåder)

Anf. 2 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Fru talman! Jag står bakom samtliga av Moderaternas reservationer i detta betänkande men yrkar bifall enbart till reservation 29.

När pandemin slog till mot Sverige ökade sjukfrånvaron markant. Det innebar en exceptionell situation som ställde krav på exceptionella åtgärder.

Moderaterna var drivande bakom många av de viktiga åtgärder som vi satte in, såsom slopat karensavdrag och en utökning av den förebyggande sjukpenningen för riskgrupper. Det var nödvändigt för att stoppa smittspridningen och skydda särskilt utsatta grupper.

Ur individens perspektiv leder sjukfrånvaro till sämre privatekonomi, och en lång frånvaro från arbetslivet leder ofta till färre sociala kontakter i vardagen.

Utanförskapet är både ekonomiskt och socialt. Effekterna kan också vara stora i nästa generation. Barn till föräldrar som är långtidssjukskrivna tenderar att själva bli sjukskrivna i högre grad än andra.

För oss moderater är det självklart att samhällets insatser ska inriktas på att förebygga sjukskrivningar och hjälpa människor tillbaka till arbetslivet. Den som är sjuk eller skadad och inte kan arbeta ska självklart ha rätt till ersättning, vård och rehabilitering. Men den som har eller får tillbaka sin arbetsförmåga måste alltid få stöd och hjälp att komma tillbaka i arbete.

Möjligheterna och drivkrafterna att agera för att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet måste stärkas för samtliga aktörer i sjukförsäkringssystemet: den försäkrade, arbetsgivaren, läkaren och handläggaren på Försäkringskassan.

Nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom är grundkriteriet i sjukförsäkringen. Sjukdomar definieras oftast utifrån ett medicinskt perspektiv, och diagnoser ställs baserade på rådande kunskapsläge inom

hälso- och sjukvården. Det saknas dock en tydlig och objektiv definition av vad hälsa egentligen är.

Sjukdom skapar ofta en känsla av ohälsa. Samtidigt kan en upplevd ohälsa i sig skapa sjukdom. Arbetsförhållanden kan skapa en känsla av ohälsa, och en upplevd dålig hälsa kan påverka hur man upplever sina arbetsförhållanden.

På samma sätt är begreppet arbetsförmåga svårt att objektivt definiera. Arbetsförmågan beror på vilket arbete som avses, och samma sjukdomsdiagnos kan innebära att arbetsförmågan antingen försvinner totalt eller inte påverkas alls.

Hur påverkas arbetsförmågan hos en tjänsteman som sitter vid ett skrivbord med ett brutet ben jämfört med hos en byggnadsarbetare? Hur påverkas arbetsförmågan hos dessa två om vi byter diagnos till en lättare depression? Det enkla men samtidigt djupt komplicerade svaret är att det alltid finns arbetsuppgifter som både är möjliga och omöjliga att genomföra för samma diagnos. Det är mot den bakgrunden man måste se på frågor om reformer av sjukförsäkringen.

Psykiatriska diagnoser är sedan 2014 den vanligaste sjukskrivningsorsaken. För att motverka en utveckling mot allt fler och allt längre sjukfall i dessa diagnoser bör stödet vid psykisk ohälsa förbättras, och kunskapen om sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa behöver öka.

Som jag nämnt tidigare är frågor om hälsa och arbetsförmåga komplicerade och mångfasetterade. Situationen kompliceras dessutom vid de psykiatriska diagnoserna. Det är trots allt lättare att bedöma ungefär hur lång tid det tar för ett brutet ben att läka och hur arbetsförmågan påverkas av detta än när det gäller psykisk ohälsa, då bedömningen är betydligt svårare. Särskilt tydligt blir detta när man väger in den psykosociala arbetsmiljöns samverkan med dessa diagnoser. Många beskriver en situation där pressen från den dåliga psykosociala arbetsmiljön blir för stor och skapar en stressreaktion.

Eftersom psykisk ohälsa till stor del är individuell finns det en rad olika parametrar och faktorer som alla bidrar till rehabiliteringen. Vi moderater vill därför överväga behovet av ett nytt spår i rehabiliteringskedjan för psykiatriska diagnoser med tidiga insatser och multimodala team på grund av att tidsgränserna i den befintliga kedjan egentligen är bättre anpassade för traditionella sjukdomstillstånd.

Det är dock viktigt att utgångspunkten ska vara en så kort sjukskrivning som möjligt och en återgång till arbetet så fort som det bara är möjligt. Man kan också i detta sammanhang konstatera att tidiga rehabiliteringsinsatser, innan en sjukskrivning uppstår, har bättre förutsättningar att förhindra en framtida sjukfrånvaro och ökar återgången i arbete bland redan sjukskrivna. Därför bör möjligheterna att genomföra tidigare rehabiliteringsinsatser stärkas.

Arbetsgivare och medarbetare måste uppmuntras att använda förebyggande sjukpenning för att ge den enskilda möjlighet att delta i rehabilitering som förebygger en eventuell framtida sjukskrivning.

(Applåder)

Anf. 3 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag socialförsäkringsutskottets betänkande 17 gällande socialförsäkringsfrågor. Sjukförsäkringen är ett område i det här betänkandet där det finns många förslag på förbättringar och många reservationer. Vi står bakom samtliga av våra reservationer, men jag väljer att i dag yrka bifall endast till reservation nummer 30.

Sjukförsäkringen har under lång tid varit lite av politikens sorgebarn. Problemen har pendlat från höga sjukskrivningstal där människor hamnat i långa sjukskrivningar utan att faktiskt få hjälp och rehabilitering till att slå över åt andra hållet i tider av nedskärningar då det funnits någon sorts tro på att bara vi utförsäkrar människor och får ned sjukskrivningstalen blir människor som av ett mirakel friska och återgår i arbete.

Men riktigt så enkelt är det inte, utan mitt i detta har människor hamnat i kläm och hela familjer drabbats hårt. Det finns till och med de som farit så illa av den icke-fungerande sjukförsäkringen att de valt att ta sitt eget liv.

Under de senaste mandatperioderna har vi sett exempel på detta då utförsäkringarna sköt i höjden under den socialdemokratiska regeringstiden när svårt sjuka människor utförsäkrades, framför allt efter 180 dagar, trots att lagen inte hade ändrats.

Sedan kom en pandemi, och den trasiga sjukförsäkringen blottades mer än tidigare när inte ens en sjuksköterska, som ställt upp för oss när vi som mest behövde vård i en pandemi, själv blev drabbad och sjuk i covid kunde erbjudas ekonomisk trygghet utan utförsäkrades och kastades ut i otrygghet. Detta satte igång en livlig och välkommen debatt om sjukförsäkringen.

Vi från Sverigedemokraterna men även andra partier i oppositionen har sedan drivit regeringen framför oss och pressat på för förbättringar inom den havererade sjukförsäkringen. Till slut började Socialdemokraterna och regeringen inse att den här utförsäkringspolitiken för att spara pengar inte var hållbar, och en rad förslag, bland annat dem som vi under en lång tid drivit på för, lades på bordet i höstens budget. De fanns också med i den budget som röstades igenom från oss i Sverigedemokraterna tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna, och många välkomna förbättringar genomfördes.

Vi välkomnar att det nu bland annat lättare kan göras undantag efter 180 sjukdagar så att människor som har en möjlighet att rehabiliteras och återgå till sitt arbete inom ett år inte ska behöva utförsäkras drastiskt – om det som sagt finns goda utsikter till rehabilitering. Vi välkomnar också att det kan göras undantag vid dag 365 om människor har en chans att rehabiliteras och återgå i arbete längre fram.

Det är också positivt att det i dag genomförs en förändring så att man ska bedömas inom angiven yrkesgrupp i stället för att hänvisas till fiktiva jobb, som alltså inte finns. Vi har hört de mest härresande

exempel om människor som har hänvisats till jobb där man till exempel kan ligga och vila på dagtid.

Det är också positivt med en humanare bedömning av sjukpenning för dem över 62 år så att de kan bedömas mot sitt nuvarande arbete och att förslaget om trygghetspension har lagts på bordet så att äldre lättare ska kunna beviljas sjukersättning genom att endast bedömas mot arbete de har tidigare erfarenhet av. Vi anser dock att åldersgränsen inte ska höjas i och med riktåldern utan stanna på 60 år då vi också är generellt kritiska till pensionsåldershöjningen.

Fru talman! Vi ska dock inte låta oss luras att tro att allt nu är frid och fröjd och att allt är fixat med sjukförsäkringen. Det finns fortfarande stora brister att åtgärda för att människor inte bara ska få ekonomisk trygghet utan också tillgång till hjälp och rehabilitering för återgång i arbete, för dem som kan. Här har vi lagt fram en rad förslag på förbättringar för en trygg och human sjukförsäkring.

Fru talman! Flera granskningar har visat på att det har funnits en osäkerhet och otydlighet i rättspraxis i de bedömningar som har gjorts, vilket kan ha lett till felaktiga bedömningar av Försäkringskassan. Detta har också flera domstolsbeslut visat på. Inspektionen för socialförsäkringen har i en rapport gällande Försäkringskassans utredningsskyldighet fått fram att det funnits stora brister i utredningar kring ärenden. Granskningen visade att i 11 procent av fallen har utredningarna varit så bristfälliga att det kan ha fattats felaktiga beslut.

Detta måste åtgärdas på något sätt så att inte förtroendet för vår socialförsäkring och sjukförsäkring helt raseras. När någon utförsäkras trots svår sjukdom drabbar det inte bara individen. Det kan drabba en hel familj. Vi anser därför att regeringen måste ta denna fråga på största allvar och tillse att en extern utredning tittar på vad som har gått fel bakåt i tiden och om personer har utförsäkrats på felaktiga grunder och i så fall hur dessa personer ska kunna kompenseras.

Fru talman! Regeringen bör även skyndsamt återkomma med förslag om hur SGI-skyddet kan förbättras. Det gäller alltså den sjukpenninggrundande inkomsten, som avgör vilken sjukpenning man får. Vi anser att det är helt orimligt som det är i dag: att man kan nollas och behöva få sjukpenning eller sjukersättning på den lägsta nivån trots att man har arbetat i hela sitt liv för att man har missat att skriva in sig på Arbetsförmedlingen något datum eller för att det finns något annat krångligt i regelverket som har satt käppar i hjulet.

Många människor åker jojo mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Försäkringskassan meddelar att personen är frisk och ska hänvisas till Arbetsförmedlingen. Personen kommer till Arbetsförmedlingen, som säger att personen är för sjuk för att arbeta. Då blir personen också av med sin sjukpenninggrundande inkomst. Här måste det bli ett mycket närmare samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Jag hoppas att det är på god väg, men långsiktigt anser vi faktiskt att de två

myndigheterna borde slås samman, så att människor som drabbas av sjukdom och långvarig arbetslöshet bara ska behöva vända sig till en myndighet. Den kan då hjälpa till med att skapa trygghet både ekonomiskt och i rehabiliteringsprocessen.

Det är bra, som sagt, att det har skett förbättringar vid dag 180, men vi anser att det finns ytterligare förbättringar som kan göras. I dag krävs det att man inom ett år ska återgå på heltid för att slippa utförsäkring. Vi anser att det viktiga är att man kan börja återgå på deltid och att man stegvis sedan kanske kan gå upp till heltid. Vi anser också att det ska räcka att bedömas utifrån sitt eget kompetensområde.

Fru talman! Vi anser att en parlamentarisk kommitté behöver tillsättas för att ta fram en långsiktig nationell strategi för en human och hållbar sjukförsäkring. Det är nämligen så mycket som har förändrats på senare tid. Jag instämmer i mycket av det som tidigare talare från Moderaterna tog upp. I dag är psykisk ohälsa ett stort problem. Vi måste gå till botten med hur vi kan förbättra sjukförsäkringen och anpassa den bättre efter dem som drabbas av psykisk ohälsa, som i dag är en av de vanligaste sjukskrivningsorsakerna.

I debatten om sjukförsäkringen pratas det ofta om vikten av rehabilitering för att få stöd för återgång till arbetslivet. Sällan sägs det dock vad vi konkret ska göra för att förbättra tillgången till rehabilitering. Det finns i dag en rehabiliteringspenning som man kan beviljas. Men regelverket är krångligt, och den beviljas inte om personen bedöms kunna ta ett normalt förekommande arbete på arbetsmarknaden efter dag 180. Vi anser att det är ett orimligt regelverk.

Utredningen om sjuk- och aktivitetsersättning samt förmåner vid rehabilitering – jag hade förmånen att sitta med i referensgruppen – har konkreta förslag kring hur regelverket kan förändras för att människor lättare ska få tillgång till en konkret rehabiliteringsplan och rehabiliteringspenning. Rehabiliteringsersättningen ska då inte bedömas utifrån rehabiliteringskedjans tidsgränser, och det ska kunna ske en steglös ersättning som inte anpassar sig efter de fasta stegen – 25, 50 och 75 procent. Detta är något som vi under många år har drivit också när det gäller sjukpenningen. Det är bra och konkreta förslag från utredningen som vi anser att regeringen skyndsamt bör lägga på bordet.

Det är mycket som kommer från den här utredningen, till exempel trygghetspensionen, som har lagts fram på bordet. Det är jättebra, men jag förundras över att just de viktiga förslagen om rehabilitering ännu inte har lagts på bordet, för jag tycker att det borde göras.

Fru talman! När någon är långvarigt sjuk får vi inte glömma att det ofta finns en anhörig som behöver ta hand om och hjälpa personen som är sjuk. Det kan ofta vara äldre, och det kan ofta vara kvinnor. Därför har vi förslag om att ersättningen till närstående måste förbättras.

Fru talman! Ett annat allvarligt problem som vi har är välfärdsbrottsligheten – jag ser att tiden tickar iväg, och jag ska försöka fatta mig kort. Vi behöver ta tag i det allvarliga problemet med att stora resurser,

omkring 18 miljarder varje år, försvinner från vår välfärd. Här behöver vi göra mycket mer åtgärder. Straffen för grovt bidragsbrott behöver skärpas. Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Inspektionen för vård och omsorg måste få ökade resurser för att stoppa bidragsfusk. Vi behöver använda oss av biometriska data.

Ett allvarligt problem som finns i dag är den sekretess som råder mellan myndigheter. Jag anser att det är glädjande att vi i dag har en majoritet i utskottet när det gäller detta. Det finns en reservation från Socialdemokraterna, men det gläder mig att de inte har yrkat på den. Det blir en stor majoritet bakom att man ska åtgärda detta problem, så att det inte ska finnas sekretess mellan myndigheter som försvårar arbetet med att stoppa det allvarliga bidragsfusket, som ju gör att resurser tas från de personer som behöver trygghet, sjukförsäkring och arbetsskadeersättning som mest.

Anf. 4 BJÖRN PETERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag undrar över de förbättringar i sjukförsäkringen som ledamoten Kronlid i sitt anförande menade att Sverigedemokraterna skulle ha förmått regeringen att lägga fram. Ledamoten Kronlid formulerade det som att Sverigedemokraterna skulle ha drivit på regeringen under pandemin för att få fram dem. Kan ledamoten redogöra för varifrån de förslagen kommer?

Anf. 5 JULIA KRONLID (SD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Petersson, för repliken! Jag har ju inte möjlighet att ta replik på er när ni är först på talarlistan.

Ett förslag som vi har drivit sedan lång tid, sedan valet 2018, gäller just förändring vid dag 180. Innan denna utredning tillsattes såg vi att det fanns stora problem vid dag 180. Vi föreslog då att man skulle bedömas utifrån sitt kompetensområde – det driver vi fortfarande – för att det skulle bli en humanare bedömning. Men sedan tillsattes utredningen, och man ville göra förändringar vid dag 180. Då skulle det här undantaget bli lite mjukare. Det var inte riktigt så långt som vi ville gå, men det var en bit på vägen, just när det gäller att förändra bedömningen vid dag 180. Det är något som vi har pratat om länge, och nu lades det fram ett förslag. Man gick inte riktigt så långt som vi ville, men det var ändå ett bra förslag.

Något annat gäller detta med att bedömas mot fiktiva arbeten, som vi har kritiserat under lång tid. Och nu lades ju detta med angivet arbete fram.

En del av dessa förslag kommer från den statliga utredningen. Det är jättebra, men det har tagit alldeles för lång tid. Förra hösten lade vi fram förslag om att regeringen borde gå vidare med detta, men det har dragit ut på tiden.

Vi har lagt fram förslag om att höja garantinivån i sjukersättningen. Det har vi också drivit. Under flera års tid har vi lyft fram det i budgeten, och ni från regeringen har sagt nej till det och röstat ned våra budgetförslag. Men nu lades det fram förslag om att höja nivån i sjukersättningen.

Det var några exempel. Det är taget från våra kommittémotioner och våra budgetförslag.

Anf. 6 BJÖRN PETERSSON (S) replik:

Fru talman! Problematiken med dag 180 uppstod under förra mandatperioden när vi avskaffade stupstocken. Stupstocken var något som Sverigedemokraterna stödde, sedan var emot, sedan stödde igen och nu är emot. Det må så vara. Den hållning Sverigedemokraterna har i dag är klok. Dåvarande socialförsäkringsminister Annika Strandhäll tillsatte då en utredning ledd av Claes Jansson som gav upphov till de förslag som nu har lett till förbättringar i sjukförsäkringen.

Vi har ett svårt parlamentariskt läge. Åsikterna om socialförsäkringarna skär genom partierna på ett annat sätt än de värderingar som formerar blocken. Jag är orolig, fru talman, över vem som ska ta fram förslagen om vi inte har en socialdemokratiskt ledd regering som gör det.

Anf. 7 JULIA KRONLID (SD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Petersson, för frågorna och för svaren!

Det är sant att vi har pratat om den tidigare stupstocken förut, men vi har släppt den. Vi anser inte att det är rätt lösning på problemet. Vi tycker i stället att man ska ha positiva incitament med rehabilitering och stöd som kan få människor i arbete, inte hot om en borte tidsgräns.

Men med det sagt var den tidigare borte tidsgränsen 915 dagar. Att regeringen sedan själv valde att börja utförsäkra människor redan efter 180 dagar är helt och hållet regeringens eget ansvar. Det fanns ingen som tvingade regeringen att göra en sådan omläggning i sjukförsäkringspolitiken. Det behöver inte ha någonting att göra med huruvida det finns eller inte finns en borte tidsgräns. Detta var regeringens eget initiativ för att spara pengar inom sjukförsäkringen. Man behövde minska resurserna. Finansministern gjorde uttalanden om att vi måste skära ned på bland annat sjukförsäkringen för att finansiera till exempel en ökad migration. Det är helt och hållet regeringens eget ansvar att utförsäkringstalen blev så höga vid dag 180.

Det är dock bra att det nu har skett förändringar, och det är väldigt positivt att se att utförsäkringarna i dag minskar vid dag 180. Vi fick dessutom nyligen besked från Försäkringskassan om att människor återgår i arbete efter 365 dagar utan att behöva ett avslag. Det är en väldigt positiv utveckling, och jag är glad över att vi har kunnat bidra till den.

Anf. 8 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Sveriges sjukförsäkring har lite olika syften. Ett syfte är att man ska kunna känna att det finns en trygghet om man blir sjuk och inte kan gå till sitt arbete. Ett annat syfte är att ge stöd för att kunna återgå i arbete om man behöver en längre sjukfrånvarotid. Det är viktigt att man kan arbeta utifrån den

förmåga man har. Därför utgörs en del av sjukförsäkring av ett stöd genom rehabilitering och i vissa fall en omställning om man inte kan återgå till det arbete man har. Det är också viktigt att sjukförsäkringen fungerar bra för både den som är anställd på ett företag och den som är egenföretagare.

Fru talman! Inom sjukförsäkringen finns några förbättringsområden. Jag tänker på förslag för företagare. Jag vill att vi ska se över hur vi kan underlätta för företagare att kunna fortsätta vara företagare även om man blir sjukskriven en längre tid. Det handlar om att kunna få ha en viss administration av sitt företag, även om man är heltidssjukskriven. Man ska kunna ha lite marknadsföring eller bokföring. Kanske har man någon anställd som behöver sin lön, även om man själv är sjukskriven.

I förra veckan kunde vi äntligen rikta ett tillkännagivande inom föräldrapenningen när det gällde just detta. Riksdagen har nu en majoritet om att man borde kunna få göra en del enklare saker i sitt företag även om man är föräldraledig. Jag hoppas att vi framöver kan få en majoritet även när det gäller företagares möjligheter att göra detta.

Centerpartiet vill även göra förändringar i fråga om beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten för företagare. Vad är det för inkomst man beräknar för att komma fram till hur hög sjukpenning man ska ha om man är sjuk? Vi vill se att man beräknar detta utifrån historiska inkomster. Vi vill att alla slags inkomster räknas in, till exempel stipendier. De räknas inte in i dag, vilket försvårar för väldigt många kulturarbetare som får sin inkomst via stipendier. Men då dessa inte räknas in som sjukpenninggrundande inkomst blir det svårt att få ihop det hela om man blir sjuk. Det är också viktigt att även tillfälliga inkomster räknas in. Det ska vara enkelt att vara företagare, och man ska kunna känna sig trygg.

I dag månadsrapporteras alla inkomster till Skatteverket. I och med det borde det vara mycket enkelt att börja göra beräkningar på historiska uppgifter. Det blir tydligare och enklare för företagaren, och det blir tryggt. I förra veckans debatt framförde jag hur viktigt det är att göra detta inom bostadsbidraget. Det borde kunna funka här också. Jag hoppas att regeringen gör en förändring snabbt.

Ytterligare ett förbättringsområde där Centerpartiet ser ett behov är stödet för att få en återgång till arbete. Vi vill se möjligheter till fokus på korta sjukskrivningstider inledningsvis i stället för långa. Man bör titta på deltidssjukskrivningarna, och att de får ett större värde än en heltidssjukskrivning. Man ska kunna bidra med den del man kan och få arbeta med det man kan.

Det handlar också om en flexibel återgång när man blir allt friskare. I dag är detta låst till exakta procenttal – 25, 50, 75 eller 100 procent – när det gäller hur mycket sjukskrivning eller rehabilitering man kan få. Men om man kan jobba 60 eller 65 procent borde man kunna få göra det och inte vara låst vid 50 eller 75.

Detsamma gäller det antal timmar som man ska förlägga på sin arbetsplats. I dag måste även detta vara jämnt fördelat – fyra timmar om dagen. Men för en person kan det både för den anställda och för företaget vara bättre att man jobbar i åtta timmar två dagar i veckan i stället för i fyra timmar fem dagar i veckan. Det kan handla om restider eller arbetets beskaffenhet. En flexiblare möjlighet till återgång är således viktigt för att det här ska bli bättre.

Om man inte kan återgå till sitt arbete behöver man hjälp till omställning. Det handlar inte bara om arbetsprovning på olika ställen utan också om en möjlighet att kunna studera på olika sätt. Centerpartiet vill att man ska kunna studera deltid även om man är sjukskriven på deltid. Vi vill se ett skydd för den sjukpenninggrundande inkomsten om man studerar på högskola så att man kan känna trygghet i att göra en omskolning.

Fru talman! Det behöver även göras förbättringar som kanske handlar lite mer om olika arbetssätt, inte bara förändring i lagstiftning. Vi måste få en bra och tydlig samordning runt den som har en långtidssjukskrivning. Kunskapen om psykisk ohälsa, som tidigare talare varit inne på, behöver öka. Vi behöver tydliggöra vem som är ansvarig för rehabiliteringen. Är det Försäkringskassan, arbetsgivare eller hälso- och sjukvården? Hos vem finns ansvaret? Jag upplever att man i dag skjuter det lite åt olika håll och att alla har olika uppdrag.

Det är samverkan och tydlighet som kan hjälpa den enskilda individen att kunna komma tillbaka i arbete. Om det inte går måste samarbetet med Arbetsförmedlingen fungera väldigt bra, och man måste jobba gemensamt även om man har olika uppdrag när det gäller att bedöma arbetsförmåga eller vilken nedsättning personen i fråga har. Detta måste fungera bättre.

Försäkringskassan har påbörjat ett väldigt viktigt förändringsarbete. Jag hoppas att de får jobba på med dessa frågor och ta steg för steg. Det behöver de, och det har jag sagt även tidigare. Det är en stor förändring man ska göra i en väldigt stor organisation.

Jag har förtroende för dem som leder Försäkringskassan i dag att kunna ta de stegen så att det blir rätt beslut både utifrån ett regelverk och också för den enskilda individen.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis säga att vi har en sjukförsäkring i grund och botten som ska skapa en trygghet. Den behöver ha fokus på stöd för människor att kunna återgå.

Det behöver vara fokus på bra processer för samordning som gynnar den enskilda individen, och det behöver bli tydligare, enklare och tryggare för företagare.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall endast till reservation 18, men jag står självklart bakom samtliga reservationer från Centerpartiet.

Anf. 9 IDA GABRIELSSON (V):

Fru talman! Under många år har vi haft en illa fungerande sjukförsäkring i Sverige. Människor får inte det de har rätt till. Samhället har tappat kontrollen över

syftet med socialförsäkringarna, och utförsäkringarna har skett på löpande band.

För dem som drabbats har det här förstås fått katastrofala konsekvenser. Det är en enorm skandal och en stor skam för välfärdslandet Sverige. Den så kallade rehabiliteringskedjan som Alliansen införde under sin tid vid makten fungerar inte. Det har i stället blivit en utförsäkringskedja.

Vi som är förtroendevalda, valda av folket att representera medborgarna, ska agera handlingskraftigt och inte blunda eller främst agera pratmakare. De löften vi ger ska vi genomföra.

Fru talman! Jag har all förståelse för att många tappat tron på politiken efter år av försämringar. Politiker säger en sak men gör en annan. Vi i Vänsterpartiet ska i stället stå för det vi lovat. Vi representerar våra väljare, inte oss själva. Vi kompromissar och är konstruktiva, men vi kräver politiskt inflytande om våra mandat behövs.

När våra mandat behövdes i höstbudgeten satte vi en förbättrad sjukförsäkring högst upp på dagordningen. Det var första gången Vänsterpartiets röster krävdes under mandatperioden, och då lyckades vi också genomdriva flera stora förbättringar.

Utredningarna har förstås regeringen tillsatt, men till dess att Vänsterpartiet ställde kravet låg de och dammade i någon byrålåda på departementet. Vänsterpartiet behövdes i budgetomröstningen, och därför kom också förslagen äntligen till riksdagens bord. Det är inga småsaker vi pratar om. Fler beviljas nu ersättning, och nivåerna är höjda.

Fru talman! Bidragspolitik, säger några i högerblocket. Andra, som Sverigedemokraterna, pratar sig varma för sjukförsäkringen men viker ned sig så fort Moderaterna kommer in i rummet.

Inga förslag som har inneburit förbättringar har den borgerliga sidan, inklusive Sverigedemokraterna, åstadkommit. Det är Vänsterpartiet som har fått igenom förslagen i budgeten. M, KD och SD sänkte i stället skatten igen endast för dem som för tillfället har arbete. Det var det Sverigedemokraterna fick till.

Därför infördes i år en ny funkisskatt. Det är en människosyn jag har svårt att begripa. Varför ska min mamma som har halv sjukersättning betala en större andel av sin lön i skatt än jag som är riksdagsledamot?

Det är dessutom osannolikt uppseendeväckande att det enda partiet som tycker att den som har sjukpenning och den som jobbar ska betala en lika stor andel av sin lön i skatt är Vänsterpartiet. Där står vi fortfarande helt ensamma. Medan andra pratar agerar vi. Det ska vi göra framåt också. Det har ni mitt ord på.

Det är kanske inte så märkligt att högern är emot en förstärkt sjukförsäkring. Det ska löna sig att arbeta, säger de. Men de begriper inte att fungerande socialförsäkringar, dit alla som jobbar avsatt en andel av sin egen lön, är en del av det viktigaste systemet om vi ska ha starka och trygga löntagare i Sverige och om det ska löna sig att arbeta.

Vi ska i stället misstänka varandra. Den som jobbar ska ställas emot den som är sjuk för tillfället. Den som

inte har ett arbete för tillfället ställs emot den som fötts med en funktionsnedsättning.

När vi lyckades genomskåda detta, och när vi har sagt ifrån, sagt att vi vill hålla ihop, för att vi vet att i dag är jag frisk men imorgon kan det vara jag som är sjuk, har man i stället börjat skylla politikens misslyckande på invandringen.

Gå inte på det! Det är politiker som fattar besluten och som har försämrat sjukförsäkringen. Det är politiken och politikerna som kan fatta andra beslut. Det är viljan som saknas, inte möjligheterna.

En amerikansk arbetslinje där löneutvecklingen hålls nere har importerats till Sverige. I stället för starka omställningsförsäkringar och en kraftfull jobbpolitik har politiker agerat för att göra löntagarna otrygga och fattiga genom rekordlåga ersättningar.

Många får inte ens det de har rätt till. De får gå till socialtjänsten eller får försöka försörja sig på anhöriga. I stället har skattesubventioner och branschstöd till redan lönsamma företag i mångmiljardklassen genomförts. Under den här mandatperioden har över 30 miljarder av våra arbetsgivaravgifter gått till det.

Fru talman! Alliansen genomförde 2008 dagens system. De steg fram som de nya helbrägdagörarna som till skillnad från Sveriges samlade läkarkår och expertis kunde genom ett trollslag bota 90 000–100 000 människor.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet fortsatte tyvärr sedan genom styrningen av Försäkringskassan att driva en politik som innebar att tusentals personer utförsäkrades. Fortfarande i dag, trots facit i hand, är det flera av de borgerliga partierna som i det betänkande vi diskuterar i dag föreslår att vi ska återinföra den bortre tidsgränsen, den så kallade stupstocken. Det är magstarkt.

Fru talman! I går besökte jag Barncancerfondens toppmöte där barn och föräldrar berättade om sin kamp för att få rätt till ersättning. De berättade att man är rädd för att barnens aktiviteter ska innebära att man förlorar sin ersättning, om man väl får en.

Vi är alla människor. Den som är riksdagsledamot är lika mycket människa som den som drabbats av kronisk sjukdom och inte kan arbeta. Människor är inte identiska. Vi kan inte mallas och staplas. Vi är inga robotar eller maskiner där nya reservdelar bara är att beställa.

Människor ska inte och kan inte kasseras eller sorteras ut. Vi är inte utbytbara. Därför förstår jag inte varför vi byggt en så omänsklig apparat när det kommer till att just bedöma människors sjukdom och arbetsförmåga.

Det sociala medborgarskapet har under lång tid vittrat sönder. Det är kittet som håller oss samman, som gör oss till medlemmar i ett gemensamt samhälle. Skyldigheter och rättigheter måste alla samhällen ha för att fungera, så är det. I dag är det främst skyldigheter som åläggs medborgarna medan makthavarna håller sig med rättigheterna.

Fru talman! Vi hoppas nu att det har vänt, och det har det. Det vi ser är bara början. Det är de största

förstärkningarna av sjukförsäkringen som genomförs under det här året sedan den försämrades för över tio år sedan.

Målet i regleringsbrevet som ledde till de stora utförsäkringarna vid dag 180 och dag 365 har Vänsterpartiet fått bort. Fler regler har ändrats så att fler kan beviljas ersättning. Ersättningsnivåerna är höjda. Den som är äldre och har slitit ut sig på jobbet kommer snart att kunna få en trygghetspension.

Fru talman! Folk blir inte friskare utan sjukare av den behandling som systemet utsätter dem för. Att inte bli trodd är höjden av förnedring. Det är så man tillintetgör en människa. Vänsterpartiet har tillsammans med alla er som är aktiva i olika upprop och också fackförbund för att förändra sjukförsäkringen baxat regeringen och de andra partier framför oss. Nu behöver vi också ge tillbaka till dem som utförsäkrats genom åren så att de får upprättelse och ekonomisk ersättning och får sin SGI tillbaka.

Jag kommer därför i dag att yrka på just detta – att alla de som kastats ut ur systemet får upprättelse. Det ska den här kammaren få ta ställning till i dag.

Jag vet att det i dagsläget bara är Vänsterpartiet som kommer att rösta för förslaget. Men vi ska se till att det blir verklighet i framtiden. Vi ska se till att människor som gjort allt rätt och gjort rätt för sig också får det de har rätt till. Det ska vi se till tillsammans. Det finns mycket kvar att göra: De skarpa tidsgränserna behöver helt tas bort. Läkarintyg ska gälla som grund. Den som är kroniskt sjuk eller har en funktionsnedsättning måste få rätt till varaktig ersättning.

Fru talman! Välfärdsloftet måste återupprättas. Vänsterpartiet kommer att fortsätta att ligga på till dess att alla förändringar är genomförda. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation 3.

Anf. 10 JULIA KRONLID (SD) replik:

Fru talman! Jag känner mig nödgad att bemöta ledamoten Gabrielsson när hon framför det som att Sverigedemokraterna bara lägger sig platt för Moderaterna och att det bara är Moderaterna som bestämmer. Det enda som gick igenom från budgeten från Moderaterna, oss och Kristdemokraterna menade hon var ett jobbskatteavdrag.

Men Ida Gabrielsson står ju själv här och pratar om alla reformer som har gått igenom! Har de då inte gått igenom, om det bara var jobbskatteavdraget som gick igenom? Det är Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas budget som gäller. Om de här förbättringarna inte var med i budgeten – hur skulle de då ha kunnat gå igenom?

Ledamoten Gabrielsson står ju själv och säger att vi nu ser alla dessa förbättringar i sjukförsäkringen och att vi ser hur utförsäkringarna går nedåt. Visst kan det vara så att förslagen fanns i Socialdemokraternas budget och att Vänsterpartiet har varit med och påverkat dem. Det säger jag inget om; vi har också varit med och påverkat och lagt fram förslag innan de lades fram från Socialdemokraterna. Men det går inte att säga att

det enda som gick igenom var ett jobbskatteavdrag, för det är inte sant!

Ledamoten Gabrielsson får det också att se ut som att jobbskatteavdraget skulle försämra ekonomin för dem med sjukersättning. Det är inte heller sant. Den budget som gick igenom förbättrade och stärkte ekonomin för dem med funktionsnedsättning och sjukersättning med cirka 20 000 kronor om året. Den innehöll också en skattesänkning och en förstärkning av garantinivån.

Om vi på alla budgetområden ska se det som att om vi gör en förbättring för någon grupp inom något område försämrar det samtidigt för någon annan – anser då ledamoten Gabrielsson att garantitillägget försämrar ekonomin för till exempel dem med sjukersättning? Jag ser att ledamoten rynkar på näsan åt det, och jag gör också det åt ungefär samma sak: att ett jobbskatteavdrag skulle försämra för dem med sjukersättning. Det gör det inte, för vi har sänkt skatten och stärkt garantinivån.

Anf. 11 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Det är inte topphemligt att alla de förslag som genomfördes inte var en del av den reservation som de här högerpartierna fick till. Alla de förslag som låg i budgeten och också blev kvar var de som Vänsterpartiet hade drivit in. Inte ett enda eget förslag fick Julia Kronlid in i förhandlingarna.

Vänsterpartiet är av uppfattningen att vi ska ha ett likvärdigt skattesystem. Du ska betala en lika stor andel skatt oavsett var inkomsten kommer ifrån. Nu är det inte så. Min mamma, som har halv sjukersättning och har jobbat som kommunalare i hela sitt liv, får betala en större andel i skatt på grund av Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas budget. Det är så det ser ut. En större andel – det tycker jag är fel. Det tycker Vänsterpartiet är illa.

Ledamoten Kronlid får absolut stå för förslaget och tycka att det är bra att vi ska ha olika skatt på olika inkomst och att sjuka ska betala en större andel skatt. Men jag tycker att det är fel.

Min motfråga blir: Vilka krav kommer ledamoten Kronlid och Sverigedemokraterna att ställa på en moderatledd regering? Kommer en moderatledd regering att få lägga fram stupstocken igen, eller hör det ihop med ett krav på att ni ska stödja den? Kommer ni att ställa ett skarpt krav på att de lägger fram de förbättringar som fortfarande inte har gjorts i sjukersättningen för att stödja en moderatledd regering?

Jag vet vad Vänsterpartiets svar är. Vi kommer aldrig att stödja en socialdemokratisk regering som inte förbättrar sjukersättningen. Men hur ser det ut för er sverigedemokrater?

Anf. 12 JULIA KRONLID (SD) replik:

Fru talman! I de förhandlingar som skedde nu i samband med budgeten var vi väldigt tydliga med att vi inte vill se några försämringar av sjukförsäkringen och att vi vill se förstärkningar av pensionerna.

Det blev inga försämringar av sjukförsäkringen. Det blev i stället så att förbättringarna gick igenom. Vi fick igenom att man skulle budgetera för trygghetspensionen. Även om Moderaterna är kritiska till det gick ändå budgeteringen igenom, vilket visar på att det inte bara är ett parti som bestämmer. Vi kan vara flera partier som bestämmer tillsammans.

Det är jätteviktigt för oss att det i en socialkonserverativ regering inte ska ske några försämringar i sjukförsäkringen, utan att det ska vara en trygg och human sjukförsäkring. Det är också väldigt viktigt för oss att se stärkta pensioner. Det får vi ta i en separat debatt, men också där har vi sett bevis på att vi tillsammans kan lägga fram förslag på en enormt stor pensionsreform på hela 14,4 miljarder.

Detta är viktiga reformer för oss, och det är en viktig linje för oss att försvara en trygg sjukförsäkring och stärkta pensioner. Det har Jimmie Åkesson och jag varit väldigt tydliga med i samarbetet.

Anf. 13 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Fru talman! Det Julia Kronlid glömmer är att nästa mandatperiod, om Moderaterna leder regeringen, kommer ni inte att kunna ha Vänsterpartiet. Det är ju Vänsterpartiet som har fått igenom en pensionshöjning. Det är endast därför era partier som svar på det har försökt att göra någon halvmesy som innebär hälften så mycket till de fattigaste pensionärerna.

Nästa mandatperiod kommer det inte, om Moderaterna leder regeringen, att vara Vänsterpartiets och Socialdemokraternas budgetförslag med förstärkningar av sjukförsäkringen som det tas ställning till.

Därför blir min direkta fråga: Kommer Sverigedemokraterna att släppa fram en borgerlig regering som inte genomför de redan utredda förbättringarna i sjukersättningen?

Anf. 14 LENNART SACRÉDEUS (KD):

Fru talman! Vi kristdemokrater menar att socialförsäkringen ska vara obligatorisk. Den ska vara solidariskt finansierad via det offentliga. Det har varit en styrka i de här tiderna, som har varit svåra och är fortsatt svåra, att vi har valt den vägen inom socialförsäkringssystemet i vårt fina land Sverige.

I USA har man haft en annan inriktning, som innebär att mer än var fjärde industriarbetare i detta stora land på andra sidan Atlanten inte får betalt om de stannar hemma på grund av sjukdom. Det har gjort det amerikanska arbetet mot pandemin klart mycket mer bekymmersamt.

För dem som inte drabbas av stadigvarande nedsatt arbetsförmåga är det å andra sidan viktigt med en väl fungerande rehabiliteringskedja. Här ska det finnas tidsgränser och fastställda avstämningpunkter som syftar till en sjukskrivningsprocess som mer ska präglas av aktivitet, tidiga insatser och tydligare regler. Den sjukskrivne ska få en kontinuerlig kontakt med Försäkringskassan och ett tidigt individuellt stöd.

Rehabiliteringskedjan är dock inte utformad för att klara en växande psykisk ohälsa. Det handlar om hur

själen och den inre människan mår, hur man är till sitt inre väsen – om hälsan finns där eller inte. Ett utmattningssyndrom är något helt annat än ett brutet ben, utan att rangordna dem sinsemellan.

De psykiatriska och själsliga diagnoserna har under 2010-talet ökat i alarmerande takt. De står i dag för hälften av alla sjukskrivningar i vårt land. Här måste Försäkringskassan få bättre metoder och redskap än dem man har att jobba med i dag, och detta utifrån en helhetssyn på människan – en människa som har både det fysiska, materiella och det själsliga, andliga som en del i helheten.

Fru talman! Kristdemokraterna har genom ledamoten Hans Eklind i socialförsäkringsutskottet ett upprepat antal gånger lyft fram att alla inte kan arbeta 100 procent av heltid men att målsättningen ändå måste vara att alla ska kunna arbeta 100 procent av sin egen förmåga. Vi kan inte alla nå upp till 100 procent, men 100 procent av vår egen kapacitet är ändå ambitionen och målsättningen.

Om vi låter arbetsförmågan och inte arbetsoförmågan vara utgångspunkt blir behovet av mer flexibilitet tydligt. Därför menar vi kristdemokrater att de fasta stegen – de är en aning limmade i trä eller fasthuggna i sten än så länge, med nivåerna 25, 50, 75 och naturligtvis 100 procent – borde göras mer flexibla och därmed i grunden faktiskt slopas.

Tiden för detta har kanske inte kommit ännu, fru talman, men vi ser en väldigt positiv rörelse i Sveriges folkvalda parlament, vår fina riksdag. Det måste vara möjligt för en person att arbeta de där ytterligare timmarna, de där ytterligare 5 eller 10 procenten. Ni märker, fru talman, att jag ändå håller mig till någorlunda jämna procenttal; jag är inte inne på 7 eller 11 procent. Det borde vara lite mjukare i kanterna än bara de där 25 procenten i varje fast steg. Vi tror att det skulle vara en hjälp för en framgångsrik rehabilitering för individen, för vårt gemensamma samhälle och också – jag kanske inte ska säga det – en ekonomisk förbättring för det gemensamma.

Fru talman! Kristdemokraterna har lagt fram ett antal reservationer. Jag som ny ersättare i socialförsäkringsutskottet ställer mig självklart bakom dem. Men när det gäller det magiska ordet yrka yrkas bifall bara till reservation 34 under punkt 13. Den handlar om flexibel återgång i arbete baserat på motion 2021/22:4213 av Hans Eklind med flera. Det är detta jag efter bästa förmåga har försökt att peka på tidigare.

Det ställningstagande som reservationen rymmer lyder enligt följande: ”Sjukförsäkringen bör vara individanpassad så att fler så snabbt som möjligt kan komma tillbaka i arbete. Möjligheterna att införa ett mer flexibelt system för sjukskrivningen bör därför utredas, och regeringen bör återkomma med förslag.”

Jag tänkte, tolv år efter det att jag lämnade denna kammare 2010, få nämna namnen på ett antal ledamöter, utöver Hans Eklind: Ludvig Aspling, Julia Kronlid och Jennie Åfeldt, samtliga sverigedemokrater, liberalen Bengt Eliasson, centerpartisten Martina Johansson

och vänsterpartisten Tony Haddou. Jag hoppas uttalet var korrekt, fru talman. De har ställt sig bakom denna reservation.

Vi har inga illusioner om att de partier som inte ställt sig bakom denna reservation kommer att trycka på grön knapp klockan 15.20 i dag, hur vacker den gröna färgen än är. Men vi i Kristdemokraterna välkomnar att det finns en rörelse i riktning mot att allt fler inser det positiva i att ha nya, flexibla steg när det gäller återgång till arbete.

För dig och mig som riksdagsledamöter är det faktiskt skillnad om vi jobbar en eller två timmar till per dag, eller fem eller tio timmar mer i veckan. Det är det självklart också för den vanlige, gode, hedersamme svensken på väg tillbaka till ett jobb. Det är en vinst för individen och en vinst för det gemensamma svenska samhället.

Anf. 15 BJÖRN PETERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt i förväg. Jag var tvungen att ta tillfället i akt; jag ber om ursäkt för att jag kidnappar kammaren på detta sätt. Jag vill ta tillfället i akt att hälsa ledamoten Lennart Sacrédeus välkommen till riksdagen. Jag fröjdas över Lennarts dialekt, som ni säkert förstår. Detta, förstår ni kamrater, är första gången i historien som två ledamöter från vår bygd möts i kammaren. Jag tänker inte utsätta ledamoten Lennart Sacrédeus för att tvingas välja mellan Mora och Torsås när det gäller vilken del av vårt land som är vackrast, men jag vill ta tillfället i akt att tacka kammaren för att jag fick stjäla lite tid och hälsa ledamoten välkommen.

Anf. 16 LENNART SACRÉDEUS (KD) replik:

Fru talman! Ordet replik är ju det som används i riksdagsordningen. Det känns inte som att det är en replik utan ett varmt och innerligt tack jag riktar till dig, Björn Petersson, från Torsås i Södra Møre, den kommun mellan Kalmar och Karlskrona där freden i Brömsebro ägde rum 1645. Det blir lite hembygdsromantik här. Detta är en bygd som jag är oerhört tacksam för att jag fick växa upp i. Och jag är, fru talman, oerhört tacksam mot vår svenska demokrati och för att vi på ett högst medmänskligt plan – ursäkt att jag blir lite berörd – också kan uttrycka denna värme.

Jag önskar ledamoten Björn Petersson från Torsås lycka till i det fortsatta arbetet. Och jag skickar också med att jag tror att den dagen kommer när vi gemensamt i denna kammare enas om flexibla steg när det gäller detta med återgång i arbete. Det samtalet kan vi ta i korridorerna längre fram, men den dagen kommer.

Anf. 17 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Inledningsvis vill jag säga att jag naturligtvis står bakom samtliga reservationer från Liberalerna som finns i det här betänkandet, men för tidsvinning yrkar jag bifall endast till reservation 46 under punkt 17.

Fru talman! I detta betänkande, som har rubriken *Socialförsäkringsfrågor*, ryms i stort sett allt om de

ekonomiska trygghetssystemen inom nästan hela välfärden. Men jag kommer, fru talman, att i stort sett enbart fokusera på sjukpenningen och administrationen av den, även om jag också nämner en del andra delar.

Fru talman! Alla ska kunna känna sig trygga vid långvarig eller kortvarig sjukdom. Därför är det meningen att sjukförsäkringssystemet ska se till att alla människor har en försörjning ifall de blir sjuka. Dessutom måste sjukförsäkringen vara aktiv och anpassad efter den sjukskrivne och ses som en del i vård och rehabilitering, inte som en bubbla för sig – detta för att fler ska komma tillbaka till arbetslivet så snabbt som möjligt. Men, fru talman, så är det ledsamt nog inte i dag i alla fall.

Detta måste ses som ett misslyckande och ställer stora krav på ansvariga politiker. Det krävs ett löpande reformarbete för att socialförsäkringssystemet vid varje tid och stund ska kunna leverera trygghet och lyhördhet mot den enskilde samtidigt som skattebetalarnas pengar används rättssäkert och effektivt i linje med den arbetslinje som har tjänat Sverige väl.

Fru talman! I centrum för socialförsäkringarna i allmänhet och sjukförsäkringen i synnerhet står Försäkringskassan. Det är en av våra största och mest komplicerade myndigheter med ansvar för uppemot 50 i sig mycket olika trygghetssystem inom välfärden. Under myndighetens paraply ryms en stor mängd för samhället och för den enskilde viktiga försäkringar och bidrag – eller förmåner, som Försäkringskassan säger – som sjukpenning, boendetillägg, närståendepenning, bilstöd, assistansersättning, barnbidrag, etableringsersättning och föräldrapenning. Om jag ska räkna upp allt rinner min tid iväg.

Förresten, ordet ”förmån” är ett ord som man kan reflektera lite över. Som jag sa är det den benämning som Försäkringskassan själv använder. ”Förmån” betyder enligt ordboken ”fordelaktig rättighet eller privilegium som någon särskild kan nyttja; ekonomisk vinning som kan utnyttjas vid upprepade tillfällen”. Möjligen kan man tycka att det är lite märkligt att använda ordet förmån för försäkringar som vi alla betalar in avgifter till varje månad. Jag använder hellre orden ”försäkring”, ”stöd” och ”bidrag”.

Försäkringskassan är en myndighet som i ett och samma står för förslag till regeringen, utformande av praxis utifrån lagstiftning, beslutsfattande, uppföljning, granskning av sitt eget förfarande, återkrav av egna beslutade stöd, beivrande av antagen brottslighet och straffande i kommande ärenden. Detta kan leda till legitimitetsproblemer.

Delning av befogenheter, makt och utförande är viktigt för förtroendet i allmänhetens ögon. Det handlar om förtroendet för hela vår välfärd. Beslut som fattas och som rör enskilda måste vara transparenta, begripliga, rättssäkra och långsiktiga för den eller dem de gäller. Det måste också vara olika instanser, menar vi liberaler, som fattar gynnande respektive missgynnande beslut inom det sociala välfärdsområdet.

Mot bakgrund av detta, fru talman, är det Liberalernas bestämda uppfattning att Försäkringskassans

arbetssätt måste bli föremål för ett större reformarbete under 2020-talet.

Fru talman! Den administrationströtthet som brukare och förmånstagare liksom läkare och sjukvårdspersonal beskriver efter kontakt med Försäkringskassan måste tas på största allvar. Därför vill Liberalerna att myndigheten i sitt direktiv ges ett portaluppdrag, ett nytt uppdrag, som ska vara att stötta och lotsa. Försäkringskassan måste vara en partner för de sjuka som ska komma tillbaka till arbete och för sjukvården i stort, inte en motpart. Detta är grundläggande och viktigt.

Den individuella vägen tillbaka till arbete och ett normalt liv beaktas inte i tillräcklig utsträckning i handläggningen från Försäkringskassans sida. Därför vill Liberalerna att myndigheten i sitt direktiv ges detta portaluppdrag.

Sjukskrivande läkare, personal som utför insatser och den enskilde får många gånger tjata och upprepa sig utan att få gehör eller förståelse för vad som krävs för att insatserna ska få önskvärd effekt. Detta utgör i dag ett hinder mot att ge människor en verklig väg tillbaka. Rätt utförd skulle en reform på området därför ge förutsättningar för ett högre arbetskraftsdeltagande och mindre kringslussning mellan socialförsäkringar och myndigheter. Det blir mindre överputtande i andra bidragssystem. Grundsynen på sjukskrivningen behöver förändras och ses som en del av vård och behandling av patienten. Detta skulle tjäna arbetslinjen, den enskilde och de viktiga socialpolitiska målen.

Därför krävs en kraftfull reform för dem som från början av sjukskrivningen förväntas vara i sjukskrivning i mer än 90 dagar. Forskning och uppföljningar pekar återkommande på att problemet är att människor fastnar i systemet. De fastnar i sjukdom, och detta måste motverkas.

Fru talman! Avslutningsvis: Ökad samordning av resurser för människor med olika typer av svårigheter är helt nödvändigt så snart problemen är någorlunda komplexa. Detta förhållande känns igen från politiken när det gäller insatser för människor med funktionshinder såväl som från arbetsmarknadspolitiken. På det senare området sker i dagsläget en större reformering av Arbetsförmedlingen, som alla vet. En framtida reformering av Försäkringskassan bör vila på intryck av detta reformarbete som nu pågår, bland annat när det gäller hur man lyckas med individfokus och med den utökade roll som fristående aktörer intar. Det skulle mycket väl kunna kopieras även när det gäller Försäkringskassan.

Mot bakgrund av vad jag nu anfört bör regeringen tillsätta en oberoende utredning om hur Försäkringskassan under nästa mandatperiod kan ges i uppdrag att aktivt medfinansiera behandling och rehabiliteringsinsatser som kan sänka sjuksjuktalet. Det handlar om att stödja och lotsa människor som riskerar långvarig sjukskrivning på ett bättre sätt, som frigör resurser för att vården ska kunna jobba bättre, värna arbetslinjen, skapa bättre livskvalitet samt möjliggöra vård och återgång till arbete och egen försörjning snabbare – ett eget liv, helt enkelt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 7 Idrott och friluftsliv

Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU8
Idrott och friluftsliv
föredrogs.

Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (L):

Fru talman! Jag har sprungit rätt många maratonlopp i mitt liv. Det är väldigt långt. Men oavsett hur loppet gått är det en väldigt speciell känsla att komma in på stadion. Det är känslan av att själv ha lyckats, men framför allt är det känslan av glädje och stolthet hos andra. Man ser några som har sprungit för att stötta forskning om diabetes eller cancer. Man ser några som har klarat det för första gången, och man ser någon som kanske är 80 år gammal och ändå har lyckats springa dessa mil. Man ser någon som är sjuk eller skadad men lyckas ändå. Och sedan kommer eliten, som lever ett helt liv för att lyckas med detta och ägnar väldigt mycket tid åt att vara som bäst när det är tävling.

Sedan finns det cirklar runt själv loppet. Det är arrangörerna – alla de som fixar dricka och mat längs loppet. Det är de som sköter tidtagningen. Det är publiken, som följer och hejar. Det är hotellen som fixar övernattnings. Det är sponsorererna som gör det hela möjligt rent finansiellt.

Dessutom finns det ytterligare lopp. Det finns andra idrotter, andra föreningar, andra arrangörer, andra hotell, andra personer och andra sponsorer runt omkring. Det är föräldrar som skjutsar till träningar och matcher och ungdomar som är domare på helger och kvällar.

Svensk idrott och svenskt friluftsliv är en otroligt stor och viktig del av vårt samhälle. Jag tror att vi ibland tenderar att underskatta den, även om vi ofta nämner den med goda ord.

Det finns otroligt mycket bra med föreningslivet i sig och det föreningsliv som finns runt idrotten. Det är bra för samhället. Det är bra för den sociala tilliten, vilket är centralt för att samhället ska fungera. Det är bra för att bryta ensamhet. Det är bra för att stärka demokratin. Föreningslivet löser också många frågor när myndigheterna är lite tröga och har svårt att ställa om, till exempel vid plötsliga kriser. Det har vi sett vid de senaste kriserna, både när det har kommit flyktingar och när det har pågått en pandemi. De bidrar också till mycket annat, alltifrån lokal tillväxt till folkhälsa.

När vi gläds åt alla de externa effekter som idrotten och friluftslivet har får vi inte glömma att det inte skulle ske om vi inte hade idrotten och friluftslivet i sig. Man måste värna egenvärdet för att få ta del av konsekvenserna i alla andra delar av samhället. Det där loppet, den där bordtennismatchen och den där reparationen av fjällstugan är kärnan.

Jag försöker själv ha en bild i huvudet; för att inte glömma den där kärnan ska man inte bara fundera på vilka konsekvenser det får utan också komma ihåg att det i grunden handlar om den där piruetten på isbanan och den där kanotfärden på fjärden. Det egenvärdet måste vara i centrum. Det får många goda konsekvenser. Men allt det andra goda får man bara om man värnar om kärnan och står upp för egenvärdet.

Fru talman! För att idrottsrörelsen i Sverige ska kunna utvecklas behöver vi en politik som förstår betydelsen av att värna idrottsföreningarnas och föreningarnas frihet men som också står upp för ett starkt stöd till svensk idrott och svenskt friluftsliv. Därför vill Liberalerna genomföra en större översyn av de lagar och regler som i dag reglerar idrottsföreningarnas ekonomi, både direkt och indirekt.

Som liberal feminist vill jag också säga att man måste titta ännu noggrannare på de olika förutsättningar som finns för tjejer och killar och damer och herrar när det gäller idrottande. Vi ser det när kommuner prioriterar vilka idrotter de satsar på och vilka hallar som byggs. Vi ser det när man fördelar träningstider, och vi ser det i reglerna för sponsring.

När det gäller just sponsring till idrottsföreningar finns det regler som gör det indirekt dyrare att sponsra damidrott än att sponsra herridrott. Det leder naturligtvis till att man drar in mindre pengar till damidrotten än till herridrotten. Det där måste bort. Det är något som vi har pratat om länge. Det är bra att det nu rör på sig i frågan i skatteutskottet.

På samma sätt som idrotten och friluftslivet ger ringar på vattnet i andra delar av samhället påverkar beslut i andra delar av samhället förutsättningarna för idrottande och friluftsliv. Exempel på det är hur man planerar nya bostadsområden. Hur ser kommunikationerna ut? Var lägger man anläggningarna? Hur ska det gå att ta sig till naturen? Och finns det utrymme för spontanidrott i de nya bostadsområden som byggs?

Även socioekonomiska effekter påverkar. Vissa aktiviteter är otroligt mycket dyrare än andra, och vissa är mindre tillgängliga än andra. Därför vill vi ge Fritidsbanken, en verksamhet som ser till att man effektivt använder begagnad utrustning, bättre finansiering, nationell finansiering, och en trygg och långsiktigt stabil grund.

Vi vill också se en parbank där man i stället för att köpa dyr parautrustning kan testa ny utrustning innan man vet om just den idrotten eller sporten är något för mig. Reglerna för färdtjänst måste också ändras så att de inte står i vägen när man måste ta med sig utrustning för att utföra paradrott.

Fru talman! Den internationella idrottsvärldens reaktion mot Rysslands krig visar återigen hur nära kopplade politik och idrott är med varandra. Det är en utveckling som lär fortsätta och bli ännu tydligare framöver.

Det är viktigt att Sverige har en tydlig linje. Det ska inte vara några statliga delegationer eller offentliga medel som går till diktaturer eller auktoritära regimer. Mänskliga rättigheter måste gå först – gärna idrott,

men först mänskliga rättigheter. Atleter, idrottsföreningar och andra ska ha full frihet att åka på tävlingar, men Sverige som stat behöver inte skicka officiella representanter till verksamheter som på ett eller annat sätt har använts av diktaturer.

Liberalerna vill också att regeringen och idrottsrörelsen ska ha en gemensam strategi för att stärka den svenska närvaron internationellt. Det är bra för Sverige men också för idrotten generellt om fler länder som har demokratisk grund och mänskliga rättigheter i fokus tar plats i viktiga beslutsforum. Sverige måste ha en strategi för detta. Vi ska ha fler representanter i exekutiva positioner där man fattar beslut om viktiga idrottsändelser och var de ska ske, vilka regler som ska gälla och hur man ser till att det blir vettigt utifrån klimatsynpunkt och mänskliga rättigheter.

Fru talman! Till sist vill jag sända ett tack till idrottsrörelsen och friluftslivet för de deras insatser under två otroligt jobbiga år som har präglats av pandemin. De har varit viktiga för många människor och har haft svåra förutsättningar och utsatts för stora utmaningar och ibland svårtolkade beslut. Det har gjort det svårt att planera verksamheten.

Från den politiska sidan har vi försökt hjälpa till. Och vårt engagemang kan inte vara över än. Återstarten kommer att ta tid och kommer att kosta. Det är viktigt att vi i den här kammaren hjälper till och ser till att det finns riktigt goda förutsättningar för att återstarta idrottslivet och friluftslivet i Sverige.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation 14.

Anf. 19 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Moderaterna vill se en fungerande och aktiv fritid för människor, ett hälsosamt Sverige. Det kan för en del innebära att idrotta, liksom för föregående talare som tycker om springa långlopp. Jag själv tycker kanske bättre om att lufsa i skogen. Det passar mig bättre. Men fysisk aktivitet i alla dess former är en av de viktigaste faktorerna för såväl fysisk som psykisk hälsa.

En uttalad målsättning bör vara att bygga ett aktivt Sverige som är inkluderande och hållbart för alla invånare. Vi moderater ser att idrotten och friluftslivet är en naturlig och viktig part i detta arbete. Vi vill också se stärkt politik och ett större stöd från staten för att barn och ungdomar ska utveckla sitt idrottande tränings- och tävlingsmässigt till elitnivå. Elitidrotten och elitidrottare fungerar inte bara som goda förebilder för yngre förmågor utan bidrar också till Sveriges roll som idrottsnation.

Fru talman! För Moderaterna är alla barns och ungdomars rätt till idrott viktig. Idrott erbjuder vägar för barn och ungdomar in i sociala sammanhang. De lär sig där att ta ansvar och ta hänsyn till andra samt lägger grunden för en god fysisk hälsa i vuxen ålder. Givet detta behöver hinder kopplade till social, kulturell och religiös bakgrund eller medicinska begränsningar rivas. Initialt bör därför en utredning som kartlägger detta utanförskap tillsättas.

Forskning pekar på att fysisk aktivitet leder till att elever generellt presterar bättre studiemässigt och mår bättre psykiskt. Jag hoppas att det tilltalar alla er elever som sitter på läktaren här i dag. I rapporten från Generation Pep som kom i april 2020 framkom att endast en femtedel av de 9 000 barn och ungdomar som ingick i studien når den rekommenderade mängden om 60 minuter daglig fysisk aktivitet. Ett av fyra barn angav att de har idrottsundervisning en gång per vecka. Jag hoppas att det är bättre i era skolor.

Fru talman! Skolan är den arena som når ut till alla barn och ungdomar, och det är av vikt att skolidrotten kompletteras med fysisk aktivitet så att alla barn, oavsett förutsättningar eller hemmiljö, når upp till WHO:s rekommendationer om rörelse. Genom ökad samverkan mellan skolan, fritidshemmen, idrottsföreningarna och friluftorganisationerna ges bättre förutsättningar att nå rekommendationerna om fysisk aktivitet.

Staten har, inte minst under de senaste mandatperioderna, pådyvlat idrotten och friluftslivet uppgiften att lösa alla möjliga samhällsutmaningar, som integration, hbtq-frågor, arbetslöshet, miljöproblem med mera. Idrotten gör ett fantastiskt jobb med att försöka emotse dessa krav och förväntningar, men Moderaterna anser ändå att idrotten framför allt måste få vara idrott för idrottandets egen skull, även tävlingsinriktad sådan.

Fru talman! Unga människor, både pojkar och flickor, lever i en medial tid där orimliga kroppsideal ständigt marknadsförs.

Unga människor, även inom idrottsrörelsen, far illa av detta. De senaste åren har flera stora idrottsstjärnor berättat om orimliga krav, ätstörningar och psykisk ohälsa. Idrott är en spegling av samhället, och idrottsrörelsen har ett särskilt ansvar att utbilda tränare som stärker sunda kroppsideal och självförtroenden och utövar ett inkluderande och delaktigt ledarskap.

Vad gäller elitidrotten är vi många som följer de internationella tävlingarna såväl sommar- som vintertid. Vi är många som gläds åt framgångarna och medaljerna, bland annat i sporter som vanligtvis kanske inte röner samma stora uppmärksamhet i sportmedier. Det ligger många år av träning och stora ansträngningar bakom idrottarnas deltagande på denna nivå.

Vi behöver en satsning på elitidrott, för på den följer att även breddidrotten blir större. I form av statliga stöd till toppidrotten är Sverige nästan sämst i klassen. De ekonomiska förutsättningarna för både idrottare och tränare på toppnivå är, förutom i de sponsorstarka idrotterna, ytterst sparsamma, icke pensionsgrundande och osäkra socialförsäkringsmässigt.

Moderaterna anser att ett förtydligande av regelverket för idrottsutbildningarna riksidrottsgymnasium och nationellt godkända idrottsutbildningar behöver tas fram.

Fru talman! I det här betänkandet finns också ett kapitel om det viktiga friluftslivet, som stärker och som vi är många som tycker om. I Sverige ägnar sig nio av tio åt friluftsliv minst någon gång per år, och i en undersökning från Mittuniversitetet anger hälften av svenskarna att friluftsliv har påverkat deras val av

bostadsort. Självt har jag förmånen att bo i det vackra Dalarna. Vi lyfter ofta fram att vi har naturen alldeles inpå oss, och det får vi faktiskt inflyttning på. Målet för friluftspolitiken måste vara att stödja människors möjlighet att vistas i naturen och utöva friluftsliv.

Friluftslivets organisationer är en viktig del av den svenska demokratin och civilsamhället med ungefär 1,6 miljoner medlemskap fördelade på drygt 7 000 ideella styrelser runt hela Sverige. Paraplyorganisationen Svenskt Friluftsliv organiserar 26 friluftorganisationer och fördelar i dag regeringens stöd till friluftslivets organisationer. Stödet till Svenskt Friluftsliv fördelas ut via Naturvårdsverket, medan stödet till Riksidrottsförbundet fördelas via Kammarkollegiet.

Vi moderater anser att det vore en bättre ordning om medlen till både idrotten och friluftslivet fördelades via samma kanal. Det skulle ha ett viktigt signalvärde i att både idrott och friluftsliv är viktigt och har stor betydelse för folkhälsan.

Friluftslivet skapar också många tiotusentals arbetstillfällen i Sverige varje år, ofta i glesbygd. Det handlar om såväl försäljning och produktion av friluftsutrustning som resor, uppehälle och naturturism. Den här näringen förväntas öka; det har vi kunnat se under pandemin.

Tack vare allemansrätten har alla också möjlighet att besöka naturen, som är en förutsättning för den ökande naturturismen. Samtidigt menar vi moderater att äganderätten är grundläggande, och vi ser här en risk för konflikter, varför en ökande turism bör ske varligt.

Fru talman! Den snabba urbaniseringen gör att många människor inte längre får samma naturliga kontakt med natur och landskap som tidigare generationer och därmed inte heller får uppleva naturens värden. Många människor i tätort och tätortsnära miljöer samt människor som är nya i Sverige upplever hinder för vistelse i naturen. Det här innebär att stora grupper har svårt att få tillgång till friluftslivet och de värden som det innebär i form av till exempel rekreation, återhämtning och social gemenskap.

Därför är det viktigt att se på hur vi bygger. Vi vet nämligen att antalet besök minskar drastiskt redan om avståndet är längre än 300 meter. Detta gäller speciellt barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar. Det är därför viktigt att stadsplaneringen tar hänsyn till parker och grönsstrukturer. Den fysiska hälsan gynnas av friluftsliv, där var och en, tillsammans eller i grupp kan ta del av det utbud av friluftaktiviteter som just han eller hon har intresse av eller som passar ens fysiska förmåga.

Fru talman! Jag ställer mig bakom Moderaternas samtliga reservationer, men för tids vinning jag bifall endast till reservation 5.

Anf. 20 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Det finns mycket att säga om idrott och friluftsliv. Det är därför vi har delat upp debatten om betänkandet, där jag kommer att fokusera på idrottsdelen och min kollega Cassandra Sundin på friluftsdelen.

Jag vill även passa på att yrka bifall till reservation 8 om idrottsanläggningar.

Fru talman! Det går inte att förbigå pandemins effekter på idrotten. När samhället stängde ned gjorde även idrotten det. Många kunde ställa om, men trots det vet vi att barn, ungdomar och inte minst ledarna har hittat annat att göra än idrottsträningen. Den stora utmaningen inom idrotten är att locka tillbaka alla barn som slutat och även att få tillbaka alla tränare. Pandemins effekter har vi inte sett slutet av för de här barnen – vi har bara sett början.

En annan grupp som har oroväckande siffror är parasporten. Där har nästan hälften slutat. Den här gruppen behöver idrotten extra mycket i sina liv, inte minst ur ett folkhälsoperspektiv. Vi kan inte blunda och låtsas som att de nog hittar tillbaka till parasporten. Parasportförbundets ordförande Åsa Llinares Norlin pratar om en hälsoskuld, och det är en formulering jag håller med om. Vi måste lägga riktat fokus på att få tillbaka parasportarna till parasporten för att jobba, eller ska jag säga springa, i kapp hälsoskulden.

Vi vet från forskning och kanske till och med av egen erfarenhet att fysisk aktivitet är bra för oss. Bunkeflodmodellen gav oss bevis svart på vitt att daglig fysisk aktivitet ökade inlärningsförmågan, ökade koncentrationsförmågan och minskade skador och sjukdomar.

Fru talman! Innan dansen lade jag all min tid på konståkningen. Redan då var det ont om istider. Vi delade anläggning främst med hockeylaget Red Hawks men även med curling- och skridskolaget. Det här är 20 år sedan – 20 år. Vi har blivit fler i landet, men kommunerna har inte mäktat med att bygga fler idrottsanläggningar.

I dag har vi en situation där många av våra anläggningar är i så dåligt skick att det är billigast och enklast att riva för att bygga nytt. Kommunerna har inte längre vare sig kapacitet, förmåga eller kunskap om hur man bygger nya, moderna och framför allt innovativa idrottsanläggningar.

Staten behöver ta ett större grepp och omtag på den här fronten, och det är därför vi sverigedemokrater har motionerat om samt budgeterat för en lokal- och anläggningsfond. Vi har dessutom motionerat om att införa ett nationellt kompetenscentrum för att samla all kunskap som finns om idrottsanläggningar under ett och samma tak. I dag ska kommunerna uppfinna hjulet på nytt varje gång en ny anläggning ska projekteras. Det är mer rimligt att samla all kunskap under ett tak dit kommunerna kan höra av sig för att påbörja projekteringen av en ny anläggning.

Det här är ett förslag som även Riksidrottsförbundet ställer sig bakom, och det är märkligt att vi är det enda partiet i riksdagen som faktiskt lyssnar på branschen i den här brinnande frågan. Anläggningsbristen måste vi lösa snart.

Fru talman! Nästa regering som utser en idrottsminister hoppas jag lägger mer tid och energi på idrottsfrågorna. Idrotten når nära hälften av vår befolkning,

och vi har alla en relation till den antingen som utövare eller som publik och åskådare.

Det finns många bitar att ta tag i inom idrotten, men då behöver vi även en minister som har engagemanget, kunskapen och framför allt tiden till det.

Fru talman! Jag har gjort en liten punktlista på vad som behöver prioriteras utifrån vår politik och hur vi ser på saken.

Nästa regering behöver ta tag i, prioritera men framför allt åtgärda anläggningsbristen. Det måste bli prioritet ett.

Vidare måste konsekvenserna av pandemin utredas och åtgärder vidtas.

Man behöver se över hur splittringen mellan Riksidrottsförbundet och medlemsförbunden som uppstått den senaste tiden med tanke på den nya medelstilldelningen kan lösas.

Vidare måste Macolinkonventionen mot matchfixering skrivas under.

Vi behöver en ny elitsatsning.

Slutligen behöver vi se över färdtjänstlagen så att man kan ta sig dit man ska med sin utrustning ska för att utöva sin parasport.

Men det absolut viktigaste är att se till att färre blir stillasittande och i stället har en idrott att gå till. Här kan vi samverka ännu mer mellan skolan och idrotten.

Anf. 21 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! Det finns många områden man kan diskutera när vi pratar om idrott och friluftsliv när idrotts hjärtat är stort. Men jag tänkte begränsa mig till något som inte låter så idrottsnära, nämligen utvärdering, parasport och i viss mån trygghet.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nummer 6 i betänkandet.

Fru talman! Riksdagens kulturutskott gjorde 2017 en utvärdering av statens idrottspolitiska mål med inriktning på barn- och ungdomsidrotten.

I utvärderingen konstaterades det att regeringen inte säkerställt att idrottsanslagens fördelats utifrån fastställda mål och syften. En slutsats var att det behöver göras en översyn. Utformningen av statens idrottsanslag bör ses över för att göra resultaten mer klara beträffande tillgänglighet till idrott för barn och ungdomar ur bland annat ett jämställdhets-, jämlikhets- och funktionsnedsättningsperspektiv.

Idrott är bra för både det fysiska och det psykiska måendet. Det har flera debattörer varit inne på, och där är vi helt överens. Bland annat är det viktigt att ta reda på varför flickor slutar idrotta tidigare så att effektiva åtgärder kan sättas in så att flickor fortsätter längre med sin idrottsutövning. Vi vill att en utredning görs som tar fram förslag på lösningar för dessa utmaningar så att Riksidrottsförbundet kan få ett tydligare uppdrag att uppnå jämställdhet inom svensk idrott. Då behöver bland annat fördelningen av bidrag och anläggningsinvesteringar ses över ur ett jämställdhetsperspektiv. Även hur agerandet kring idrotten med anledning av coronapandemin har påverkat jämställdheten bör ses över i detta sammanhang.

Även tidigare talare har tagit upp parasporten. Det är något som får mer och mer uppmärksamhet i medierna, vilket är oerhört positivt.

Parasportförbundet, som ingår i Riksidrottsförbundet, hanterar 15 egna idrotter. Tillsammans med specialidrottsförbund finns en mängd andra förbund som hanterar sport och idrott för personer med funktionsnedsättning. Men det är långt ifrån alla ungdomar som har möjlighet att delta i den idrott som finns på orten eller i den idrott de brinner för. Har man en funktionsnedsättning kan man till exempel behöva färdtjänst för att komma till träning, ledsagare för att kunna delta och ledare som är kunniga i parasport. Det är kommunerna som beviljar färdtjänst, men många kommuner godkänner inte vare sig färdtjänst, ledsagare eller inköp av hjälpmedel.

Det är självklart också viktigt att utbildning av ledare för parasport tas på allvar av kommunernas nämnder och styrelser för idrott. Det finns inte heller tillgång till anläggningar där dessa ungdomar kan träna. Anpassade redskap finns inte heller, och ofta får de bekostas av familjen – vilket kan vara kännbart. Kommunernas ansvar är därmed stort.

Svenska parasportare har fått många framgångar i internationella tävlingar, och det har vi tagit del av på ett mycket glädjande sätt. Detta har skett trots att paraledrottare har helt andra förutsättningar än de som inte har en funktionsnedsättning. Givetvis handlar det om ekonomiska förutsättningar och också om tillgång till bland annat träningsanläggningar och hjälpmedel. Alla barn och ungdomar behöver aktiveras, och kanske får personer med funktionsnedsättningar än mer nytta av detta eftersom de får delta i ett socialt sammanhang. Här har samhället ett stort ansvar att tillsammans undanröja alla oöverstigliga hinder så att vi får fler att fortsätta att utöva eller komma tillbaka till parasporten.

Fru talman! Närhet till idrott och friluftsliv är viktigt för att fler ska ha möjlighet att vara aktiva. Det kan handla om närhet till idrottsplatser, utegym eller tillgång till skidspår i ett närliggande naturområde. Samhället bör planeras på ett sätt som underlättar för människor att träna och vara ute i naturen. Därför är det viktigt att ta hänsyn till behoven av idrott och friluftsliv i samhällsplaneringen. Det behöver på många håll tas ökad hänsyn till behovet av idrottsytor. För att åstadkomma detta behöver kommunerna ha stor frihet att hitta kreativa lösningar utifrån lokala förutsättningar. Det är då viktigt att ha en dialog med idrottsrörelsen så att det man bygger också är det som efterfrågas och behövs. Det handlar också om frågor som belysning och trygga vägar till dessa platser, vilket är inte minst viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv. Ingen ska behöva avstå från att delta i aktiviteter för att dessa platser upplevs som otrygga.

Fru talman! Till sist vill jag skicka med att vi i Centerpartiet tycker att frågan om besöksnäringen och stora internationella idrottsevenemang är positiv för Sverige. Vi tycker att Sverige ska arrangera fler stora internationella idrottsevenemang. För att det ska bli

möjligt behöver en långsiktig nationell strategi utarbetas, och det arbetet behöver påbörjas nu.
(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.49 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Frågestund

Anf. 22 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Matilda Ernkrans, socialminister Lena Hallengren, utbildningsminister Anna Ekström och statsrådet Johan Danielsson.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Matilda Ernkrans besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Förbud mot bidrag till etniska föreningar

Anf. 23 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Njutningsäktenskap låter härligt. Men *Uppdrag granskning* visade att det är religiöst sanktionerat koppleri. Det är sexhandel, det är människohandel och det är vedervärdigt. Det är också sponsrat med bidrag från svenska skattekonor.

Myndigheterna måste gå till botten med de här uppgifterna. Inte en enda skattekonora ska gå till föreningar i parallellsamhällen som cyniskt och systematiskt utnyttjar kvinnor. Vi kan inte blunda för det här längre. Vi måste stå upp för jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter för alla i Sverige.

Moderaterna har länge föreslagit en total översyn av de bidrag som går till föreningar och organisationer och vill se ett förbud mot bidrag till etniska föreningar. Men vad vill regeringen? Än så länge har vi inte sett någonting.

Anf. 24 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag och regeringen delar absolut uppfattningen att det här är helt oanständigt. Det är dessutom förbjudet i lag – inte minst ansvarig minister har uttalat sig om att koppleri är förbjudet i lag.

Vi ska stå upp för kvinnors rättigheter och jämställdhet; där behöver det inte råda några som helst tvivel. Det är också anledningen till att ett av de prioriterade områdena för den socialdemokratiska regeringen, ledd av Magdalena Andersson, är att vända på vareda

sten för bryta segregationen och se till att vi kan bygga ett helt samhälle. Här är kvinnors och flickors rättigheter absolut i centrum.

Anf. 25 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Att män anser sig ha rätten att äga kvinnor samtidigt som jämställdhetens fana vajar högt utan att någonting görs är verkligen hyckleri på hög nivå.

Det är dags att strypa bidragen till etniska föreningar. Vi ska främja gemenskap och demokrati – inte cementera utanförskap.

Moderaterna har länge föreslagit detta. Jag vill veta när regeringen tänker ställa sig bakom det.

Anf. 26 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Kvinnors och flickors rättigheter och jämställdhet står högt på regeringens agenda. Detta är ett socialdemokratiskt signum sedan många år.

Det är också Sverige som står upp för jämställdhet, inte bara här hemma i Sverige utan också i stora delar av världen. Detta är viktigare än någonsin.

Vi ska inte ha parallellsamhällen i Sverige. Det som är förbjudet är förbjudet, och lagar ska följas.

Regeringens pensionsförslag

Anf. 27 HENRIK VINGE (SD):

Fru talman! De som har jobbat och slitit ett helt yrkesliv ska få en värdig ålderdom och en bra pension; det tror jag att många av oss här inne håller med om. Därför ligger det nu två pensionsförslag på bordet – regeringens förslag och oppositionens förslag.

Det kastas mycket siffror. Vilket förslag gynnar vem mest? Vilket förslag är bäst för mig?

Den enda siffra som en dryg miljon pensionärer behöver förhålla sig till är siffran 0. Det är nämligen så mycket de kommer att få om regeringens förslag går igenom.

Hur kan det komma sig? Jo, det beror på att oppositionens förslag kostar 15 miljarder och regeringens förslag 10 miljarder. Regeringen sparar alltså in 5 miljarder kronor genom att utesluta en dryg miljon pensionärer från en höjning av pensionerna.

Fru talman! Varför vill regeringen utesluta en miljon pensionärer från att ta del av den här höjningen?

Anf. 28 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Det är välkommet att högerpartierna äntligen är med och diskuterar och till och med lägger fram förslag som innebär inkomsthöjningar för pensionärer, inte minst för de pensionärer som har det sämst ställt. Detta är dock en pensionshöjning som kommer väl sent; det är väl det minsta man kan säga. I korthet kan väl inte Henrik Vinge säga annat än att den är hälften så stor och att det bara är hälften så många som får det maximala beloppet jämfört med regeringens förslag.

Nu vidtar ett viktigt arbete med att komma fram till förslag som kommer pensionärer till del före valet och inte nästa mandatperiod.

Anf. 29 HENRIK VINGE (SD):

Fru talman! Vi har länge sträckt ut handen till Socialdemokraterna och sagt: Ska vi inte lösa pensionsfrågan? Men Socialdemokraterna har sagt nej. Sedan har man lagt fram ett förslag som är kraftigt nedbantat och som hälften av Sveriges pensionärer inte ens får ta del av.

Nu lägger vi fram ett förslag som kostar 5 miljarder mer, som når alla och som vi kommer att få igenom i riksdagen med eller mot regeringens vilja.

Är regeringen nu beredd att ta i hand och säga att vi ska höja pensionerna för alla pensionärer, eller tänker man utesluta den här dryga miljonen, som man har sagt från början?

Anf. 30 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar för möjligheten att förtydliga detta.

Det finns ju en pensionsgrupp. Det är otroligt viktigt att den har möjlighet att fortsätta arbeta, så att vi behandlar pensionsfrågan som den långsiktiga fråga den är.

Jag förstår att Sverigedemokraterna har legat på Socialdemokraterna, för så mycket stöd från högerpartierna har det ju tidigare inte funnits för att höja pensionerna. Låt oss nu hoppas att det finns möjlighet att nå fram så att pensionerna får en höjning, inte minst före valet. Det är ju detta förslag som regeringen har lagt fram.

Elever med behov av särskilt stöd

Anf. 31 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! *Kalla fakta* har avslöjat hur den kommunala grundskolan Sorgenfriskolan i Malmö under minst tio års tid har avskilt barn från deras klasser på ett sätt som strider mot lagen. I ett litet rum på fjärde våningen, utan fönster, placerades barn som man tyckte störde undervisningen eller inte hängde med.

”Det var förvaring av barn, om jag ska beskriva det helt ärligt”, säger en lärare. En annan säger att dessa barn fick lärrarledda lektioner som mest ett par gånger per månad.

Under tio års tid har skolan återkommande fått kritik, men ingenting har hänt. Många av de barn som placerades på det här sättet har gått ut med underkända betyg, såklart, och är i dag dömda för brott.

Malmös socialdemokratiska styre har i årtionden haft ansvar för skolan i Malmö. Få kommuner har lika många elever som lämnar skolan utan behörighet. I flera skolor har detta skett år efter år, inte minst därför att de inte har lyckats nå den här typen av elever.

Utbildningsministern har ändå vid flera tillfällen lyft fram Malmö som en framgångskommun när det

gäller skolan. Det är anmärkningsvärt, och det gör mig orolig för synen på de elever som behöver mest stöd.

Hur anser utbildningsministern att kommuner, inte minst så kallade föregångskommuner, ska hantera elever med behov av särskilt stöd?

Anf. 32 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Niels Paarup-Petersen, för frågan!

Det är ingen tvekan om att barn och elever som går i svensk skola ska få det stöd de behöver. Med eller utan diagnos ska de barn som behöver stöd i olika former också få det stödet. Skollagen är klar och entydig.

Skollagen är också klar och entydig med att det här är ett huvudmannansvar. Det är ett ansvar som den kommunala eller den fristående huvudmannen inte bör utan ska leva upp till.

Vi har under åren nåtts av flera exempel på att detta inte har skett. Pengarna har gått till annat – kanske till vinstutdelningar i utlandet. Därför har regeringen skärpt reglerna och har alldeles nyligen lagt ett förslag på riksdagens bord som handlar om stärkt stöd och stärkta möjligheter att till exempel arbeta med särskilda undervisningsgrupper, resursskolor och annat.

Barn och elever ska få det stöd de behöver; därom ska det inte råda någon som helst tvekan. Det ska heller inte råda någon tvekan om att det här är ett ansvar för huvudmannen.

Anf. 33 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Det är absolut ett huvudmannansvar. Det som är lite anmärkningsvärt här är att ministern själv har lyft just denna specifika huvudman som en framgångssaga. Denna huvudman har mer eller mindre Sverigerekord i att inte lyckas få elever att klara skolan. Det är därför väldigt relevant att få höra vad det är som gör att ministern anser att detta är en framgång.

Utöver det skulle det vara intressant att höra från ministern, som har lyft den här kommunen specifikt, hur det skulle vara möjligt att kräva mer, till exempel av kommunerna, för att få dem att lyckas bättre när de år efter år inte levererar.

Anf. 34 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Skälet till att jag och många andra har lyft Malmö stad, Malmö kommun, är det mycket stora ansvar som Malmö har tagit. Vi vet alla att Malmö var en av de städer som verkligen kavlade upp ärmarna och tog ett mycket stort ansvar när det gällde den stora grupp nyanlända som kom till Sverige runt 2015. Jag kommer att fortsätta att ge erkännande och stöd till de kommuner som tar sitt huvudmannaupdrag på stort allvar. Dit hör Malmö kommun.

Arbetsmiljön och pensionsåldern

Anf. 35 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Enligt en rapport om äldres arbetsmiljö som Arbetsmiljöverket släppte för några veckor sedan uppger allt fler att de inte orkar jobba fram till pensionen. Kvinnor och de som arbetar inom utbildning, vård och omsorg samt byggverksamhet upplever i större utsträckning än övriga att de inte orkar jobba fram till ordinarie pensionsålder. Det är såklart inte förvånande, med tanke på de höga kraven och de väldigt små möjligheterna att påverka arbetet. Man har en dålig arbetsmiljö med negativ stress, otydliga mål i sin verksamhet och så vidare.

Den stora frågan blir: Vad tänker statsrådet kring att allt fler personer inte klarar av att jobba fram till ordinarie pensionsålder, när man ändå tänker att man hela tiden ska höja pensionsåldern?

Anf. 36 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Ciczie Weidby för frågan. Det är klart att en central del i regeringens arbetsmiljöarbete är att se till att människor kan, vill och orkar arbeta fram till pensionen.

När det gäller många av de faktorer som Ciczie Weidby pekar på handlar det om brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet ute på företagen. Arbetsmiljöverket har, som myndigheten själv påpekat, mindre möjligheter att gå in med hårda sanktioner och liknande när det brister i det systematiska och förebyggande arbetsmiljöarbetet jämfört med när det till exempel finns fysiska fel i arbetsmiljön.

Därför har regeringen tillsatt en utredning som tittar på hur man ska ge Arbetsmiljöverket möjlighet att komma med sanktioner kopplade till det systematiska arbetsmiljöarbetet, som rör exempelvis belastningsskador och den psykosociala arbetsmiljön. Det är växande arbetsmiljöproblem, framför allt i kvinnodominerade sektorer på arbetsmarknaden.

Anf. 37 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Jag har även tidigare hört statsrådet prata om de fina ambitionerna, de arbetsmiljöstrategier som man skriver och de utredningar man tillsätter. Men de är inte värda så mycket mer än papperet de är skrivna på om man inte lägger fram konkreta förslag för att förbättra arbetsmiljön för de här personerna, så att de kan jobba fram till pensionsåldern.

Jag undrar: Vilka mer konkreta förslag för att människor ska kunna jobba fram till pensionen kommer riksdagen att få ta ställning till?

Anf. 38 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S):

Fru talman! Regeringen har konsekvent under åtta års tid tillfört mer resurser till Arbetsmiljöverket för att stärka arbetsmiljöarbetet. Vi har successivt under mandatperioden tillfört stora mängder pengar till den ofentliga sektorn, inklusive hälso- och sjukvården, för att bland annat förbättra arbetsmiljön.

När det gäller de konkreta lagändringar som vi nu har under utredning är det så att vi först måste tillsätta utredningen, sedan ta emot utredningsförslagen och därefter återkomma till riksdagen med förslag på lagändringar. Det är hela syftet med att vi har tillsatt de här utredningarna.

En nationell vårdförmedling och reseersättningen

Anf. 39 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Ungefär 145 000 människor står i dag i värdkö längre än vad vårdgarantin tillåter. För att kapa värdköerna har Kristdemokraterna lagt fram ett förslag om en nationell vårdförmedling. Enkelt uttryckt innebär det att det ska upprättas en webbportal där patienter och vårdgivare kan se var det finns ledig värdkapacitet. Glädjande nog fick förslaget stöd i riksdagen när vår budget gick igenom. Vi skickade också med en peng för att täcka patienternas resekostnader. Denna ersättning är nödvändig för att alla ska ha råd att nyttja vårdförmedlingen.

Men, fru talman, när regeringen nyligen presenterade hur de kommer att genomföra förslaget visade det sig att de valt att införa reseersättningen först nästa år. Jag vill därför fråga socialministern: Anser regeringen och Socialdemokraterna att det är rimligt att plånbo-kens storlek ska avgöra vem som kan få vård i tid?

Anf. 40 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Pia Steensland för frågan. Nej, vård ska ges efter behov och inte på någon annan grund. Men det är väl ändå lite naivt att tro att problemet och utmaningen när det gäller att se till att människor får vård efter behov skulle handla om ett stöd för att resa mellan regioner.

Det handlar däremot om resurser och om mer kompetens. Det handlar också om det system som E-hälso-myndigheten ska ta fram för att man lätt ska kunna hitta om det finns ledig kapacitet i någon annan region. Den typen av stöd behöver regionerna ha. Naturligtvis är det inte meningen att man ska behöva avstå för att man inte kan finansiera resan. Men jag tror att Pia Steensland möjligen förminskar problemet om hon tror att det handlar om ett tillskott av resurser för att kunna resa mellan regioner.

Anf. 41 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Det är ju det här som riksdagen har be-gärt: att regeringen ska införa den nationella vårdför-medlingen och att patienten ska få reseersättning för att kunna utnyttja systemet. Min fråga kvarstår: Varför har regeringen valt att inte gå vidare med reseersätt-ningen nu? Är det rimligt att bara de rika kan söka vård och att de som har det sämre ekonomiskt ställt får vänta med att få vård?

Anf. 42 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Det finns ingenting som tyder på att det skulle vara så som Pia Steensland säger, nämligen att en reseersättning skulle vara anledningen. Men den kommer att införas – dock inte i år, eftersom den nationella vårdförmedlingen måste ha ett system som gör att man hittar var den lediga kapaciteten finns och eftersom regionerna måste kunna hantera situationen. Ett annat tips är att se till att man erbjuder vård i tid i alla de regioner där Kristdemokraterna är med och styr.

Finansieringen av sär läkemedel

Anf. 43 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Min fråga riktar sig till socialminister Lena Hallengren. När kommer frågan om finansiering av så kallade sär läkemedel att vara löst? Det är fråga om av EU:s läkemedelskontrollmyndighet och den svenska läkemedelskontrollen godkända läkemedel som förmenas de av våra patienter som har vissa sär-skilda sällsynta sjukdomar. De förmenas därmed adekvat behandling. Skälet är att Sverige inte anser sig ha råd med dessa läkemedel. Det här är väldigt stötande, och det brådskar att lösa frågan. Det är därför jag frågar om tidsaspekten.

Anf. 44 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Barbro Westerholm för en otroligt viktig fråga. Det är också en väldigt komplice-rad fråga. Det vet förstås Barbro Westerholm med sin bakgrund, men även alla ledamöter, inte minst i soci-alutskottet, som försöker sätta sig in i hur vi prissätter våra läkemedel så att vi har råd att ge vård efter behov med alla de läkemedel som finns men också ha möjlig-het att ta in nya läkemedel.

Vi vill förstås att all den forskning som finns ska ge resultat som är tillgängliga för patienter. Jag vill gärna peka på att statens anslag de senaste fem åren har ökat från knappt 26 miljarder till nästan 35 miljarder kronor. Det sker alltså stora ökningar. Några ytterli-gare tillskott har jag inte sett från något av riksdagens övriga partier.

Men det är också viktigt att vi kan bevilja läkeme-del utifrån principer som är tydliga och transparenta och håller över tid. Det här är naturligtvis någonting som vi behöver titta vidare på för att se till att vi ger vård efter behov. Men en tidsplan för när en möjlig översyn skulle kunna vara klar kan jag inte ge Barbro Westerholm i dag.

Anf. 45 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Tandvårds- och läkemedelsförmåns-verket har idéer om hur detta kan lösas, men man be-höver ett regeringsuppdrag.

Vi har råd om vi kommer till rätta med den felakt-iga läkemedelsanvändningen vid folksjukdomar.

Vi ska ha en jämlik vård. Allas behov ska tillgodo-ses.

Anf. 46 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag instämmer i att vi ska ha en jämlik vård och att vi ska ha vård efter behov, precis som tidigare sas.

För inte så många veckor sedan hade jag ett möte med Sveriges Kommuner och Regioner, Lif och TLV just för att få till en dialog, och denna dialog fortsätter.

Jag ser fram emot att inte minst Barbro Westerholm men även andra riksdagsledamöter deltar i detta arbete, för det är komplicerat att prissätta läkemedel.

Syftet är dock att den som behöver ett läkemedel ska få det och att vi också har utrymme att ta in nya läkemedel.

En ny könstillhörighetslag

Anf. 47 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Sverige behöver en ny könstillhörighetslag och det nu. En ny, modern könstillhörighetslag är av livsavgörande betydelse för de personer som berörs.

Så sent som i regeringsförklaringen i september förra året lovade den dåvarande socialdemokratiska statsministern Stefan Löfven att en ny lag skulle komma på plats innan höstens val. Vi var många som då drog en lättnadens suck.

Men nu är oron tillbaka. Valet är nämligen bara fyra månader bort, och regeringen verkar ha fastnat i granskningen av de remisser som inkom i början av februari.

Tiden går, och situationen, särskilt för unga transpersoner, blir inte bättre.

Därför frågar jag statsrådet Lena Hallengren: Kommer regeringen att stå kvar vid sitt löfte om att presentera en ny lagstiftning innan höstens val, eller har regeringen ändrat sin tidsplan?

Anf. 48 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Emma Hult, för frågan!

Jag tror att mitt svar är detsamma som när jag fick frågan senast – om det var på en frågestund eller i en interpellation låter jag vara osagt. Då sa jag att det givits väldigt omfattande synpunkter i remissshanteringen, och dessa måste vi kunna bereda vidare.

Ambitionen är att lägga fram förslag till ny lagstiftning innan mandatperiodens slut, och det är ett löfte som låter som tidigare, tror jag.

Anf. 49 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Statsrådet får gärna precisera ”förslag till ny lagstiftning”. Handlar det om en ny lag eller om en lagrådsremiss innan valet? Jag tror att många vill veta hur regeringens tidsplan ser ut.

Jag hoppas få se åtminstone en lagrådsremiss, om vi nu inte får en ny lag på plats, vilket var det löfte Stefan Löfven gav.

Anf. 50 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Det är precis detta som är tanken. Förslag till ny lagstiftning är ett annat sätt att säga lagrådsremiss – tack för möjligheten att få förtydliga det – och den kommer innan mandatperiodens slut.

Vård efter behov

Anf. 51 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Hallengren.

Både Myndigheten för vård- och omsorgsanalys och Dagens Nyheter har visat att det finns privata vårdgivare som låter privatförsäkrade patienter gå före i kön i den offentligt finansierade sjukvården. Alltså blir det olika väntetider för dem som kan betala för sig och dem som inte kan slanta upp ur sin plånbok. Detta gör mig och många andra oroliga och upprörda.

Ett antal borgerliga partier, inte minst Moderaterna, ser inte detta problem.

Vad gör regeringen för att svensk sjukvård ska ges efter behov och inte efter plånbok?

Anf. 52 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Sofia Amloh, för frågan!

Som redan sagts här några gånger tidigare ska vård ges efter behov och inte på någon annan grund. Vårdbolag ska inte kunna dela in patienter i A- och B-lag och inte heller kunna se till att den med privat sjukförsäkring går före den som har finansiering från det offentliga.

Vi har därför presenterat ett förslag som ska öka förutsättningarna att kunna kontrollera att någon med privat sjukvårdsförsäkring inte går före.

Man skulle kunna tänka sig att detta är alldeles självklart och att de flesta skulle nicka instämmande, men så är det inte riktigt. Därför är det upp till bevis när förslaget läggs fram, inte minst för moderater och sverigedemokrater.

Frågan kommer upp i riksdagen senare och inte minst i valet i höst. Då är det viktigt att vara tydlig med att vård ska ges efter behov. Som socialdemokrat kan jag inte se att vi har någon annan ledstjärna än det.

Anf. 53 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Detta är ett första steg, som vi socialdemokrater ser det. Ser statsrådet att regeringen kommer att behöva göra mer för att garantera att det är behovet som ska vara överordnat och styrande i svensk välfärd?

Anf. 54 Socialminister LENA

HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tänker att sista ordet definitivt inte är sagt utan att vi hela tiden måste vara beredda att pröva de förslag som finns för att se till att säkra just vård efter behov.

Jag tycker att det är djupt upprörande att den som har råd och är tillräckligt frisk att teckna en privat sjukvårdsförsäkring har möjlighet att gå före. Det är ju precis det som sker. Varför skulle man annars teckna en privat sjukvårdsförsäkring?

Det borde finnas en gemensam upprördhet bland alla 349 ledamöter liksom det gör hos svenska folket.

Medborgarnas inflytande över arkitekturen

Anf. 55 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! Vi moderater genomför just nu ett bostadspolitiskt projekt som vi har valt att kalla Arkitekturrasen. Vi besöker olika delar av Sverige för att lära oss mer om goda och mindre goda exempel på hur medborgarnas inflytande sett ut vid nybyggnation och renoveringar vad gäller just arkitekturen. Vi tror nämligen att gemene man inte är emot att det byggs men kan ha invändningar mot hur det som byggs ser ut.

Enligt Sifo vill 70 procent av svenskarna helst bo i hus som ser ut som dem som byggdes i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Samtidigt byggs väldigt få sådana hus i dag. Därför vill vi när vi bildar en ny moderatledd regering i höst uppdra åt Sveriges riksarkitekt att lägga fram förslag på hur större hänsyn kan tas till medborgarnas preferenser avseende just arkitektur. Det skulle fylla två syften: att det som byggs anses mer tilltalande för medborgarna och att ökandet kan bygga genom färre överklaganden.

Med anledning av vårt moderata initiativ vill jag fråga bostadsminister Johan Danielsson: Hur avser regeringen att öka medborgarnas inflytande över arkitekturen?

Anf. 56 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S):

Fru talman! Tack Viktor Wärnick för frågan!

Att skapa hållbara och goda livsmiljöer är givetvis extremt viktigt för människors välbefinnande i de nya bostadsområden som växer fram. Regeringen har under sin tid vid makten tagit fram en politik för gestaltade livsmiljöer, som nu också ses som ett föredöme i övriga Europa när de tittar på hur de ska gå vidare med denna typ av politik.

Vad är Moderaternas konkreta förslag för att stärka medborgarnas ingång i detta? Är det att man ska få ta del av ett förslag från riksarkitekten, eller är det att man ska få till en bättre dialog i kommunerna?

Jag tror att det är extremt viktigt att kommunerna har en så nära dialog som möjligt med medborgarna när de planerar nya bostadsområden, inte bara om placeringen utan också om den arkitektoniska utformningen av dessa områden.

Situationen i förlossningsvården

Anf. 57 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! Förlossningsvården är i dag i stor kris. Från norr till söder rapporterar man om personalbrist och dålig arbetsmiljö. Förlossningspersonal och barnmorskor säger upp sig från sina tjänster för att få

semester, inte minst efter pandemin. Avdelningar tvingas stänga på grund av personalbrist. Vi läser om bilförlösningar, förlösningsskador och barn som föds med skador på grund av personalbrist.

I SVT:s *Uppdrag granskning* uppgavs häromveckan att 2,2 miljarder av nästan 6 miljarder i riktade skattemedel till förlossningsvården inte har redovisats. Inslaget visade också att projekt och satsningar har gjorts som inte ens har med förlossningsvården att göra. Att fördela miljarder utan krav på återrapport är illa, och återigen tenderar regeringen att skylla på regioner och SKR.

Är socialministern och den feministiska regeringen verkligen nöjd efter dessa åtta år med tanke på hur det ser ut inom förlossningsvården? Anser ni att regeringen har varit ansvarsfull med skattemedel?

Anf. 58 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Linda Lindberg för en innehållsrik fråga. Det finns så många dimensioner i den så att jag nästan inte vet var jag ska börja.

Generella statsbidrag behövs. Ibland behöver vi också rikta statsbidrag för att uppnå en viss effekt, och det är givetvis viktigt att vi har en uppföljning av dem.

Sedan vill jag vända mig emot beskrivningen att regeringen skulle skylla på kommuner och regioner. Regionerna är ju huvudmän för sjukvården, och jag tycker av man av ren självbevaringsdrift borde se till att man använder alla de miljarder som regeringen har föreslagit riksdagen att besluta att skicka ut, så att de går till vården.

Förlossningsvården är ett exempel, men detta är symtomatiskt för hela hälso- och sjukvården, om det är så att pengarna inte går till det som de är avsedda för. Det är naturligtvis meningen. De ska varken ned i fickan på någon eller delas ut i bonusar, utan de ska naturligtvis användas till det som de är tänkta för.

När det gäller förlossningsvården har stora medel skjutits till för kvinnors hälsa, varav en stor del till förlossningsvården. Jag hoppas verkligen att detta stämmer till eftertanke.

Projekt inom Europeiska regionala utvecklingsfonden

Anf. 59 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Befintliga projekt inom Europeiska regionala utvecklingsfonden har fått en möjlighet till förlängning tack vare olika åtgärder och en utlysning från Tillväxtverket. En förutsättning för detta är dock att den förordningsändring som behövs görs och att också en valutakursjustering görs. Dessa beslut har fattats av regeringen, bland annat i budgetpropositionen. Problemet är att ärendena inte är expedierade på Regeringskansliet. Trots att beslut är fattade kan alltså befintliga projekt inte få förlängning utan riskerar att behöva läggas ned.

Min fråga till statsrådet Ernkrans blir därför: När kan man förvänta sig besked, och hur lång tid tycker

statsrådet att det ska behöva ta att expediera beslut på Regeringskansliet?

Anf. 60 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Tack, Rickard Nordin, för frågan! Det är kanske en fråga som är på en väldigt detaljerad nivå när det gäller att kunna svara på en övergripande nivå.

Jag vill från regeringens sida vara tydlig med att det är klart att de beslut som är tagna också ska expedieras. Detta måste vara ett viktigt besked för dem som berörs. Det finns beslut tagna som kommer att underlätta i den här situationen.

Förtroendet för Sverige som biståndsgivare

Anf. 61 YASMINE POSIO (V):

Fru talman! Världen befinner sig i ett exceptionellt läge. Redan före pandemin såg vi hur rika blev rikare samtidigt som populistiska, konservativa och patriarkala ledare försämrade demokratin i flera länder och antalet kränkningar mot mänskliga rättigheter ökade, ihop med fattigdom och svält. Pandemin förstärkte detta, och när vi hade levt med den i två år inledde Putins Ryssland det storskaliga kriget mot Ukraina.

Sveriges stöd till världens mest utsatta, som är en växande grupp, behövs mer än någonsin, och då väljer regeringen att avisera oförsvarbart höga avräkningar på biståndet, detta trots att flera avtal redan ingåtts. Inte nog med att flera livräddande projekt läggs ned, utan mottagarnas tillit till Sverige minskar. Kan de lita på att Sverige, som har fler miljardärer än någonsin, står vid sitt ord?

Jag undrar därför: Vilka åtgärder avser statsrådet Ernkrans att införa för att återupprätta förtroendet?

Anf. 62 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Sverige är mycket bra på internationell solidaritet. Vi är ett av de länder i världen – topp tre – som bidrar till att minska fattigdomen runt om i världen, också nu när vår solidaritet får hantera en ny stor humanitär kris på vår kontinent, nämligen kriget i Ukraina. Där tar vi naturligtvis ansvar för de kvinnor och barn, framför allt, som är på flykt och som kommer till Sverige. Även med detta ansvar är Sverige topp tre när det gäller att bidra med internationell solidaritet i världen. Detta tycker jag att vi, också i Sveriges riksdag, har ett ansvar för att berätta och tala om.

Följderna av det minskade biståndet

Anf. 63 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! Regeringen har satt ett tak för utbetalningar till internationellt bistånd på 9,2 miljarder under innevarande år. Nu kräver regeringen att Sida bryter ingångna avtal med civilsamhällesorganisationer, som i sin tur tvingas bryta hundratals om inte tusentals avtal med sina samarbetsorganisationer runt om i världen.

På vilket sätt avser statsrådet att återupprätta Sveriges förtroende som ett land man kan lita på, gentemot världens fattigaste, gentemot miljökampar och

människorättsförsvarare i länder där demokratin sitter trångt och som plötsligt blir utan stöd, gentemot ungdomar som inte får sexualundervisning och gentemot flickor i tredje världen som blir gravida och tvingas sluta skolan därför att det inte längre finns preventivmedel?

Anf. 64 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Sverige är ett land man kan lita på, åtminstone så länge vi har Magdalena Andersson som statsminister och Socialdemokraterna i ledningen, för vi står upp för att vi ska ge 1 procent av vårt ekonomiska välmående till bistånd. Detta gör vi också nu, och vi är topp tre i världen. Det är bara Sverige, Norge och Luxemburg som står upp för det biståndet och för det arbete vi gör runt om i världen.

Jag säger Sverige nu, för det som borde bekymra Kristdemokraterna mer, Gudrun Brunegård, är att ni har slagit er i lag med och vill bilda regering med Moderaterna, med Ulf som statsminister. Moderaterna vill ta ned vår biståndsram till 0,7 och sedan göra avräkningar. Sverigedemokraterna, som också är era kompisar, vill halvera biståndsbudgeten. Detta borde vara ett bekymmer som berör Kristdemokraterna mer än hur Socialdemokraterna står upp för internationell solidaritet.

(Applåder)

Lärarlönelyftet och ersättning till kommuner

Anf. 65 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Svensk skola har i dag många utmaningar. Vi har bristande kvalitet på många håll, och vi har bristande tillgång på utbildade och behöriga lärare. De elever som mest behöver möta utbildade och behöriga lärare får inte det i många utsatta områden. Vi har också bristande studiero i skolan.

Vi måste göra allt från det politiska samhället, riksdagen och regeringen för att rekrytera och behålla lärare i kommuner och friskolor och också höja yrkets status. Ett initiativ har varit det statliga Lärarlönelyftet. Häromdagen meddelade Skolverket något som jag skulle vilja kalla ett hafsvverk, och regeringen meddelade snabbt att stödet ska trappas ned från 3 kronor till 2, 1 och kanske 0 kronor, som ska gå till ersättning till kommunerna i stället för till lärarlöner.

Eftersom likvärdighetsbidraget inte omfattar lärarlöner är min fråga till statsrådet: Tänker utbildningsministern stoppa denna utveckling?

Anf. 66 Utbildningsminister ANNA

EKSTRÖM (S):

Fru talman! Detta är en fråga som hör till statsrådet Lina Axelsson Kihlbloms ansvarsområde, men jag kan rent övergripande säga från regeringen att betydelsen av välutbildade och behöriga lärare nästan är omöjlig att överskatta.

Vi har ett problem med lärarbrist i Sverige. Av det skälet har regeringen tillskjutit stora medel för att till exempel bidra till höjda lärarlöner. Detta har varit ett

ovanligt sätt att arbeta, men det har gjorts eftersom behoven varit stora och problemen har påverkat skolans möjligheter i stor utsträckning.

Regeringen kommer att fortsätta att arbeta för att stärka läraryrkets attraktivitet, inte minst genom de professionsprogram som har tagits fram i samarbete med januaripartierna. Regeringen kommer att följa denna fråga noga.

Jag nöjer mig med att svara övergripande eftersom detta är en fråga som hör till Lina Axelsson Kihlbloms ansvarsområde, men jag tackar Roger Haddad för frågan.

Kvinnohälsa och förlossningsvård

Anf. 67 MARGARETA FRANSSON (MP):

Fru talman! I vårt välfärdssamhälle har vi kunnat ta del av skrämmande uppgifter om 170 lex Maria-anmälningar de senaste tre åren om allvarliga vårdskador inom förlossning. Ett sextiotal barn har dött, och för tolv av anmälningarna har skador förklarats bero på hög arbetsbelastning.

Jag måste säga att jag är trött på hur vi behandlar kvinnovården. Jag är också trött på att bli upprörd över något som egentligen är självklart.

Min fråga går till statsrådet Lena Hallengren. Vilka åtgärder kan statsrådet tänka sig att vidta för att lyfta upp kvinnohälsa och särskilt mer tid att arbeta evidensbaserat och utifrån det friska och normala hos den födande kvinnan?

Anf. 68 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Margareta Fransson, för frågan! Det är uppenbart att den engagerar inte bara i denna kammare utan i samhället i dess helhet.

Jag vill säga att det ändå satsas på kvinnovården. Det görs ute i regionerna, och det görs också genom den särskilda satsning som regeringen haft en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner om sedan 2015. Det är 8 ½ miljard, som vi hörde i en tidigare fråga här. Det är mycket pengar som ska användas på rätt sätt. Och förlossningsvården ska ses som en del i en hel kedja.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram riktlinjer och också titta på till exempel hur efterfrågan och tillgången på barnmorskor ser ut kortsiktigt och långsiktigt för att försäkra sig om den personalkompetens som krävs.

Men vi behöver fortsätta och göra mer. Det gäller vården i dess helhet, och det gäller inte minst förlossningsvården och kvinnoården. Det är därför viktigt med fortsatta ekonomiska tillskott men inte minst viktigt att vi ser till att vi har den kompetens som krävs också framöver.

Arbetslivskriminalitet och sekretessregler

Anf. 69 ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Johan Danielsson.

Arbetslivskriminaliteten är ett stort problem i Sverige. Människor utnyttjas, och samhällets resurser försvinner till fel ställen. Och seriösa företag får svårt att klara konkurrensen när den grå och svarta verksamheten breder ut sig.

Så här kan vi såklart inte ha det. Därför är de kraftfulla initiativ som regeringen har tagit på detta område väldigt viktiga. Jag är särskilt glad över att ett av de första regionala center för samverkan mot arbetslivskriminalitet kommer att öppna i Göteborg om bara någon månad.

Ett problem som både de samverkande myndigheterna och arbetsmarknadens parter lyfter fram är att dagens sekretessregler försvårar samverkan och gör kampen mot arbetslivskriminaliteten mindre effektiv.

Min fråga till statsrådet blir därför: Vad avser regeringen att göra för att riva sekretesshindren och öka kraften i arbetet mot arbetslivskriminaliteten?

Anf. 70 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Anna Johansson för frågan.

Sekretesshinder är mycket riktigt en ständigt återkommande fråga kopplad till det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet.

Regeringen har därför gett i uppdrag till de samverkande myndigheterna att utveckla ett metodstöd för att man ska utnyttja det utrymme som finns inom ramen för nuvarande lagstiftning. Detta är någonting som myndigheterna själva har efterfrågat för att de tror att det finns utrymme att utbyta mer information inom ramen för nuvarande lagstiftning.

Samtidigt har vi en utredning som tittar på vilka lagändringar som behöver göras för att ta bort omotiverade sekretesshinder. Utredningen ska vara klar till sommaren. Syftet är just att ta bort de omotiverade sekretesshinder som finns kvar.

Vi inkluderade också nyligen Arbetsmiljöverket i den förordning om uppgiftsskyldighet som finns kopplad till den organiserade brottsligheten. Det innebär att åtta av nio myndigheter som samverkar mot arbetslivskriminalitet också ingår i förordningen om uppgiftsskyldighet och på det sättet i vissa fall har en uppgiftsskyldighet.

Vi försöker alltså göra så mycket vi kan på så många områden som möjligt.

Skattemedel till föreningar som kränker kvinnor

Anf. 71 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Vi är många som är riktigt upprörda över avslöjandena i *Uppdrag granskning* om att shiamuslimska imamer i Sverige mot betalning viger kvinnor som köps av män.

Jag som har flytt islams kvinnoförnedrande dikta- tor är tyvärr inte förvånad över att shiamuslimska

imamer runt om i Sverige säljer kvinnor till män mot betalning. Detta ska inte få förekomma i vår demokrati. Detta skulle absolut inte accepteras om Svenska kyrkan eller andra organisationer hade gjort detta. Det är dags att stoppa detta.

I 14 år har jag på olika sätt drivit detta. Men jag har inte fått gehör för det. Nu undrar jag när regeringen, och egentligen alla partier, kommer att gå i bräsch för att stoppa skattemedel som går till detta och också stoppa diktaturers inflytande. Dessa verksamheter är ingenting annat än kvinnoförnedring som jag har kämpat mot i årtal.

Anf. 72 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag tackar Amineh Kakabaveh för frågan. Ditt långa engagemang i dessa frågor är väl känt. Och jag vill bara upprepa det som jag har sagt i svar på en tidigare fråga om att detta är kriminell verksamhet och att kriminell verksamhet inte ska få några bidrag. Det är min uppfattning.

Vi måste absolut stå bakom kvinnors och flickors rättigheter och deras rätt att bestämma över sin egen kropp och göra sina egna val. Och, som sagt, detta är kriminellt. Det är inte tillåtet i Sverige, och det måste vi naturligtvis ta på allvar och se till att vi följer de lagar och regler som vi har i vårt land.

Obligatoriska drogtester och barns trygghet

Anf. 73 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! För en tid sedan överlämnade regeringen propositionen om lex Lilla hjärtat till riksdagen. Där saknade vi framför allt det viktiga förslaget om att göra barnet till ett eget rättsobjekt.

Socialministern sa: Särskilt viktigt är de nya bestämmelserna om drogtest.

Detta handlar om barn som samhället tvingas omhänderta för att deras föräldrar knarkar, missbrukar droger. Även med regeringens förslag kan det innebära att barn lämnas tillbaka till sina vårdnadshavare utan att samhället har kunnat säkerställa att de faktiskt är drogfria.

Vi moderater kräver att dessa drogtester blir obligatoriska – inte möjliga och därmed frivilliga, som regeringen föreslår.

Varför är regeringen inte beredd att göra sitt yttersta för barns säkerhet och trygghet, och varför föreslår regeringen att dessa drogtester ska vara frivilliga och inte obligatoriska?

Anf. 74 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Camilla Waltersson Grönvall för en fråga i det spann som vi har diskuterat många gånger – socialtjänstlagen i dess helhet men också den del som kommit att kallas lex Lilla hjärtat. Vi har där gjort stora ansträngningar de senaste åren sedan den förfärliga situationen som drabbade Lilla hjärtat när hon skulle återlämnas till sina biologiska

föräldrar och man helt enkelt inte kunde följa upp. Man hade inte de verktyg som krävdes.

Precis det som Camilla Waltersson Grönvall beskriver har varit en av de viktiga frågorna för regeringen att få med i lagförslaget, nämligen att om ett barn är omhändertaget på grund av missbruk och inte minst drogmissbruk i det biologiska hemmet måste man försäkra sig om att denna situation har upphört. Och denna situation ska ha upphört varaktigt. Det är inte så att man kan göra ett test en gång, utan man ska försäkra sig om att denna situation har förändrats varaktigt och beständigt. Då kommer det att krävas att man gör drogtester. Det är mitt svar på den frågan.

Läkemedel till Ukraina

Anf. 75 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Ända sedan Rysslands hänsynslösa invasion av Ukraina har budskapet från president Zelenskyj varit tydligt. De behöver mer läkemedel, mer sjukvårdsutrustning, humanitärt stöd och mer vapen.

Sverige har bistått med mer vapen, vilket är positivt, trots Socialdemokraternas initiala motstånd. Sverige har bistått med bistånd och sjukvårdsutrustning. Men det har framkommit problem, och redan för över två månader sedan visade det sig att det på grund av byråkratiska regler fanns hinder för att skicka läkemedel till Ukraina.

Nu är det tyvärr så att trots att regeringen har sagt att man snabbt skulle hantera detta, eller skyndsamt se över detta, verkar det inte ha hänt någonting. Och faktum är att regeringens senfärdighet kan vara en fråga om liv eller död.

Min fråga är: Hur kommer det sig att regeringen inte har agerat, och finns det någonting som regeringen har gjort för att man enklare ska kunna skicka läkemedel till Ukraina?

Anf. 76 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Markus Wiechel för frågan.

Jag vet faktiskt inte varifrån Markus Wiechel hämtar sin information. Men den bild som han här tecknar stämmer över huvud taget inte. Det är tvärtom så att Sverige har bistått med såväl militär materiel som läkemedel, skyddsutrustning och skyddsmateriel, och vi har gjort det väldigt skyndsamt. Vi har sett till att vi också svarar mot de behov som Ukraina visar att de har. Det är koordinerat av MSB, och Läkemedelsverket och Socialstyrelsen bistår för att försäkra sig om att det inte är för gamla läkemedel eller att det är något annat fel på dem och att det är det som man verkligen har begärt och som man har behov av.

Jag känner därför inte alls igen den bild som Markus Wiechel ger. Tvärtom bistår Sverige, och vi kommer att fortsätta att göra det skyndsamt.

(Applåder)

Avräkningar från biståndet

Anf. 77 MAGNUS EK (C):

Fru talman! Även min fråga rör de historiskt stora avräkningarna från det svenska biståndet. Jag tror inte att det är någon i denna kammare som tycker att det är fel att vi i Sverige tar emot flyktingar från krigets Ukraina. Jag tror att vi alla i denna kammare kan stå upp för att det är värt att betala för det. Men, fru talman, det går att fråga om det är värt att ta kostnaden från det svenska biståndet när läget i världen är värre än på mycket länge. Med en klimatkris, med en begynnande livsmedelskris och med en rejäl begynnande svältkatastrof på Afrikas horn med konflikter som breder ut sig är behovet större än på mycket länge.

Fru talman! Det är svårt att begränsa sig till en fråga som vi ska göra under frågestunden, för jag hade gärna velat fråga om hur man ser på att det är just det svenska bilaterala biståndet som drabbas relativt hårdast. Jag undrar hur man har tänkt när man gör detta under innevarande år när man redan är igång och arbetar.

Men en fråga som jag tror att det är bra att vi får svar på i denna kammare är varför regeringen, när prognosen från Migrationsverket har ändrats, inte kan ändra sig och dra ned på avräkningarna.

Anf. 78 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Det första jag ska säga är att vi har ett krig i Europa och en stor flyktingkris. Det är ingenting som det var budgeterat för, och det är naturligtvis något som inte är önskvärt – men det är ändå nödvändigt att hantera.

Att kalla det historiskt stora avräkningar är att ta stora ord i sin mun; vi vet ju att vi har haft exceptionella lägen vid ett tidigare tillfälle, nämligen under Syrienkrisen. Då gjordes det avräkningar på 22 procent av biståndsramen. Om det är så att vi behöver använda de avräkningar vi nu har aviserat vet vi inte än, men den senaste prognosen från Migrationsverket pekar snarare åt andra hållet. Då skulle vi landa på 18 procent av biståndsramen.

Vi kan lägga till att det inte minst under de borgerliga åren, under alliansregeringen, gjordes avräkningar från biståndet på både 10 och 12 procent under många år. Jag tror till och med att det var en biståndsminister som fick avgå därför att man hade använt biståndspengar till att betala både biståndsministerns och statssekreterarens lön. Det förekommer inte nu.

Likvärdiga villkor i hela landet

Anf. 79 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Min fråga är i dag generell, och jag vänder mig därför till Matilda Ernkrans.

Sverige är ett fantastiskt land, men det är ett stort land där vi har olika förutsättningar. Under de senaste åren har vi sett hur myndigheter har dragit sig tillbaka, som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Polisen kommer inte alltid när man ringer, framför allt inte på landsbygden. Vi ser hur vägarna blir allt sämre,

vilket resulterar i att man tvingar fram sänkta hastigheter. Vi har sett hur bränslepriser och elpriser skenar, vilket slår mycket hårdare mot landsbygdens befolkning än mot dem som bor inne i städer. Vi ser också hur kollektivtrafiken inte fungerar överallt, och vi ser att tidningarna inte kommer ut lika ofta som människor önskar när man börjar gå över till varannandagsutdelning.

Kort och gott ser vi hur en orättvisa växer fram i Sverige. Jag undrar vad regeringen ämnar göra för att hela landet ska ha samma goda förutsättningar som man har i storstäderna.

Anf. 80 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Sveriges regering har tre prioriteringar för att vi ska kunna bygga det här landet starkare.

Vi ska se till att ta tillbaka kontrollen över välfärden. Det betyder att välfärden ska fungera i hela landet.

Vi ska skapa jobb genom klimatomställningen. Med fler jobb kommer fler människor i arbete, vilket gör att vi kan förstärka välfärden.

Vi ska också se till att vända på varenda sten för att bryta segregationen. Det gör att människor inte fastnar i utanförskap utan i stället kan vara en del av vårt samhälle och bidra.

Detta är våra svar, som vi hoppas ska ge fyra nya år med Magdalena Andersson som statsminister för Sverige.

Kompetensförsörjningen

Anf. 81 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Kompetensförsörjningen är en av de största utmaningarna för svenska företag, för svensk konkurrenskraft och i förlängningen för svensk välfärd.

Samtidigt som vi ser en alldeles för hög långtidsarbetslöshet anger företag runt om i landet att de har svårt att rekrytera ny personal. Där jag bor, i Jönköpings län, visar en undersökning att 73 procent av de företag som vill anställa har svårt att rekrytera och att två av tio rekryteringsförsök helt har misslyckats under det senaste halvåret.

Vilka insatser gör regeringen och utbildningsminister Anna Ekström för att förbättra kompetensförsörjningen och få fler i jobb?

Anf. 82 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar Johanna Haraldsson för en väldigt viktig fråga.

Runt om i vårt land växer det fram nya, gröna jobb i spåren av de insatser vi gör för att Sverige ska vara ledande i klimatomställningen. Vi ser också i spåret av pandemin att vi måste se till att det finns en bättre beredskap och en bättre personalförsörjning och kompetensförsörjning i viktiga delar av vår välfärd. Allt detta stavas kompetensförsörjning. Vi har brist i de allra viktigaste yrkena i Sverige, alltifrån batteritekniker till sjuksköterskor. Då krävs det att vi utbildar fler.

Därför har regeringen genom ett historiskt kunskapslyft ökat antalet utbildningsplatser med 160 000 i utbildningar som leder till jobb. Vi har lagt fram förslag på riksdagens bord som handlar om att stärka planeringen av gymnasieutbildningarna för att vi ska utbilda till de jobb som är lediga, och vi går fram med ett historiskt omställningsstudiestöd. Det är ett av många sätt att vända på stenarna för att se till att Sverige kan vara det där landet som växer.

En moderniserad abortlagstiftning

Anf. 83 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! I Sverige är aborträtten stark, men samtidigt har den svenska abortlagstiftningen blivit föråldrad. När abortlagen trädde i kraft 1975 var en abort alltid ett kirurgiskt ingrepp, och i dag är 96 procent av alla aborter som genomförs i Sverige medicinska.

Många kvinnor som ska göra abort önskar göra hela aborten i hemmet, men det tillåter inte den svenska abortlagstiftningen. I syfte att stärka kvinnors självbestämmande och möjliggöra hemabort vill vi moderater modernisera abortlagstiftningen. Men när vårt förslag behandlades i socialutskottet ansåg bland annat Socialdemokraterna att det skulle avslås. Det fanns enligt S inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen.

Inför voteringen ändrade sig dock Socialdemokraterna, och till slut röstade faktiskt samtliga partier ja till Moderaternas förslag. Nu måste regeringen ta fram ett lagförslag. Kommer regeringen att göra det under den här mandatperioden?

Anf. 84 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tänker att hanteringen av just den frågan väl visar en del om hur riksdagen nuförtiden arbetar, nämligen att ett parti lägger fram förslag som delvis slår in öppna dörrar – och som dessutom ändras under arbetets gång. Med öppna dörrar menar jag att SBU har ett uppdrag från regeringen att se över frågan och återkomma med underlag. Om vi gör förändringar vill vi nämligen göra dem med patientsäkerheten i fokus.

Det kanske är fel att säga att frågan är på tapeten, men den känns väldigt aktuell. Det var väl också det som det slutade med när alla partier röstade på en reservation; alla som sitter här i kammaren förstår ju att det blir lite lätt absurt, för det är inte så det ska gå till. Någoting hände under tiden, och man skapade en debatt som alla kanske inte riktigt kände igen sig i.

Jag kan tala bara för Socialdemokraterna i det här fallet, men att vi skulle vara emot hemaborter är en felaktig bild. Däremot tycker jag att det är viktigt att vi har tillräckligt underlag och patientsäkerheten i fokus. Fyra nya år med Socialdemokraterna, så kommer du att få din lagstiftning, Johan Hultberg!

Resultatet av regeringens arbetsmiljöstrategi

Anf. 85 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! År 2019 var det 36 stycken. År 2020 var det 27 stycken. År 2021 var det 44 stycken, och fram till dagens datum är det 10 stycken år 2022.

Siffrorna är antalet personer som har mist livet på sitt jobb, fru talman. Men det stannar inte där, utan ytterligare 25 stycken har dött på sitt jobb under denna period. Det är bara det att utländsk arbetskraft som är verksam i Sverige men registrerade i andra länder redovisas separat. Detta handlar alltså om 142 personer som gick till jobbet men aldrig kom hem igen.

Fru talman! Vi kan konstatera att regeringens nya arbetsmiljöstrategi funkar dåligt. Man prioriterar politisk makt över arbetsplatsen framför ett inkluderande arbetsmiljöarbete för samtliga löntagare verksamma i Sverige. Skyddsombud saknas, och så kallade regionala skyddsombud nekas tillträde till arbetsplatser som saknar kollektivavtal eller fackligt medlemskap – de arbetsplatser som oftast är i störst behov av stöd.

Min fråga går därför till statsrådet Johan Danielsson: Är man från regeringens sida nöjd med utfallet sedan man lanserade sin nya arbetsmiljöstrategi?

Anf. 86 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Magnus Persson för frågan. I regeringen kommer vi inte att vara nöjda förrän vi har uppnått nollvisionen och människor inte förolyckas på svenska arbetsplatser. Det var därför den här regeringen införde en nollvision för dödsolyckor på arbetet.

Sedan ska man ju höra mycket innan öronen trillar av. Här får man höra att de regionala skyddsombuden inte har tillträde till tillräckligt många arbetsplatser, men när vi i den här kammaren för knappt två år sedan föreslog att de regionala skyddsombudens tillträde till arbetsplatserna skulle utökas fick vi inte stöd av en majoritet i riksdagen – tack vare att Sverigedemokraterna ställde sig på samma sida som sina nyvunna kamrater i Moderaterna.

Den stora andelen utländsk arbetskraft som förolyckas och den stora andelen dödsolyckor i vissa branscher beror bland annat på den utbredda arbetslivskriminalitet vi ser i dessa sektorer. Döm därför om min förvåning när jag läser Sverigedemokraternas valplattform inför valet 2022 och ordet ”arbetslivskriminalitet” lyser med sin frånvaro.

(Applåder)

Sveriges humanitära bistånd till Ukraina

Anf. 87 DIANA LAITINEN CARLSSON (S):

Fru talman! Kriget i Ukraina visar med otvetydig klarhet på vikten av ett robust, högt och tryggt bistånd, ett bistånd som används både för långsiktigt utvecklingsarbete och humanitärt för att rädda liv, lindra nöd och göra andra akuta insatser.

Kriget har tvingat hundratusentals människor på flykt. De flyr från sina hem och behöver nu hjälp med mat, mediciner och någonstans att sova.

Mot bakgrund av det vill jag fråga biståndsmministern: Hur ser Sveriges stöd till Ukraina ut vad gäller det humanitära biståndet?

Anf. 88 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):
Fru talman! Jag tackar för frågan.

Sverige har tre fokus när det gäller Ukraina: Vi ska stötta Ukraina, vi ska rikta sanktioner mot Ryssland och vi ska stärka Sverige. För att stötta Ukraina har vi bidragit med mycket humanitärt bistånd.

Jag vill också säga att det humanitära biståndet har ökat. Sverige ger mer humanitärt bistånd generellt till världen i år än vad vi gjort tidigare år. Vi är nu uppe i över 800 miljoner i rent humanitärt stöd till Ukraina. Det är ytterst viktigt, inte minst för att hantera de många flyktingar som finns inom landet i Ukraina men också i närområdet till Ukraina.

Alldeles nyss var vi också tillsammans med Polen värdar för en konferens där världssamfundet gemensamt samlade in ytterligare 60 miljarder svenska kronor till humanitärt stöd i Ukraina. Sverige bidrog då med ytterligare 230 miljoner, som vi nu ska betala ut i humanitärt stöd. Så vi bidrar, absolut!

Åtgärder för ökat bostadsbyggande

Anf. 89 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Nio av tio svenskar bor i dag i en kommun med bostadsbrist. Priserna på småhus och bostadsrätter har rusat i höjden, och köerna till en hyresrätt ringlar långa. I Socialdemokraternas Sverige är det numera bara den med mycket pengar eller goda kontakter som kan få tag i en bostad.

Johan Danielsson har snart varit bostadsminister i ett halvår men har ännu inte lagt något konkret förslag till riksdagen på hur det ska bli enklare eller billigare eller gå snabbare att bygga nya bostäder. Min fråga till bostadsministern är när han tänker presentera någon konkret politik till denna kammare för att underlätta för fler bostäder.

Anf. 90 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S):

Fru talman! Tack för frågan, David Josefsson!

Det är bra att vi delar uppfattningen att den utbredda bostadsbristen i Sverige är ett problem. Det har varit en prioriterad fråga för den här regeringen inte bara sedan jag tillträdde den 30 november utan sedan vi tillträdde för snart åtta år sedan. Då hade vi, efter åtta år med en moderatledd regering, en byggtakt på under 20 000 bostäder per år. Nu är prognosen att vi ska påbörja över 60 000 bostäder under detta år.

Socialdemokratisk politik har alltså gjort skillnad. Vi kan sedan 2018 se att vi har börjat beta av det underskott på bostäder som byggts upp genom att vi under lång tid har byggt för lite.

Vi presenterade också förslag till denna kammare alldeles nyligen om exempelvis certifierade

byggprojekteringsföretag, för att se till att undanröja de hinder det innebär att olika kommuner ställer olika krav på dessa företag. Det kommer att leda till förenklade och snabbare processer och öka byggandet av både småhus och flerbostadshus.

En trygg boendemiljö

Anf. 91 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Allt börjar med en bra bostad. Sverigedemokraterna tänker inte stå och se på medan tryggheten försvinner och allt fler familjer lever och barn växer upp under otrygga förhållanden i gettoliknande områden. Vi har föreslagit ett trettiotal åtgärder för att stoppa utvecklingen. Ingen kriminell ska få stå i vägen för att skapa trygga hem. Inte ens någon fastighet ska stå i vägen för att skapa trygghet om vi får bestämma.

Regeringen har nu snart suttit i åtta år. Tyvärr är de åtgärder regeringen gjort för att skapa en bra och trygg boendemiljö lästräknade. Enskilda bostadsbolag har ofta gjort mer för tryggheten än regeringen.

Jag vill därför fråga bostadsminister Johan Danielsson om han verkligen är beredd att lyfta på varje sten och också anamma Sverigedemokraternas förslag och göra det lättare att till exempel vräka kriminella.

Anf. 92 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S):

Fru talman! Tack till Mikael EskilanderSSon för frågan!

Det är mycket riktigt en prioriterad fråga för statsministern och för den här regeringen att skapa ökad trygghet i dessa områden och bryta segregationen. Vi har också gjort mycket under den här mandatperioden. Nyckeln är naturligtvis att bekämpa brotten och brottens orsaker. Vi har en historisk satsning på polisen. Vi har en historisk satsning när det gäller att skärpa straffen för de kriminella som lagförs. Men vi satsar också på att öka tryggheten i dessa bostadsområden.

Det är positivt att EskilanderSSon också uppmärksammar de positiva exempel som finns runt om i landet där de allmännyttiga bostadsbolagen, många gånger i socialdemokratiska kommuner, arbetar aktivt med att skapa trygghet i de bostadsområden där man permanent befinner sig. Regeringen kommer att fortsätta komma med förslag på hur man kan stötta detta viktiga arbete runt om i Sverige.

Forskningens attraktivitet i Sverige

Anf. 93 MARIE-LOUISE HÄNEL
SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsminister Anna Ekström.

I förra veckan hade vi en forskningsdebatt här i kammaren. Moderaterna var tydliga med att forskning är viktigt och ska prioriteras, och även övriga partier tyckte att det var viktigt – kanske på lite olika nivåer.

Tyvärr kommer det nu larmrapporter från flera områden om att vi saknar doktorander. Vi saknar ansökningar, både nationella och internationella till Sverige,

vilket är ett stort bekymmer. Det ställer till det så att vi minskar både vår utveckling och vår innovation, och vi blir också omsprungna av andra länder.

Ett stort bekymmer för doktorander kan vara osäkerheten kring finansieringen. På detta måste vi förstås hitta någon lösning så att man vet att man har en stabil finansiering som forskare. Efter en disputation stannar man ofta kvar inom akademien eller får en tjänst inom kommunen, regionen eller näringslivet. Även där kan dock finansieringen vara ganska osäker. Framför allt ser man kanske inte värdet av att ha en person som har disputerat. Detta måste förstås också stärkas.

Min fråga till utbildningsministern är vad hon avser att göra för att göra det mer attraktivt att börja forska och att fortsätta forska. Det utbildningsministern sa tidigare är viktigt: Hela Sverige måste växa. Det gäller absolut också forskningen.

Anf. 94 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att hålla med Marie-Louise Hänel Sandström om att forskning är mycket viktigt för att lösa de stora samhällsproblemen, oavsett om det handlar om att vara ledande i klimatomställningen, att knäcka segregationen eller att bygga vårt Sverige starkare.

Självklart ska det vara attraktivt att också vara forskare. Det är ett av skälen till att regeringen, inte minst i de forskningspropositioner som har lagts fram, har sett till att stärka möjligheten att ha ordentligt mycket bättre anställningsvillkor för forskare, att ha meriteringsvägar som gör det möjligt att kombinera till exempel att vara småbarnsförälder och att känna anställningstrygghet. Här fanns det mycket att göra när regeringen tillträdde, och vi har stärkt både lagstiftning och förordningstexter när det gäller möjligheten att skapa meriteringsvägar.

Dessutom, fru talman, har vi nyligen tagit emot en rapport från Universitetskanslersämbetet om hur arbetet går med att stärka meriteringsvägarna. Regeringen avser att fortsätta med det. Sverige behöver forskning, och Sverige behöver forskare.

Regeringens migrationspolitik

Anf. 95 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Sveriges styrande politiker har under lång tid bedrivit en fullständigt oansvarig migrationspolitik, vilket lett till att vårt land i dag befinner sig i kaos. Asylsökande begår grova brott. Utvisningsbeslut följs inte. Brottslingar som allvarligt hotar medborgarnas säkerhet blir kvar.

Regeringens oförmåga att ha kontroll på dessa individer har kostat oskyldiga både lidande och död, bland annat genom det bestialiska dubbelmordet på Ikea i Västerås 2015, det ofattbara terrordådet på Drottninggatan i Stockholm 2017 och nyss det vidriga mordförsöket i ett gruvhåll i Norberg.

Hur ska regeringen säkerställa att lagen följs, att obehöriga utläningar hindras att begå allvarliga brott och att de som ska utvisas avlägsnas och portas på riktigt från vårt land?

Anf. 96 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Ja, det här är Sverigedemokraterna, som Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna tänker sig att regera Sverige tillsammans med.

Jag vill vara väldigt tydlig: Sverige lade om sin migrationspolitik 2015 för att det var nödvändigt. Den omläggningen håller vi i. Men med det sagt är Sverige ett land där alla som är medborgare ska följa de lagar och regler vi har men också få den respekt som varje medborgare i vårt land förtjänar att få.

Vi har sagt som regering att vi tar kampen mot inte minst segregationen. Vi ska vända på varendastenen, och vi ska bygga det här samhället starkare. Jag är övertygad om att det görs bäst med en klok, socialdemokratisk kvinnlig statsminister i spetsen – utan Ulf och utan Sverigedemokraterna i regeringen.

Åtgärder mot sexualbrott

Anf. 97 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! I dag läggs 95 procent av alla våldtäktsanmälningar ned. Samtidigt varnar polisen om att de inte hinner utreda alla de anmälningar som kommer in på grund av det alltför höga trycket på grund av gängskjutningarna i Sverige. Jag tycker att det här är en skam för Sverige. Jag tycker att det är en skam gentemot alla de kvinnor som utsätts för sexualbrott i dag.

Moderaterna har lagt fram ett batteri av olika typer av förslag för att kunna komma till rätta med detta. I dag har vi hört regeringsrepresentanter prata om att regeringen har det här som en prioriterad fråga och att man ska vända på alla stenar. Men under tiden är det fler kvinnor och unga flickor som blir sexuellt utnyttjade i Sverige och som känner att de inte vågar anmäla därför att det inte händer någonting.

Vi börjar närma oss sommaren, och jag skulle vilja att alla unga kvinnor vågar vara ute och röra sig. Jag undrar: Vad avser regeringen att göra åt detta?

Anf. 98 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Vi har skärpt straffen. Vi har öppnat två nya polisutbildningar. Vi utbildar fler poliser än någonsin. Vi har gett resurstillskott till Polismyndigheten som är dubbelt så stora som man klarade av under alliansregeringen. Det här är verkligen någonting som är prioriterat av regeringen. Vi tänker fortsätta det arbetet.

Det Moderaterna borde fundera lite mer över är att det är lätt att vara efterklok. Det var ju inte så att ni direkt prioriterade polisen när ni hade chansen under åtta år vid regeringsmakten.

Vi har skärpt straffen. Vi har förstärkt resurserna till poliserna. Vi utbildar fler poliser än någonsin. Det här är någonting som vi tar på absolut största allvar, och vi tänker fortsätta att göra det.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.12 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 9 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU17 Socialförsäkringsfrågor

Punkt 1 (Socialförsäkringen)

1. utskottet
2. res. 3 (V)
Votering:
165 för utskottet
20 för res. 3
99 avstod
65 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 S, 55 M, 14 L, 13 MP
För res. 3: 19 V, 1 -
Avstod: 53 SD, 27 C, 19 KD
Frånvarande: 17 S, 15 M, 8 SD, 4 C, 8 V, 3 KD, 6 L, 3 MP, 1 -

Punkt 8 (Övrigt om trygghetssystemen för företagare och studerande)

1. utskottet
2. res. 18 (C)
Votering:
110 för utskottet
27 för res. 18
146 avstod
66 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 S, 14 L, 13 MP
För res. 18: 27 C
Avstod: 55 M, 53 SD, 18 V, 19 KD, 1 -
Frånvarande: 17 S, 15 M, 8 SD, 4 C, 9 V, 3 KD, 6 L, 3 MP, 1 -

Gudrun Nordborg (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 12 (Rehabiliteringskedjan)

1. utskottet
2. res. 29 (M)
3. res. 30 (SD)
Förberedande votering:

56 för res. 29
53 för res. 30
176 avstod
64 frånvarande
Kammaren biträdde res. 29.
Huvudvotering:
110 för utskottet
56 för res. 29
119 avstod
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 S, 14 L, 13 MP
För res. 29: 56 M
Avstod: 53 SD, 27 C, 19 V, 19 KD, 1 -
Frånvarande: 17 S, 14 M, 8 SD, 4 C, 8 V, 3 KD, 6 L, 3 MP, 1 -

Punkt 13 (Flexibel återgång i arbete)

1. utskottet
2. res. 34 (SD, C, V, KD, L)
Votering:
152 för utskottet
133 för res. 34
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 S, 56 M, 13 MP
För res. 34: 53 SD, 27 C, 19 V, 19 KD, 14 L, 1 -
Frånvarande: 17 S, 14 M, 8 SD, 4 C, 8 V, 3 KD, 6 L, 3 MP, 1 -

Punkt 17 (Försäkringskassans ansvar)

1. utskottet
2. res. 46 (L)
Votering:
224 för utskottet
14 för res. 46
47 avstod
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 S, 56 M, 53 SD, 19 KD, 13 MP
För res. 46: 14 L
Avstod: 27 C, 19 V, 1 -
Frånvarande: 17 S, 14 M, 8 SD, 4 C, 8 V, 3 KD, 6 L, 3 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 (forts. från § 7) Idrott och friluftsliv (forts. KrU8)

Anf. 99 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Fru talman! Det är sista gången denna mandatperiod som vi debatterar idrott och friluftsliv, så det känns som att det är på sin plats att lite grann

sammanfatta de senaste åren, som tidvis har varit ganska turbulenta på området.

Vänsterpartiets inriktning är att ge båda dessa områden goda förutsättningar att spela roll i människors liv. Det handlar om att stötta det organiserade föreningslivet men också om att ge människor möjlighet att på egen hand idrotta, få en bättre hälsa och komma ut i naturen.

I början av mandatperioden lade vi fram förslag om en gratis idrottsskola för att alla barn ska få samma chans att prova på idrott, oavsett föräldrarnas ekonomi. Jag vill inte gärna att politiken ska detaljstyra hur föreningarna ska jobba, men lägger skattebetalarna miljarder på idrotten är det också en rättvisefråga att man har en verksamhet som är öppen för så många som möjligt.

Jag vet till exempel att i min förra hemkommun kunde en fotbollsförening hålla avgifterna nere på 200 kronor för de yngsta barnen, medan en annan förening låg så högt som 1 500 kronor över det. Det är väldigt mycket som hänger på inställningen hos ledare och styrelse. Hur ofta ska man träna? Vilken utrustning kräver man? Går det att låna utrustning? Vilken insats krävs från föräldrarna? Måste man sälja saker för att finansiera cuper och läger? Hur bjuder man in till ett ideellt engagemang från fler?

Jag är glad att specialidrottsförbunden ser att detta är frågor som man behöver jobba med, så att de ekonomiska trösklarna sänks. Det är också bra att man från regeringens håll intresserar sig för bidragsmodellen. Vi kunde läsa i det senaste budgetförslaget att regeringen menar att nuvarande bidragsregler, som Riksidrottsförbundet beslutat om, har medfört en fördelning som bekräftar och stärker ojämlikhet och ojämställdhet i samhället till förmån för socioekonomiskt starka områden på bekostnad av områden med socioekonomiska utmaningar samt till förmån för pojkers idrottande på bekostnad av flickors idrottande. De kommer att föra en nära dialog med Riksidrottsförbundet kring dessa frågor, och det välkomnar vi verkligen från Vänsterpartiet.

Men på många håll i landet kan man inte ta in fler barn i sin verksamhet eftersom det inte finns tränings-tider för fler grupper. Vi från Vänsterpartiet budgeterade för ett investeringsstöd till kommunerna, så att de skulle kunna tillskapa nya hallar för idrott och kunna renovera och tillgängliggöra de befintliga. Vi tycker att det är viktigt att kommunerna och föreningarna också får hjälp med att tänka nytt kring utformningen av idrottsytor. Det är väldigt lätt hänt att man fortsätter att bygga som man alltid har gjort, och i mindre kommuner kan det faktiskt gå decennier mellan planeringar av nya hallar. Vi välkomnar därför de initiativ som har tagits för att se över frågan om ett nationellt stöd liknande det som finns i Danmark. Men jag vill betona att den danska lokala anläggningsfonden ger både ett ekonomiskt stöd och ett kreativt stöd för att planera för morgondagens idrottande. Vi i Sverige behöver också få till båda dessa delar på nationell nivå.

Jag ser i dagens betänkande att vi är fyra partier som lyfter upp frågan i olika varianter. Det som Angelika Bengtsson från Sverigedemokraterna tidigare sa om att de var ensamma om det här stämmer alltså inte, utan det är många partier som tar upp liknande förslag. Jag hoppas att vi kan komma vidare i den här frågan framöver.

Fru talman! Genom åren har vi skrivit flera motitioner om hur man kan stärka parasporten och se över regelverk för till exempel färdtjänst så att fler personer med funktionsnedsättning får förutsättningar att kunna träna och tävla. Vi vill till exempel utreda en öronmärkning på 10 procent av idrottsstödet för just parasport. Jag ser att flera partier har lagt fram förslag på området i dag, och det gläder mig.

En viktig del i att få fler att få upp ögonen för parasporten är de fantastiska förebilder som finns inom eliten i de olika idrotterna. Senast under vårvintern, i mars, kunde vi under de paralympiska spelen i Kina ta del av fantastiska insatser då svenskarna tog sju medaljer. Det var väldigt imponerande. Det behövs alltså goda förebilder.

Fru talman! Det går inte att hålla ett anförande om idrott och friluftsliv utan att beröra den pandemi som präglat våra liv under halva mandatperioden. Även om vi helst skulle vilja glömma de restriktioner och begränsningar som vi har haft måste jag förstås säga något om det eftersom vi kommer att leva med efterverkningarna under lång tid.

Det var mycket bra att vi snabbt kunde enas politiskt om nödvändigheten i rejäl stöd till idrotten under pandemin. Nu gäller det att vara vaksam så att man har råd att återstarta utan att höja avgifterna för barn och ungdomar. Vi måste få tillbaka dem som har lämnat idrotten under pandemin, och vi måste locka fler unga att röra på sig och hitta glädjen i idrottandet.

Samtidigt som det organiserade idrottslivet fick sig en rejäl törn öppnades dock en ny dörr för friluftorganisationerna. När vi inte så lätt kunde göra saker i grupp och inte umgås med varandra inomhus på samma sätt ökade behovet av tillgång till friluftsliv. Reserestriktionerna gjorde också att många semestrade i sin närmiljö, vilket ledde till att trycket på inhemska besöksmål ökade en hel del.

Vi i Vänsterpartiet var snabba med att föreslå ökade resurser för att tillgängliggöra och sköta om landets naturreservat, naturrum, motionsspår, vandringsleder, fjällstationer och så vidare. Vi såg också behovet av att anslå pengar till ökad kollektivtrafik till dessa områden så att fler skulle kunna ta del av landets vackra natur liksom att bryta isoleringen under pandemin och må bättre.

Det ökade fokuset på friluftslivet blottade vissa brister i vårt system. Vi kunde också se att det på många håll i landet fanns ett eftersatt underhåll. Något annat som framgick var att många ledare inom friluftslivets organisationer var äldre och inte kunde vara med på aktiviteterna på samma sätt under pandemin. De olika organisationerna har lyft fram att de gärna vill rekrytera nya ledare för att få en förnying och

förnyelse, men man får inte samma fördelar när det gäller sociala avgifter som idrottsföreningarna får. Detta är en orättvisa som vi behöver göra något åt.

När vi debatterade detta för några veckor sedan noterade jag att vi är tre partier i riksdagen som driver frågan, så jag hoppas att vi kan komma vidare med det framöver.

Fru talman! Ett av de tio nationella målen för friluftspolitiken är Ett rikt friluftsliv i skolan. Det är det enda målet som haft en försämrad utveckling de senaste åren. Friluftslivsdagarna är inte så vanliga längre. Den senaste undersökningen från Skolinspektionen gjordes 2012, och den visade att en mycket liten andel av timmarna inom ämnet idrott och hälsa avsattes för friluftslivsaktiviteter. Och de nya kursplanerna som kommer nu anger inte längre att eleverna ska lära sig om allemansrätten. Vi tycker att detta är en olycklig utveckling. Det här är en grundläggande kunskap som barn behöver få med sig under sin skoltid.

Vänsterpartiet menar också att Skolverket, som är den myndighet som skulle kunna initiera förslag till förbättringar, fortbildning och förtydligade uppdrag till skolverksamma, behöver pekas ut som ansvarig myndighet för att det nationella målet Ett rikt friluftsliv i skolan ska uppnås. I dag är Naturvårdsverket ensam ansvarig myndighet för målet, vilket är olyckligt.

I kulturutskottet har vi nyligen jobbat med en uppföljning av friluftslivspolitiken, och då ställde sig alla partier bakom slutsatsen att vi bör ge Skolverket detta ansvar. Nu finns det därför en möjlighet att snabbt komma fram i den frågan. Jag hoppas därför att ni precis som jag i dag kan ställa er bakom reservation 21, som jag yrkar bifall till.

Anf. 100 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Fru talman! Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservation nummer 13.

Innan jag går in på idrotten och friluftslivet vill jag säga något om den tid vi upplevt under pandemin och hur det har påverkat oss alla när det gäller kulturens betydelse. Väldigt många har genom den sorgliga tid vi genomgått upplevt behovet av kultur och insett den enorma betydelse kulturen har för själslivet och för gemenskapen. Den är stor hjälp i ensamheten och som inspiration att gå vidare, och vi har fått ett stort antal nya så kallade kulturkonsumenter.

Många, förhoppningsvis också våra politiker både runt om i landet och här i riksdagen, ser att utan kultur och civilsamhällets olika områden går vi under som medborgare. Tack och lov har kulturen fått mycket stöd under pandemin och även under återstarten. Vi kristdemokrater har ställt oss bakom alla de krisstöd som regeringen tagit fram.

Fru talman! Vår reservation 13 handlar om parasporten, något som flera andra också har varit inne på. Kanske kan jag göra några ytterligare kompletteringar. Vi ser inom detta område behov av ökade resurser. Jag är fascinerad av den framåtanda som finns i Parasportförbundet och deras företrädare, framför allt de idrottare som med begränsad funktionsförmåga vinner stora

framgångar nationellt och internationellt. Ett antal nya stjärnor har tänts på himlen.

Det är också spännande att gå in på hemsidan handikappidrott.se och klicka sig fram för att kolla in olika sporter och, om man har en funktionsnedsättning, fundera på vilken sport man vill pröva på. Parasport Sverige organiserar idrott för tre målgrupper: personer med rörelsenedsättning, personer med synnedsättning och personer med intellektuell funktionsnedsättning.

En enig riksdag har vid flera tillfällen tydligt markerat att ett mål för statens stöd till idrotten är idrott för alla. I riksdagens målformulering nämns särskilt personer med funktionsnedsättning.

Regeringen gav i mars 2019 Myndigheten för delaktighet, MFD, i uppdrag att kartlägga den enskildes tillgång till hjälpmedel för fritidsaktiviteter och att kartlägga insatser som leder till att en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning främjas lokalt och regionalt. Uppdraget redovisades i mars 2020 i rapporten *Aktiv fritid – Redovisning av ett regeringsuppdrag om att kartlägga lokala och regionala satsningar samt tillgången till fritidshjälpmedel*.

Några av slutsatserna i rapporten var att personer med funktionsnedsättning inte har samma möjligheter att ha en aktiv och meningsfull fritid som befolkningen i övrigt, bland annat på grund av dålig ekonomi, otillgängliga transporter och bristande tillgänglighet, att det finns många lokala fritidsaktiviteter där personer med funktionsnedsättning kan delta, men skillnaderna är stora över landet, och att den som behöver fritidshjälpmedel behöver nästan alltid köpa dessa på egen hand. Det kräver både god ekonomi, kunskap och ett driv, vilket inte alla har, och därför blir tillgången till fritidshjälpmedel inte jämlik.

Idrott för personer med funktionsnedsättning sker ofta som en verksamhet skild från andra. Vi menar att det arbete Riksidrottsförbundet har påbörjat i syfte att verka för ökat deltagande i idrottsaktiviteter bland personer med funktionsnedsättning måste påskyndas, eftersom nivån på deltagande i denna grupp ännu är betydligt lägre jämfört med genomsnittet.

Dessutom uppger Riksidrottsstyrelsen att pandemin har slagit särskilt hårt mot just denna målgrupp, vilket bland annat beror på att många personer med funktionsnedsättningar tillhör en riskgrupp eller har aktiviteter som förutsätter tillgång till anläggningar som periodvis stängts ned för att förhindra smittspridning.

Fru talman! Så vill jag slå ett slag för fritidskortet. Det gäller alla barn, och även barn med funktionsnedsättning. Jag ska förklara vad fritidskortet innebär. Någon hade här ett vackert citat: Skolan når ut till alla barn och ungdomar. Det är så med det här kortet. Det ska gälla för alla barn mellan årskurs 2 och årskurs 9.

Vi ser här en möjlighet. Det gäller de barn som inte har varit aktiva och inte har rört sig så mycket. Flera har nämnt det som ett bekymmer. De skulle kanske få en ökad möjlighet. Det gäller de som lever i utanförskapsområden eller socioekonomiskt utanför det vanliga ordinära samhället, om man kallar det så.

Här laddas ett kort med 500 kronor för varje barn i årskurs 2 till årskurs 9. Är det så att man har svag ekonomi måste det inte betyda att man är kopplad till socialtjänsten. Men har man svag ekonomi har man möjlighet att få en summa på upp till 2 400 kronor.

Har man pengarna är inte det här ett problem. Men har man inte medlen blir man utanför. Det är detta som jag som kristdemokrat känner väldigt starkt för. Jag är säker på att det finns, och jag märker också, ett ökat intresse för fritidskortet just för att det är en generell välfärd.

Jag vet att det finns partier här som verkligen tycker om det uttrycket: generell välfärd. Alla ska få del av det. Det uppfylls genom fritidskortet. Vi satsar 850 miljoner från Kristdemokraternas budget på fritidspengen och tror väldigt mycket på den.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor – MUCF, som vi alla här känner väl till – får i uppdrag att ta fram kortet och administrera det. För det har myndigheten 40 miljoner kronor.

Jag avslutar där. Oavsett vilken regering som kommer att styra det här landet kommer jag i varje fall att kämpa för det här kortet framöver, och jag hoppas att det ska införas.

Anf. 101 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Vi kan konstatera att svensk idrottsrörelse verkligen har prövats de senaste åren. Nu när det mesta återgår till normalitet i våra liv befinner sig fortfarande svensk idrottsrörelse i mångt och mycket i en kris.

Deltagarantalen har sjunkit kraftigt. Utmaningarna att få fler aktiva, fler ledare och fler föräldrar att engagera sig har blivit stora. Pandemin har definitivt påverkat riktningen, något som vi i viss mån såg redan innan.

Vi behöver skapa bättre förutsättningar för svensk parasport. Alltför länge har parasporten behandlats som något separat från svensk idrottsrörelse. Det är dags att skapa bättre förutsättningar och en jämlik svensk idrottsrörelse.

Vi är många som med glädje följer paralympikerna när de tävlar. När det avgörs och vi får stora svenska framgångar gläds vi. Men det kvarstår stora utmaningar för att den svenska idrottsrörelsen ska bli så jämlik som jag, Miljöpartiet och förhoppningsvis alla andra i kulturutskottet och Sveriges riksdag vill. Det borde vara en självklarhet, för vinsterna är väldigt många.

De svenska paralympikerna har genom åren varit många. Men både nuvarande och före detta idrottare vittnar om samma sak: Att utöva idrott med en funktionsnedsättning kräver mycket mer än att bara ta sig till träningsanläggningen och utföra en aktivitet. Rätten till fysisk aktivitet avgörs ofta av om en anhörig har tid, ork och möjlighet att assistera. Det tycker inte vi är rätt.

Många personer med funktionsnedsättning är i dag beroende av färdtjänst. En person som åker färdtjänst kan i dag bli nekad att bli avsläppt vid fritidsaktiviteten

i stället för vid hemmet efter skol- eller arbetsdagens slut. På färdtjänstresor får inte heller idrotts specifika hjälpmedel tas med, som till exempel en extra rullstol, om det är den man behöver för att utöva sin idrott. Det är också ganska märkligt.

För att ha möjlighet att kunna delta i idrottsaktiviteter behöver också tillgången till assistans och rätten till färdtjänstresor stärkas och allt regelkrångel och olika bedömningar i olika kommuner ses över.

Fru talman! Ett viktigt steg för att stärka svensk parasport är också att tillgängliggöra information om var personer med funktionsnedsättning kan träna. I dag saknar vi en samlad bild av vilka tillgänglighetsanpassade anläggningar som faktiskt finns.

Jag och Miljöpartiet vill att en kommun eller en förening som får någon form av offentligt stöd också ska ha skyldighet att registrera den idrottsanläggningen i den redan existerande tillgänglighetsdatabasen.

Därutöver skulle vi också gärna se att Sveriges Kommuner och Regioner får i uppdrag att göra en omfattande inventering av tillgänglighetsstatusen på idrottsanläggningarna runt om i Sverige. Detta kommer inte bara personer med funktionsnedsättning till gagn utan hela samhället.

För att den svenska idrottsrörelsen ska bli jämlik på riktigt krävs det att den i grund och botten speglar de behov som finns samhället. I dag är det 10–15 procent av befolkningen som har en funktionsnedsättning som innebär att man är i behov av extra stöd vid idrottsutövande. Men av idrottsrörelsens samlade medel är det långt ifrån 10 procent som går till parasporten.

Därmed tror jag att en större andel av medlen som går till idrotten behöver riktas för att skapa bättre förutsättningar för svensk parasport. I vilken form det görs är inte upp till mig som politiker att bestämma. Men jag tror att vi behöver ha en tydligare dialog om det.

Det har också idrottsliga fördelar. Större satsningar leder till fler medaljer, vilket i sin tur leder till ett större intresse och fler utövare. Det är precis som omvänt: Fler utövare leder till ett större intresse, och det leder till fler medaljer. Oavsett vilken riktning vi fokuserar på är det en vinst för folkhälsan.

Det blir tydligt när vi jämför Sverige med till exempel ett land som Nederländerna. Det fördelar pengarna på ett sätt som tydligare speglar befolkningen. Jag kan ta som exempel de senaste olympiska sommarspele. Där hamnade Sverige på plats 48 i medaljligan. Vi var väldigt stolta många av oss. Det var fantastiska framgångar. Nederländerna hamnade på plats 5 i medaljligan. Jag är såklart väldigt glad för de framgångar vi har. Men jag ser också att de skulle kunna vara mycket större om vi fördelade medlen på ett annat sätt.

Om en månad går Special Olympics av stapeln. Jag ser väldigt mycket fram emot att få följa de svenska deltagarna och givetvis alla deltagare där.

Vinsterna med ökade satsning på parasporten gäller även för samhället i stort. En person med funktionsnedsättning som tränar är oftare i arbete och behöver

assistans i bara hälften så stor utsträckning som en motsvarande person som tränar lite eller inte alls.

I faktiska tal uppskattar Parasport Sverige att det samhällsekonomiska värdet kan vara i storleksordningen 100 000 kronor per år och person som tränar i större utsträckning. Med andra ord är det en stor skillnad, som översatt till samhällsekonomiska värden innebär betydande belopp – även om jag verkligen vill understryka att det viktigaste här är individens rätt att få uppleva rörelseglädje, gemenskap och delaktighet.

Alltför länge har parasporten behandlats som något separat i svensk idrottsrörelse. Det syns i hur individens fri- och rättigheter systematiskt begränsas. I stället är mer resurser och ökade satsningar på fri- och rättigheter en väldigt viktig och riktigt smart investering. Jag är övertygad om att idrottens kraft är så pass stark att den är till för alla.

Fru talman! En annan del i detta betänkande handlar om friluftorganisationerna och deras förutsättningar. Det handlar om att vistas i naturen. Vi hörde tidigare den moderata ledamoten som gillade att promenera i skogen. Det gör även jag och väldigt många andra. Precis som vi hörde i ett tidigare anförande är det också många som har upptäckt närnaturen under pandemin, även om vi är många som var där även tidigare.

Att vistas i naturen har en avstressande effekt och stimulerar till rörelse. Den avstressande effekten verkar vara särskilt påtaglig för barn som lever i utsatta miljöer, men denna grupp har ofta också lägst tillgång till naturen.

I rapporten *Naturklyftan – en klassmarkör för barn och unga* visar Svenska Turistföreningen på stora socioekonomiska skillnader när det gäller tillgång till natur. Trots att det inte kostar något att njuta av en promenad i skogen är det personer som saknar ekonomiska resurser som i minst utsträckning kommer ut i naturen. Det handlar om faktorer som att föräldrar uppger att de har begränsat med tid. Det är en faktor som är väldigt tydlig. En annan är kunskap.

Friluftorganisationerna erbjuder möjligheter för barn och unga att komma ut i naturen och lära sig mer om natur och friluftsliv. Att deras verksamhet är fri från tävlingsmoment gör dessutom att den fungerar för många och lätt kan anpassas efter barnens förmåga.

I ljuset av detta är det märkligt att staten har valt att ge friluftorganisationerna sämre förutsättningar än de organisationer som erbjuder idrottsaktiviteter. Bidragen till friluftorganisationerna har under lång tid utvecklats sämre än de som går till idrottsföreningarna. Idrottsföreningarna har dessutom möjlighet att anställa ledare med skatterabatt, vilket leder till att friluftorganisationerna inte har möjlighet att anställa ledare i samma utsträckning.

Regeringen har aviserat stora höjningar av bidragen också till friluftorganisationerna, vilket vi välkomnar. Men detta löser inte hela situationen. Idrottsföreningarna gör en fantastisk insats och är värda det stöd de får, men vi behöver inte göra skillnad på vilken typ av förening barnen väljer att engagera sig i.

Fru talman! Miljöpartiet har två reservationer i betänkandet, och jag står givetvis bakom båda två. Men jag väljer att yrka bifall till reservation nummer 15 under delen om parasport.

Anf. 102 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Idrott handlar om motion och rekreation. Det är ett främjande av den fysiska och psykiska hälsan där utövarens färdighet, prestation och insatser många gånger kan mätas. Men idrott som folkrörelse – det är en fråga om delaktighet, gemenskap och en plats för unga att växa i sin identitet.

Med sina 3,3 miljoner medlemmar, 880 000 ledare, 19 000 föreningar, 71 specialförbund och 210 idrotter är idrottsrörelsen Sveriges största folkrörelse. Dess främsta syfte är förstås själva idrottsutövningen i förening.

Fru talman! Idrottsrörelsen kan inte förväntas bryta konsekvenserna av den ekonomiska ojämlikheten. Den kan varken motverka bostadssegregationen eller skolsegregationen. Men den kan vara en katalysator för den enskilde. Den kan ge hopp till ett helt bostadsområde – och i bästa fall ett helt land.

Det är lite som den legendariske föregångaren, NHL-spelaren och Svenska Ishockeyförbundets numera nyinvalde spelare i Hall of Fame, Ulf Lill-Pröjsarn Nilsson, sa vid ceremonin: Jag förlorade min farsa när jag var 13 år. Jag visste inte vad jag skulle göra. Men hockeyhallen kunde man alltid cykla till.

Där ute i vårt samhälle finns det många unga som Lill-Pröjsarn, som också skulle behöva få ta cykeln till hockeyhallen, baskethallen eller fotbollsplanen. Och det handlar inte bara om att möta lagkamraterna och uppleva gemenskapen utan också om att få möta en engagerad tränare som ser en och drillar en.

Idrotten gör verkligen något med ett lokalsamhälle. Den kan bygga upp självkänslan, stoltheten och identiteten. Jag minns särskilt vad det betydde för unga grabbar i norra Stockholm när AIK vann SM-guldet 2018 med lagkaptenen Henok Goitom från Husby. Jag vet vad det betyder nu att en av dem som haft just Henok Goitom som sin stora förebild är landslagsspelaren i fotboll Alexander Isak, som också är från norra Stockholm.

Samma sak går egentligen att säga om många exempel. Vimmerby har namngett sin fotbollsanläggning till Asllani Court, och Marbäck och Ulricehamn stoltserar över Pia Sundhage, Ö-vik över Peter Forsberg, Pajala över Charlotte Kalla, Joesjö över Stenmark – ja, listan kan göras hur lång som helst. Hur stämningen nu är i Karlstad och Luleå kan man bara ana. Det är SM-final i kväll!

Jag är alltså fast övertygad om att idrotten inte bara erbjuder gemenskap utan också ger de essentiella mänskliga och samhälleliga insikterna. Ett exempel är det som hela basketvärlden fick se under 90-talet, när tränaren Phil Jackson behövde förklara för världens bästa basketspelare genom tiderna att han aldrig kommer att gå till historien om han inte börjar passa bollen. Han måste alltså lita på sina lagkamrater för att kunna

bli historisk. Det finns nämligen en anledning till att man är fem basketspelare på plan.

Chicago Bulls gick till historien och blev det som man kallar ett dynastilag. Alla spelares styrkor användes, och de kom att dominera samtliga ligamästerskap i ett helt decennium. Det är lärdomar man kan fundera över i samhället: Vad händer när vi börjar använda varandras styrkor?

Det finns en risk att jag brer ut mitt basketintresse över kammaren, så jag ska fatta mig kort på detta område. Men jag tror ändå att många av oss är formade av just de här idrottstränarna. Det är de som förklarar för en att man måste kämpa hårt, att det inte finns några genvägar till att bli bättre och att övning och disciplin skapar och ger grund för färdigheter. Idrottens språk må vara globalt, men dess arbete sker alltid lokalt.

Som många har nämnt här i talarstolen har den här mandatperioden präglats av coronapandemin. Idrottsrörelsen tog ett oerhört stort ansvar för att begränsa smittspridningen i samhället och ställde snabbt om. Men långvarigheten av pandemin och de begränsade förutsättningarna att utöva framför allt inomhusidrott, kampsport, lagsporter och parasporter har medfört framtida utmaningar.

Enligt Centrum för idrottsforskning minskade aktivitetsnivån för barn och unga i åldrarna 7–20 år med hela 10 procent. År 2021 påvisas en minskning om 700 000 idrottsaktiviteter i jämförelse med 2019. Specialidrottsförbundens utbildningar minskade med hela 43 procent och folkbildningen inom Sisu med 20 procent. Restriktionerna hade en särskild inverkan på parasporten, vilket jag tycker att den tidigare talaren redogjorde väl för.

Men trots restriktionerna signalerade regeringen i ett tidigt skede att barns och ungas idrottsutövande är viktigt och att vissa lättnader därför måste få föreligga för att ungas idrottsutövande ska kunna fortgå. Det anses också vara en av orsakerna till att träningsnivån har varit förhållandevis konstant för unga mellan 15 och 24 år jämfört med tiden före pandemin.

Fru talman! Den stora utmaningen har under pandemin varit intäktsförlusterna. För att föreningar och klubbar inte skulle behöva lägga ned verksamhet eller gå i konkurs har det varit oerhört viktigt att åstadkomma krisstöd riktat till idrotten. I detta arbete har tidigare idrottsminister Amanda Lind och nuvarande idrottsminister Anders Ygeman haft en särskild roll.

Regeringen har under pandemin tillskjutit uppemot 4,3 miljarder i kris- och återstartsstöd – detta utöver det ordinarie stöd om 2 miljarder som fortsatt betalats ut trots minskad aktivitet och verksamhet. Den senaste höstbudgeten innebar 400 miljoner i åter- och uppstartsstöd till idrotten med särskild inriktning på barn och unga samt personer med funktionsnedsättning. Och nu tillförs ytterligare 300 miljoner för att möjliggöra insatser för att nå barn och unga som lämnat idrotten under pandemin.

Men en långvarig pandemi lämnar såklart sina spår. Enligt Riksidrottsförbundets rapport *Två år med corona* anges att mer än varannan förening är orolig

för att inte kunna rekrytera nya ledare, nya tränare eller nya medlemmar. Rapporten visar också att bristen på genomförda utbildningar bidrar till att antalet domare och tränare kraftigt har minskat samt att det finns en påtaglig oro för att tappa de unga idrottsutövarna. Det påverkar först junioreliten men riskerar också att i förlängningen påverka återväxten till seniorlandslagen.

Därför kommer det att vara otroligt viktigt att långsiktigt investera i att bygga upp idrottsrörelsen, från barn- och breddidrotten till elitnivån. Man måste också främja utbildningar för nya ledare, tränare och andra funktionärer och genomföra insatser för att öka antalet idrottsanläggningar och möjliggöra mer idrott, både planerat och spontant. Men framför allt tror jag att det är viktigt att prioritera parasportsutövare och de barn och unga som kommer från idrottsvaga bostadsområden med socioekonomiska utmaningar.

En nyckel i allt detta är att göra något åt det stora behovet av nya idrottsanläggningar. Regeringen har därför nu gett Centrum för idrottsforskning i uppdrag att upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid. Plattformen ska alltså utveckla, samla och förmedla kunskap för att samhället ska nå såväl breda som nya grupper av idrotts-, motions- och friluftslivsutövare. Uppdraget kommer att slutredovisas i april 2023.

Avslutningsvis tror jag att idrottspolitiken måste bära Lill-Pröjsarns budskap. Det ska helt enkelt vara möjligt för en ung att cykla till hockeyhallen eller, för den delen, Vällingbyhallen, där Blackeberg Basket har sin hemvist. Dit kunde man gå på lördagar för att hänga, se de äldre spelarna spela sina matcher och snacka med sin tränare Malin Larsson om basketen, samhället och livet i övrigt.

Med detta yrkar jag bifall till betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 103 ANGELIKA BENGTTSSON (SD)
replik:

Fru talman! Tack, Lawen, för ett väldigt fint tal! Inom politiken delar vi synen att idrotten är väldigt viktig, inte minst för barn och unga och inte minst parasporten, som många har nämnt i dag. Det är bra, men det kanske också har gjort att vissa delar inom idrotten är eftersatta i dag.

Jag ägnade en ganska stor del av mitt anförande åt bristen på idrottsanläggningar. Socialdemokraterna har ju nu suttit i regeringen i åtta år och har under denna tid bara lyckats med att ge Boverket i uppdrag att utreda hur vi ska minska anläggningsbristen inom breddidrotten för barn och unga och att ge Centrum för idrottsforskning i uppdrag att ta fram underlag, som presenterades för några veckor sedan.

Jag tänker så här. I över 20 år har vi haft en anläggningsbrist i Sverige. Vi måste agera nu och inte bara gömma oss bakom utredningar. Därför vill jag fråga Lawen Redar: Varför har vi inte en investeringsfond för idrottsanläggningar som den som finns i Danmark? Den har fungerat bra. Och varför har man inte vidgat

sina vyer när det gäller att bygga fler innovativa, moderna idrottsanläggningar och idrottsplatser?

Anf. 104 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Tack, Angelika Bengtsson, för frågan! Det är helt rätt att de allra flesta idrottsanläggningar i vårt land byggdes på 60- och 70-talet. Många har akuta renoveringsbehov. En hel del har också gjorts i vissa kommuner i fråga om renovering och nybyggnation av idrottsanläggningar.

Men skillnaden är väl att demografin har förändrats kraftigt. Befolkningen har blivit väldigt mycket större. Vi har en akut bostadsbrist. I samband med att det byggs bostäder behöver det också byggas idrottsanläggningar för att man ska ha det där avståndet som jag nämnde – man ska kunna cykla till hockeyhallen.

Detta är och har till stor del varit kommunernas ansvar. När man bygger nya bostadsområden måste det planeras för hela samhällen. Det ska finnas kulturhus, bibliotek och idrottshallar. Men vi ser såklart, precis som Angelika Bengtsson säger, att detta inte är tillräckligt. Staten kommer att behöva ingripa.

Vi har lagt fram några förslag under mandatperioden och även utrett en del. Det senaste förslaget, att ge uppdrag till Centrum för idrottsforskning, är otroligt viktigt, för den här kunskapsplattformen är ofta det som kommunerna efterfrågar. Hur ska man kunna göra detta, och på vilket sätt ska man kunna få stöd i arbetet? Plattformen ska utveckla, samla och förmedla kunskap för att samhället ska nå såväl breda som nya grupper. Det ska också gälla just detta med idrotts- och motionsutövande; det kan vara kombihallar som blir resultatet av detta.

Jag vill också förmedla till Angelika Bengtsson att vi snart befinner oss i en valrörelse, om den inte redan är i allra högsta grad aktuell. Man ska nog inte utesluta att det kan komma vallöften med tiden.

Anf. 105 ANGELIKA BENGTTSSON (SD)
replik:

Fru talman! Tack, Lawen Redar, för förtydligandet och eventuella vallöften framöver! Vi får väl se – vi har en sommar innan det är den 11 september.

Det låter lovande. Vi ser gärna att Socialdemokraterna krok ar arm med oss gällande en anläggningsfond, så att staten tar ett ansvar för den rådande bristen när det gäller idrottsanläggningar.

Jag är mycket väl medveten om att Sveriges befolkning har ökat. Där har vi olika syn. Vi vill se en minskad invandring, bland annat, så att befolkningen inte ökar i lika hög takt.

Men när det gäller det kommunala ansvaret är det där problemet ligger i dag: kommunerna har inte råd att renovera eller bygga nya anläggningar och har inte kunskapen. I vår politik ingår ett nationellt kunskapscenter. Om vi kan kroka arm där är jag den första att vara glad. Detta är även något som Riksidrottsförbundet efterfrågar, som jag nämnde i mitt anförande.

Det finns många saker att göra, och idrottsrörelsen har många idéer. Jag hoppas verkligen att nästa riksdag

och inte minst nästa regering, med en idrottsminister, gör mer och lägger mer energi på att bygga fler idrottsanläggningar. Det är så vi kan få fler barn och ungdomar och parasportare att aktivera sig och hitta glädjen i idrotten. Den har gjort mig väldigt gott, och jag vet att den har gjort gott för många. Det är verkligen min förhoppning att det blir så.

Anf. 106 LAWEN REDAR (S) replik:

Fru talman! Kulturutskottet genomförde ett studiebesök i Danmark och fick ta del av hur man arbetar med de anläggningsfonder man har där. Jag tycker att det är problematiskt att copy-pasta ett beslut från ett annat land till svenska förhållanden. Vi har oftast inom kulturpolitiken, men också inom idrottspolitiken, en annan typ av anslag när det gäller både hur man utformar kulturbyggnader och idrottsanläggningar och hur finansieringen ska se ut.

Jag tycker att det även fortsatt ska vara de tre olika politiska nivåerna som ska ha något att säga om detta, inte minst kommunerna. Men efterfrågas ökad statlig inblandning i detta ska vi såklart bistå, och nu gör vi det bland annat genom det uppdrag som givits.

Jag vill också påminna Angelika Bengtsson om att vi faktiskt har haft två år med en mycket allvarlig pandemi. Uppemot 4,3 miljarder har betalats ut till svensk idrottsrörelse för att man ska kunna hantera pandemin, för att inga klubbar i vårt land ska behöva gå i konkurs och för att se till att man kan återstarta sin verksamhet. Det framgick av tidigare anföranden att idrottsrörelsen befinner sig i en väldigt svår situation. Det är inte bara anläggningarna som utgör ett allvarligt bekymmer utan också klubbarna som sådana – deras återstartsprocess måste också finansieras.

Det finns alltså mycket att göra inom ramen för idrottspolitiken den kommande mandatperioden. Men en av de frågor som står högst upp på vår dagordning är just anläggningsfrågan.

Anf. 107 CASSANDRA SUNDIN (SD):

Fru talman! Friluftslivets värden är ett ämne som diskuteras i många olika forum och sammanhang. Detta är bra och viktigt, särskilt i svåra tider. När samhället sätts på prov ger naturen andrum. Under pandemin ökade intresset för friluftsliv i rekordfart. Ett av de största glädjejämnerna var att kunna umgås med nära och kära på ett säkrare sätt än genom inomhusaktiviteter. Julfirande utomhus runt en brasa, där mor- och farföräldrar kunde delta på behörigt avstånd, en promenad i skogen när gymmet var stängt eller en fisketur med barnen då köpcentret var stängt – ja, det finns flera exempel på vad friluftslivet har kunnat bidra med i svåra tider.

Vi har under de senaste åren kunnat se slitage och stora påfrestningar på bland annat leder i sårbar natur. Detta har resulterat i att man på vissa håll varit tvungen att tillfälligt stänga av vissa områden för att låta mark och natur återhämta sig. För att förhindra uppkomsten av problem som dessa behövs en översyn och vidare en handlingsplan för hur man ska hantera olika former

av slitage på sårbar natur och miljö, detta även för att stötta och underlätta länsstyrelsernas arbete på detta område.

Fru talman! I december 2020 beslutade kulturutskottet om en uppföljning av friluftslivspolitiken. Arbetets utgångspunkt var de tio friluftslivspolitiska målen som redovisats till riksdagen. Inriktningen skulle vara fyra av målen: Allemansrätten, Tillgång till natur för friluftsliv, Attraktiv tätortsnära natur och Ett rikt friluftsliv i skolan. En arbetsgrupp i utskottet där jag själv haft förmånen att ingå har genomfört uppföljningen med stöd av utvärderings- och forskningssekreteriatet vid riksdagens utskottsavdelning. Rapporten presenterades i utskottet i tisdags, och ett seminarium om detta kommer att genomföras den 16 juni.

Friluftslivets år genomfördes 2021 genom det nationella samverkansprojektet Luften är fri. Syftet var att få fler människor att prova friluftsliv och långsiktigt fortsätta samt öka medvetenheten om friluftslivets värden och om allemansrätten. Initiativtagare till projektet var Svenskt Friluftsliv med stöd av Naturvårdsverket. Det resulterade bland annat i att 10 procent av Sveriges befolkning var ute mer, och 10 procent fler artiklar med sökordet ”friluftsliv” publicerades i traditionella medier under året.

Beredskap har blivit en extra aktuell fråga med anledning av den nuvarande situationen. Serien *Nedsläckt land* på SVT visade en bristfällig kunskapsnivå hos deltagarna gällande försörjning av mat, vatten och värme. Friluftorganisationerna besitter stor kunskap om hur man klarar sig när samhällsfunktioner slås ut. Denna kunskap bör tas till vara och läras ut för att öka både medvetenheten och beredskapen hos medborgare, såväl unga som gamla. Friluftsdagarna i skolan skulle kunna vara ett verktyg för att lära ut viktiga kunskaper redan i ung ålder.

Naturen finns alltid där när vi behöver den, så glöm inte att förvalta den även när du för stunden inte behöver den.

Jag vill även yrka bifall till reservation 8 men står självklart bakom alla våra reservationer i det här betänkandet.

Anf. 108 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Fru talman! Det är 2022, och fortfarande finns det mycket kvar att göra för jämställdheten, inte minst inom idrotten.

För fem år sedan gjorde kulturutskottet en utvärdering av statens idrottspolitiska mål med inriktning på barn- och ungdomsidrott. En av slutsatserna var att det behövdes en översyn av statens stöd till idrotten. Utformningen av anslagen behövde bli tydligare vad gäller tillgänglighet till idrott för barn och ungdomar ur bland annat jämställdhets- och funktionsnedsättningsperspektiv.

Låt oss börja med jämställdheten. Vi vet att idrott är bra för både det fysiska och psykiska välbefinnandet. Vi vet också att flickor slutar idrotta mycket tidigare än pojkar. Det är här vi står i dag. Därför är det

viktigt att ta reda på varför flickor slutar. Det är nummer 1 när det gäller att få till stånd en förändring.

Vi i Centerpartiet vill göra en ny utredning som leder till faktiska resultat. Vi vill att det ska tas fram riktiga förslag på lösningar och att Riksidrottsförbundet får ett tydligare uppdrag att uppnå jämställdhet inom svensk idrott – för barnens bästa och i nästa steg för hela folkhälsans bästa.

Rent krasst behöver fördelningen av bidrag och investeringar i anläggningar ses över ur ett jämställdhetsperspektiv, detta för att fler barn ska ges möjlighet att idrotta och röra på sig.

Vi behöver också i större utsträckning släppa in föreningslivet i skolan och på fritidshem. Fler barn skulle då få chansen att testa nya aktiviteter och att gå med i föreningslivet. Att barn får samlas runt intressen ger också möjlighet till ökad integration. Det skulle också stärka föreningslivet med mer verksamhet och nya medlemmar i föreningarna.

Fru talman! Ett ytterligare viktigt fokus är barn och unga med funktionsnedsättningar. Alla barn och ungdomar behöver aktiveras, och personer med olika funktionsnedsättningar behöver det mer än andra. Men för dessa ungdomar är hindren i dag ofta alldeles för höga. Det måste vi ändra på. Vi behöver ge paraspporten mer uppmärksamhet och inkludering.

Även här är det på sin plats med en utredning som på allvar tar itu med att överbygga svårigheterna och att se möjligheter som underlättar att delta och tävla.

Fru talman! Coronapandemin har slagit hårt på många håll. Nu har vi möjligheten att göra ett omtag som gör skillnad på riktigt. Ett rikt idrotts- och kulturliv är faktiskt en förutsättning för att skapa attraktiva samhällen där människor vill leva och bo, inte minst våra unga.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 maj.)

§ 11 Naturvård och biologisk mångfald

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2021/22: MJU24
Naturvård och biologisk mångfald
föredrogs.

Anf. 109 ISAK FROM (S):

Fru talman! Vi ska debattera skogar, hav, sjöar, vargar, skarvar, älgar och kanske lite annat – granbarkborrar, till exempel. Det handlar om miljö- och jordbruksutskottets betänkande MJU24 *Naturvård och biologisk mångfald*. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Sverige har en fantastisk natur som har stor betydelse för folkhälsan, den biologiska mångfalden, tillväxten, välfärden och det ekonomiska utbytet. Vi har också liksom andra länder skrivit på att vi ska ta vårt ansvar för att säkerställa skydd för hotade arter. Vi anser att Sverige har ett ansvar gentemot ingångna avtal

och kommande generationer för att bevara, restaurera och utveckla biologisk mångfald och säkerställa artskydd på artnivå.

I Sverige finns det över 2 000 arter som på olika sätt är hotade. Huvuddelen av de hotade arterna finns – och borde kanske i större utsträckning finnas – vid kusten och i ädellövskogar i Syd- och Mellansverige. Hoten kommer i huvudsak från mänsklig verksamhet, eftersom vi i dag påverkar naturen och arternas livsmiljöer i större utsträckning. Skogs- och jordbruk berör stora delar av marken, framför allt i Syd- och Mellansverige. Jordbruket påverkar många av dessa arter och de miljöer där verksamheten bedrivs.

I budgetpropositionen för 2022 föreslog regeringen och samarbetspartierna en omfattande satsning på skydd av värdefull natur för att också främja skogsnäringen, öka människors möjligheter att vistas i naturen och skapa naturnära jobb. Detta föll till viss del bort då SD-M-KD-budgeten gick igenom.

Den här mandatperioden har det dock gjorts historiska satsningar på skydd av biologisk mångfald och levande skogar och hav. Det behövs både för oss som lever i dag och för kommande generationer. Det har genomförts stora åtgärder som är relaterade till skogen.

Regeringen föreslår satsningar som tydliggör skogspolitiken för biologisk mångfald, växande bioekonomi och cirkulär ekonomi, minskad klimatpåverkan och bättre klimatanpassning för att bidra till skogspolitikens alla mål. Det handlar om jämlika mål, om produktion och om miljö.

Den här regeringen har tillsammans med samarbetspartierna lagt fram propositionen om stärkt äganderätt, flexibla skydd och frihet under ansvar.

Det här rullas nu ut. En majoritet av riksdagens partier har ställt sig bakom det. Äganderätten ska stärkas formellt. Skydd ska genomföras genom frivillighet. Grunden för myndigheterna och politiken ska vara frihet under ansvar och möjligheter att själv ta initiativ. Nya och utvecklade ersättningsformer ska tas fram och har tagits fram. Dessa tydliggör förutsättningar för brukande och bevarande.

För oss socialdemokrater är naturskydd en viktig del i politiken för arters överlevnad. Vi har en tydlig ambition när det gäller att skyddsvärda områden – hav, sjöar och skogar – ska ha skydd. Sedan behöver inte det skyddet innebära förbud. Det krävs också utveckling och skötsel av de skyddade områdena.

Fru talman! Den svenska skogen är en framgångs saga. De senaste hundra åren har vårt brukande inneburit tillväxt i skogen i form av ökad biomassa, fler träd och mer och rikare djurliv. I våra skogar finns nu betydligt större andel frilevande vilt, klövvilt, men också rovdjur. Jag kommer att komma tillbaka till det.

När det kommer till artskydd föreslår majoriteten i utskottet ett tillkännagivande. Vi yrkar därför bifall till vår reservation. Det finns en majoritet, men vi har reserverat oss i en gemensam reservation med MP, V och L. Vi har olika utgångspunkter och har därför lämnat särskilda yttranden.

Vi socialdemokrater är tydliga och har tagit frågan på absolut största allvar. Ända sedan de första skrivningarna från Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket kom om att det behövdes ett förändrat artskydd för att säkerställa skogsbruket i Sverige har den S-ledda regeringen jobbat med det. Båda våra ministrar – Annika Strandhäll och Anna-Caren Säterberg – har varit tydliga. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen får ”i uppdrag att ta fram vägledning och strategier för hur skogsbruk ska kunna fortsätta bedrivas med hänsyn till både verksamhetens ekonomi och till det lagstiftade kravet på naturskydd. Det ska undanröja den osäkerhet som finns kring vilka krav och vilken lagstiftning som ska gälla för markägare.”

Artskyddsförordningen ska ändras. Artskyddsbestämmelserna i fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet ska införlivas var för sig i artskyddsförordningen så som uttryckligen uttryckts i respektive EU-direktiv. Vi behöver också, utifrån de domar som har kommit, göra en översyn av miljöbalken utifrån de relevanta delar som till viss del har kommit från Artskyddsutredningen. Det är för att undanröja de domar som utgör hinder för ett fungerande och hållbart skogsbruk.

Det är av största vikt att det här kan genomföras. Därför tycker vi att det tillkännagivande som majoriteten nu föreslår rör till det då man även lyfter in andra frågor som inte har relevans här. De ersättningsfrågor som majoriteten lyfter in kan dock ha relevans i kommande budgetfrågor. Då behöver det också anslås medel till det här.

Fru talman! Vargar är ett återkommande inslag i miljö- och jordbruksutskottets debatter. Vi är på den skandinaviska halvön och har en gemensam vargstam med Norge. Därför tycker vi att det finns behov av gemensam skandinavisk förvaltning, och vi ingår i den majoritet som föreslår ett tillkännagivande om det.

Det är samma familjer. Det är också till stor del samma familjegrupper som rör sig fram och tillbaka över gränsen mellan Norge och Sverige, framför allt i Värmland. Vi tycker därför att det finns skäl för att båda regeringarna uppmärksammas på att det borde kunna samförvaltas på ett bättre sätt än i dag. Vi tycker inte heller att det är rimligt att Norge till viss del räknar gränsreviren som sina.

Norge har också ett ansvar, om än inte lika långtgående, genom sitt EES-avtal. De är också kopplade till art- och habitatdirektivet. Det pågår och finns många bra samarbeten mellan Norge och Sverige men även med Finland. Vi tror att det går att göra mycket mer här.

Majoriteten i utskottet föreslår också ett tillkännagivande om referensvärdet för varg och regionala förvaltningsplaner. Vi har reserverat oss utifrån att vi tycker att man har landat i ett siffertrixande. Från det socialdemokratiska hållet är vi måna om både att EU inte ska gå vidare med det tillkännagivande som finns vilande mot Sverige och att de förvaltningsverktyg vi har i form av licensjakt och skydds jakt faktiskt kan genomföras.

De inventeringsresultat som nu är gjorda och som Naturvårdsverket har presenterat pekar också på att det behövs ett betydligt större uttag. Då behöver vi säkerställa att de förvaltningsverktyg som vi har lagt fram går att genomföra; den socialdemokratiska regeringen har också säkerställt att de kan gå igenom i domstol. Då är det såklart olyckligt om majoriteten håller på med lite siffertrixande, som om det bara skulle vara att tvärsänka nivån till 170 vargar.

Vi tror att det riskerar att få motsatt effekt och att vi inte kan ta bort de skadebenägna individer som kan finnas. Det är utifrån de aspekterna vi måste agera. Vi måste säkerställa att vi, oavsett antal, kan ta bort de individer som begår skada.

Fru talman! Skogar, hav, sjöar, älvar, dalar, vargar, ålar, skarv, säl, älg och granbarkborrar är reella delar i ekosystemet. Det är likväldigt så att människors intrång i det ekosystemet påverkar. Vi behöver kunna producera mat och råvaror. Vi behöver rekreation och friluftsliv. Och jakt och fiske måste kunna genomföras.

Vi måste kunna begränsa och skydda. Därför måste vi ha förvaltning av våra arter. Då måste vi säkerställa att vi inte får granbarkborrsvärmingar. De måste begränsas. Och om vi har för många vargar måste de kunna tas bort genom en fungerande förvaltning. Då behöver vi ha båda våra verktyg: skyddsjakt och licensjakt.
(Applåder)

Anf. 110 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation nummer 15.

Fru talman! Den här mandatperioden har sannerligen inte varit lik någon annan. Det har hänt så mycket konstiga saker. Eftersom det för min del är den första mandatperioden kan jag ju undra om det är så här det är. Men vi tänker oss att det inte kommer att vara så här nästa mandatperiod.

Det har varit pandemi, och det pågår ett olyckligt krig i Europa. Utan att förminska det ena eller det andra har vi i mångt och mycket haft ett krig också när det kommer till den svenska skogen. Striden om den svenska skogen har det skrivits en del om. Det finns också ledamöter i den här kammaren som säger att frågan om skogsdebatten är så polariserad. Vi är nämligen på helt olika nivåer när det gäller hur vi tänker att skogspolitiken ska se ut framöver.

Sverige har en i grunden väldigt bra skogspolitik. Den är baserad på 1993 års skogsbeslut, som handlar om frihet under ansvar. Skogsägarna ska själva se till att ta fram en råvara samtidigt som man ska värna om de höga biologiska värdena på sin mark.

De höga biologiska värdena på marken har man värnat och tagit hand om genom till exempel frivilliga avsättningar och formellt skydd men också genom generell hänsyn. Man lämnar ytor som ska vara lämpliga att spara för just arter och annat, för att arterna ska trivas.

Sedan 1993 har vi mer och mer glidit ifrån den skogspolitik som vi antog då. Det har inte varit en

tillräckligt tydlig styrning av våra myndigheter, och det ska sägas att detta har gällt oavsett regering. Men man kan säga, fru talman, att det absolut inte har varit till sin fördel de senaste två mandatperioderna när Miljöpartiet har haft inflytande över den svenska skogspolitiken. Då har vi glidit ännu längre ifrån den grundlagsskyddade ägande- och brukanderätten. Äganderätten må vara hur stark som helst i regeringsformen, men när brukanderätten tummas på gång efter annan får vi problem.

Den här våren, fru talman, började tidigt med att Skogsstyrelsen gick ut och sa att det här är en nyordning i skogen. Det handlade om artskyddsförordningen, som egentligen precis hade utretts på 1 800 sidor, en utredning som hade lämnats över till regeringen utan att något mer hade hänt.

Redan 2016 började myndigheterna, det vill säga Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket, att prata om att vi hade problem med implementeringen av artskyddsförordningen. Man ville ha en ökad tydlighet. Sedan har det egentligen inte hänt någonting, och när Skogsstyrelsen i början av året talade om denna nyordning i skogen blev det ett ramaskri. På grund av att det helt plötsligt krävdes utredningar med arter och så vidare blev nämligen svenska skogsägare helt plötsligt alldeles oerhört begränsade i sitt brukande.

Moderaterna menar att skogsägaren aldrig ska behöva bevisa något gentemot staten när staten tänker inskränka det grundlagsskyddade ägandet och brukandet. Det borde vara staten som ansvarar för att visa att de faktiskt ska få inskränka, inte tvärtom.

Vi har blivit nedringda av förtvivlade skogsägare, och vi har fått mycket mejl. Man har fått höra den ena historien mer absurd än den andra. Jag har hört om fladdermöss, fåglar och andra arter och om begränsningar i brukandet. Det må så vara, men när vi begränsar möjligheten till brukande så till den milda grad begränsar vi också svensk skogsindustri och all den nytta som den gör. Alla de pengar som investeras i svensk skogsindustri för att ta fram substitution och nyttan med just skogen begränsar vi också, utöver det som påverkar det grundlagsskyddade ägandet och brukandet.

Jag tror absolut att den socialdemokratiska regeringen ser allvarligt på det här, men det går alltså inte att komma med ett förslag som ska vara färdigt i september 2023. Det funkar inte. Vi brukar inte skogen som vi ska just nu, och därför tog vi möjligheten att tillsammans med Centerpartiet lägga fram ett utskottsinitiativ med fyra punkter. Det har nu vunnit utskottets majoritet, och vi hoppas att det ska vinna majoritet även i kammaren. Det handlar om att:

- utan tidsfördröjning dela upp fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet så att de strikta bestämmelserna för hotade arter inte omfattar alla vilda fåglar
- förtydliga att nationella fridlysta arter inte ska kunna avsevärt försvåra pågående markanvändning

- förtydliga att skogsägare med olika former av brukandeförbud ska erbjudas formellt skydd eller naturvårdsavtal
- tydligt reglera att staten har ansvar för att utreda förekomsten av arter.

Förutsatt att regeringen ser till att genomföra tillkännagivandet som vi förhoppningsvis kommer från kammaren nästa vecka kan vi komma igång med brukandet igen. Skogsägare ska kunna bruka sin skog som vi har gjort i generationer under lång, lång tid.

Fru talman! Vargen har vi som sagt var pratat om många gånger här i kammaren. Det är egentligen samma sak med vargen: Man får mejl och telefonsamtal från förtvivlade människor som ska leva, bruka och verka i vargland. Man får också en hel del mejl av dem som tycker precis tvärtom i vargfrågan. Från Moderaternas sida har vi dock valt en linje för de människor som ska leva, bo och verka med vargen.

Den vargförvaltning som har funnits i Sverige under lång tid fungerar inte. Nu är man lite årsvill efter covid-19, men Moderaterna lade ett förslag redan för två tre år sedan där vi sa att vi skulle gå mot riksdagens nedre satta mål om 170 vargar som referensvärde. Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna var snabba att haka på detta. Nu har också Centerpartiet bestämt sig för att haka på, vilket innebär att vi har en majoritet för förslaget om 170 vargar.

Socialdemokraterna kallar det här för siffertrixande, men det handlar om att ge en tydlig signal till de människor som känner sig förtvivlade och osedda, som inte längre kan släppa sina jakthundar som de alltid har gjort, som inte längre kan ha får och getter på sina betesmarker och som är oroliga för att ha sina barn ute lekandes i trädgården. Det är för dessa människor som vi nu markerar tydligt: Den svenska vargstammen ska minska, och den ska minska ordentligt.

Det är faktiskt så, fru talman, att det finns forskning som säger att 100 vargar skulle vara tillräckligt på den skandinaviska halvön även om det kom en katastrof med jämna mellanrum. Vargstammen skulle ändå klara sig. Och klarar vi fortsatt att ha även invandrande individer, precis som vi har haft den här tiden, kommer även genetiken att fungera. Det är till och med så att vi får ett snabbare genomslag i genetiken om vargstammen är mindre.

Fru talman! Det är ingenting vi behöver be om ursäkt för att vi nu tar ansvar för att sänka vargstammen i Sverige och skickar den här signalen. Det kommer såklart att finnas de som inte tycker att det här är rätt väg att gå. Men från Moderaternas sida är det här en viktig markering, och vi tänker driva den hela vägen när vi förhoppningsvis tar över regeringsmakten till hösten. Vi tror nämligen att om det här beslutet ska genomföras krävs det ett regeringskifte.

Anf. 111 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Tack, John Widegren, för anförandet! Vi är båda två väldigt engagerade i skogsfrågorna och, tror jag, ganska överens om att vi behöver

säkerställa just brukandet av den svenska skogen, som har varit grunden för Sveriges framgång, tillväxt och välfärd.

Det har landat ungefär tio domar som fått Skogsstyrelsen att ändra sin tillämpning, och det är klart att om den tillämpningen går igenom med ett artskydd på individnivå blir det bekymmersamt, precis som John Widegren säger.

Nu slår man på stora trumman här, men vi menar att vi har varit väldigt tydliga med det som regeringen har aviserat: Artskyddsbestämmelserna kommer att ses över. Direktiven ska delas. Myndighetsuppdragen måste genomföras och förändras.

Det behövs också göras relevanta ändringar i miljöbalken, och i svensk tradition kräver detta också en beredning, en remissrunda och propositionsskrivande så att det blir rätt. Vi ska inte hamna där alliansregeringen hamnade när man implementerade artskydds-förordningen utan att ta hänsyn till svenskt skogsbruk. Det är ju grunden till de domar som nu tyvärr verkar begränsa skogsbruket.

Det här måste vi kunna ändra, och då behöver vi göra det på rätt sätt.

Anf. 112 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tror också att vi är rörande överens om vikten av att hålla skogen i bruk runt om i Sverige.

Socialdemokraterna menar att de redan hade sagt att de skulle ta hand om det här när Skogsstyrelsen kommer. Men Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har pratat om det här sedan 2016. Socialdemokraterna har inte gjort någonting under den tid som gått, utan det var först när januariavtalet kom till som man tillsammans med sina samarbetspartier tog tag i att till-sätta en utredning. När den var klar hände ingenting förrän Skogsstyrelsen just kom med den så kallade nyordningen i skogen.

Då sa den socialdemokratiska regeringen att man skulle hantera detta, och mycket mer var det inte. Men sedan när utskottet föreslog att det skulle bli ett utskottsinitiativ blev det mer fart eftersom man förstod att det var allvar. Man behöver hantera frågan. Jag menar att det är tack vare de två utskottsinitiativen som det verkligen har blivit verkstad.

Vi kan inte låta en sådan fråga hamna i ytterligare en långbänk, det vill säga att det ska ta till nästa höst innan skogsägarna får veta vad som gäller. Det är därför vi har tagit initiativet; det behöver ske någonting nu.

Jag är den första att skriva under på att vi behöver se över miljöbalken. Den behöver ses över i många delar, men det får vi hantera vartefter. Det här förslaget är för att vi inte just nu ska begränsa det grundlags-skyddade brukandet av skogen.

Det var för att det ska hända någonting som vi lade fram förslagen till utskottsinitiativ.

Anf. 113 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Jag tror att John Widegren lade fram förslaget till tillkännagivande för att man var rädd att

hamna i bakvattnet. Det ser inte så bra ut om Socialdemokraterna håller i styråran.

Jag tänker ställa en enkel fråga. Vi har nu presenterat frihet under ansvar och stärkt äganderätt. Propositionen är också kopplad till budgeten. Det finns pengar, även om det blev mindre efter M-KD-SD-budgeten. Men det finns också en stor avsatt pott Sveaskogsmark som ökar i värde, eftersom priserna på skogsmark ökar även i norra Sverige – drygt 2 ½ miljard.

Den tredje punkten i tillkännagivandet innebär att vid olika former av brukandeförbud ska formellt skydd eller naturvårdsavtal erbjudas skogsägaren. Vad är Moderaternas bud till detta? Vad tänker man satsa? Har man någon budgetidé? Behöver man tillföra pengar? Eller ska det göras på något annat sätt?

Nu vill man rikta ett tillkännagivande om att det behövs både naturvårdsavtal och formellt skydd. Det är någonting unikt för Moderaterna, som inte riktigt vill prata om formellt skydd. Nu säger man formellt skydd, och då förutsätts detta mötas upp med pengar.

Hur blir det, John Widegren? Blir det några pengar, några satsningar?

Anf. 114 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Skogspropositionen, som knappt blev en tummetott, innebär inte frihet under ansvar. Det har vi haft sedan 1993. Problemet är att vi inte har levt upp till det.

En inriktningsproposition, som det här är, lämnar en hel del övrigt att önska, får man säga. Vi, tillsammans med flera partier, ville ha skarpa punkter för flera av förslagen just för att det skulle bli skarpa förslag, inte bara en inriktningsproposition.

Sedan var det frågan om pengarna i budgeten. Den här budgeten är historiskt hög när det kommer till naturskydd, och så vidare. De pengar som vi tog bort handlade i mångt och mycket om den fjällnära skogen. Det paketet är vi tre partier som gjorde upp om budgeten inte intresserade av – Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Det var därför vi tog bort pengarna.

Det kommer att finnas pengar till dem som vill skydda skog eller som kommer att bli föremål för brukandeförbud på sin skog i liggande budget. Den budgeten var högre än budgeten året innan på de posterna. Det kommer alltså att finnas pengar.

Jag är inte alltid ett stort fan av formellt skyddad skog. Absolut inte! Men det handlade om att vi och Centerpartiet skulle enas om diverse förslag. Och då landade vi i detta.

Jag tror fortfarande på att skogsägarna själva, med generella avsättningar och annat, kan hantera de flesta former av höga naturvärden vad gäller växtlighet, arter, djur och så vidare.

Jag ser inte problemet. Pengarna finns för dem som vill.

Anf. 115 MATS NORDBERG (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi miljö- och jordbruksutskottets betänkande 24 om naturvård och biologisk mångfald.

Vi står från SD:s sida bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 5 om att Sverige inte ska ingå internationella avtal som kan leda till ökad areal formellt skyddad skog över den nivå som i dag finns. Vi tycker att det ska bestämmas hemma, inte i internationella förhandlingar.

Däremot vill vi se en ny rapportering till EU som rättar till det helt avvikande sättet att rapportera som Naturvårdsverket hittills använt och som har fått Sverige att se nästan sämst ut i EU. Om Naturvårdsverket rapporterade som andra länder skulle Sverige i stället framstå som ett av de ledande länderna. Faktum är att Sverige sedan mycket lång tid tillbaka har varit ett ledande land i naturvård, egentligen sedan början av 1900-talet när Sverige var bland de första länderna i världen att instifta nationalparker. Men även senare har Sverige varit framstående i naturvård, inte minst i skogsbruket. Sedan 1990-talet drivs tydligt både naturvård och brukande i samma skogar och i samverkan med skogsägarna. De ska ha frihet under ansvar, som flera talare har sagt.

Under denna och den förra mandatperioden har skogsbrukare och även andra representanter för landsbygdsnäringsar klagat över att de har fått allt svårare att hantera sina myndighetskontakter.

Nu i slutet av våren det här året har utskottet i alla fall kommit fram till ett antal beslut som signalerar vad som kan vara en kursändring från den politik som har förts under senare år där skydd av natur har fått gå före allt annat. Med argument som att vi lever i en utdöendekris har man hävdad att allt måste göras för att hindra detta utdöende. Men i Sverige råder ingen sådan utdöendekris. Om vi tittar på skogslevande arter verkar antalet arter som försvinner ur Sverige snarare minska över tiden, inte öka. Isak From har redan sagt att de arter som dör ut är nästan alltid bundna till äldre typer av skötsel av lövrika bestånd och i absolut sydligaste delen av Sverige. Utdöendet har nästan ingenting att göra med vårt vanliga skogsbruk, som i huvudsak är koncentrerat till barrskogsområden.

Så ser det inte ut i hela världen. Under kraftigt ökat befolkningstryck trängs skogar undan i delar av Afrika och även i Sydostasien – de tydligaste problemområdena. Där försvinner livsmiljön för många arter eftersom områdena blir åker. Där pågår därför ett mycket stort utdöende. Detta äger inte rum i Sverige. En sådan process äger inte heller rum i Europa. Tvärtom ökar skogsarealen i nästan hela Europa. Och jag vill ta chansen att understryka att det inte pågår en utdöendekris i Sverige.

Den naturvårdspolitik som har förts under de senaste åren har inte varit bra. Naturvärden kan inte existera bara av egen rätt, utan den måste samexistera med mänskliga verksamheter.

Vi är nu i en situation i Sverige att det är nästan omöjligt att få tillstånd till nya torvtäkter. Så kan det inte vara. Detta sker trots att vi vet att det behövs odlingstörv för både skogsplantor och grönsaksodling. Självförsörjningsgraden i jordbruket ska öka, men det finns mindre och mindre torv att odla i. Vi använder en oerhörd liten del av Sveriges torvmarker i dag, och ny torv växer till i mycket högre takt än vi förbrukar den.

Naturvården måste vara en del av bedömningen när vi skapar nya verksamheter. Men huvudmålet från samhällets sida måste vara att tillåta och hjälpa företagare att verka och växa så att vårt gemensamma välstånd bevaras, så att landsbygden utvecklas och så att vi har råd med ambitiös naturvård. Det är därför vi från Sverigedemokraternas sida gång på gång upprepar att myndigheterna måste ha ett rejält främjandeuppdrag.

Tjänstemän ska stötta företagare, men de ska hjälpa dem att utföra sina projekt så miljövänligt som det är praktiskt möjligt. I stället finns det tyvärr alldeles för många exempel på att tjänstemän medvetet eller omedvetet förhalar projekt med nya frågor under tillståndsprocessen så länge att den sökande till sist, efter stora kostnader, ger upp eller kanske redan från början avstår efter att ha skrämmts av andra företagares långa tillståndsprocesser och omöjliga kostnader.

Fru talman! Låt oss titta på dagens betänkande MJU 24 och på gränssytan mellan skogsbruk och naturvård. Där föreslår utskottet fyra tillkännagivanden till regeringen om skogen.

För det första: Att dela upp artskyddsförordningen i två delar så att den så tydligt som möjligt matchar EU:s fågeldirektiv respektive art- och habitatdirektiv. Vi ska inte vara överambitiösa i Sverige men ändå uppfylla det som EU kräver av oss.

Detta bygger på ett tillkännagivande från våren 2018. En utredning har redan gjorts och avslutats i maj 2021, och nu finns ett utskottsinitiativ. Vi tycker att den delen borde kunna avslutas snabbare. Jag refererar till replikskiftet mellan Isak From och John Widegren i frågan. Att skriva om artskyddsförordningen till två delar som matchar EU-direktiven borde man kunna skynda på och rimligen klara av under sommaren. Jag tror att en socialdemokratisk minister sa så i början när man presenterade att man skulle försöka åtgärda problemet.

För det andra föreslås ett tillkännagivande om att nationellt fridlysta arter inte ska leda till onödigt stora inskränkningar i brukande av mark. Det gäller särskilt vissa orkidéer, som knärot, som lokalt kan breda ut sig över stora ytor.

För det tredje ska skogsägare som får naturvårdsavtal eller reservat på sina marker förstås ha rätt till ersättning. Jag instämmer med John Widegren – de pengarna finns, och dessutom finns det nu utbytesmarker genom uppgörelsen med Sveaskog.

För det fjärde: Om förekomsten av olika arter i skogen verkligen behöver utredas är det staten som ska ha huvudansvaret. Men i detta sammanhang vill vi påpeka att det inte är rationellt att totalinventera stora ytor där markanvändningen är skogsbruk. Det är mycket

rimligare att staten med stickprovstaxeringar håller koll på hur biodiversitet och förekomst av olika miljöer såsom död ved och grova lövträd utvecklas i landet och rapporterar det till EU. Det är inte rimligt att vi ska hålla på och detaljinventera vartenda område som en skogsbrukare planerar att avverka.

Vi vet att flera faktorer i svenskt skogsbruk och svenska skogar redan utvecklas positivt, och allt tyder på att detta kommer att bli tydligare över tid – alltså förekomst av död ved, förekomst av grovt lövvirke och så vidare. Skogsstyrelsen har också visat att det här ökar och kommer att öka mer över tid.

Utskottet föreslår också två tillkännagivanden om vargstammen.

Det första är att majoriteten i utskottet vill att referensvärdet för vargstammen ska ligga i nedre ändan av det spann om 170–270 individer som riksdagen beslutade om redan 2013 och som nu äger laga kraft. Jag tycker inte att det är siffertrixande. Vi lägger oss inom det spann som riksdagen har beslutat medan Naturvårdsverket med sitt referensvärde på 300 faktiskt lägger sig utanför det av de folkvalda beslutade intervall.

Man säger nu att man ska ligga i nedre delen av det här spannet, för det ska egentligen inte vara ett spann utan ett fast värde, och då föreslår vi 170. 270 tycker vi från Sverigedemokraternas sida snarare kan utgöra ett tak. När vargstammen går över 270 ska man absolut använda licensjakt för att komma ned till mitten av intervall. Men det är vad vi tycker från Sverigedemokraternas sida.

Vi konstaterar att Naturvårdsverket i april 2019 rapporterade till EU att man använder ett referensvärde om 300 individer och alltså inte följer riksdagens beslut. Utskottet understryker i betänkandet att det är avgörande att riksdagsbeslutet den här gången följs i praktiken. Ett sådant påpekande borde vi egentligen inte behöva göra.

Utskottet föreslår också gemensam förvaltning av Sveriges och Norges vargstammar. Vår vargstam har ingen direkt förbindelse med den centraleuropeiska. Rimligen borde alltså den nordiska stammen och den centraleuropeiska stammen hanteras separat.

Här har vi ett exempel på att EU:s ovilja att uppdatera artdirektivets artlistor blir helt orimlig. Sveriges och Norges vargstammar bör förvaltas som en separat enhet, i samråd med Finland och med volymer som vi beslutar här uppe, inte på något sätt gemensamt i EU och inte med gamla siffror.

Vi har nu hört att mycket av det här kom till genom en uppgörelse mellan Centern och Moderaterna. Men alla de tillkännagivanden som jag hittills har pratat om rör frågor där vi från Sverigedemokraternas sida länge har förfäktat motsvarande slutsatser, så det har inte varit svårt för oss att stödja dem.

Därtill föreslår utskottet ett tillkännagivande om insatser för att anlägga och restaurera ålgräsängar. Här har vi inte varit bland initiativtagarna, men vi väljer från SD:s sida att ansluta oss till utskottets majoritet eftersom ålgräsängar är viktiga för många arter. Att

restaurera och anlägga fler ålgräsängar är effektiv naturvård, och det är sådant vi tycker om att stödja.

Anf. 116 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservationerna 6 och 14.

I det här betänkandet om naturvård och biologisk mångfald finns ett utskottsinitiativ rörande artskydd och skogsbruk som är en samskrivning av två utskottsinitiativ, ett från Centerpartiet och ett från Moderaterna. Utskottet har ställt sig bakom det gemensamma initiativet och föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom detta och riktar ett tillkännagivande till regeringen.

Utskottet vill att regeringen gör följande:

- utan tidsfördröjning delar upp fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet så att de strikta bestämmelserna för hotade arter inte omfattar alla vilda fåglar
- förtydligar att nationella fridlysta arter inte ska kunna avsevärt försvåra pågående markanvändning
- förtydligar att skogsägaren vid olika former av brukandeförbud ska erbjudas formellt skydd eller naturvårdsavtal
- tydligt reglerar att staten har ansvar för att utreda förekomsten av arter.

Jag kommer att återkomma till varför regeringen måste agera skyndsamt, fru talman.

Det finns flera förslag från utskottet om tillkännagivanden i det här betänkandet.

Två är kopplade till rovdjurspolitiken. Det handlar om ett referensvärde för varg och regionala förvaltningsplaner samt att den skandinaviska vargstammen ska samförvaltas med Norge.

Det sista tillkännagivandet handlar om biologisk mångfald och om att det måste ske insatser för att anlägga och restaurera ålgräsängar.

Fru talman! Jag kommer nu tillbaka till det första utskottsinitiativet och förslaget till tillkännagivande som handlar om den olyckliga situation som uppstod när Skogsstyrelsen i februari i år aviserade förändringar i myndighetens arbete med anledning av ett avgörande i EU-domstolen.

Dessa förändringar innebär bland annat att Skogsstyrelsen lägger ett betydligt större ansvar än tidigare på skogsägaren. Skogsägaren måste till exempel ta hänsyn till samtliga vilda fågelarter på individnivå eftersom alla vilda fåglar är fridlysta enligt artskyddsförordningen. Skogsägaren behöver även ta hänsyn till en rad andra fridlysta växter och djur vid skogsbruksåtgärder.

Med Skogsstyrelsens nya arbetsätt läggs ett stort ansvar på skogsägaren att inför en avverkning skaffa den kunskap som behövs för att inte fridlysta arter ska påverkas på ett sätt som strider mot artskyddet. Skogsstyrelsen har i många fall krävt att omfattande

inventeringar och undersökningar ska göras av skogsägare som lämnat in avverkningsanmälningar. Dessa krav innebär höga kostnader och en stor administrativ börda för den enskilda skogsägaren. De kan även leda till långa handläggningstider och stor osäkerhet om prövningens omfattning.

De negativa konsekvenserna av Skogsstyrelsens nya arbetsätt blir betydande för det svenska skogsbruket. Regeringen måste därför skyndsamt vidta åtgärder.

Artskyddsutredningen föreslog i sitt betänkande att de olika naturvårdsdirektiven i nu aktuellt avseende ska regleras i separata bestämmelser för att tydliggöra regelverket och göra det enklare att tolka och bedöma hur praxis från EU-domstolen påverkar dess tillämpning. Problemen för skogsägarna är dock akuta. Vi i utskottet betonar därför att regeringen snarast möjligt måste genomföra de utlovade förändringarna.

Vidare har Mark- och miljööverdomstolen uttalat att en åtgärd ska bedömas som tillåten och dispens ges om en tillämpning av de nationella fridlysningsbestämmelserna skulle innebära att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av en fastighet. Detta ställningstagande behöver förtydligas i författningstext. Regeringen bör därför förtydliga att nationellt fridlysta arter inte ska kunna avsevärt försvåra pågående markanvändning.

Centerpartiet anser också att de långtgående utredningskrav som riktas mot skogsägare inte är förenliga med den svenska skogspolitiska modellen, som bygger på dialog och samverkan, och kommer att slå hårt mot enskilda skogsägare. Regeringen bör därför tydligt reglera att det i detta sammanhang är staten som har ansvaret för att utreda förekomsten av skyddade arter.

Åganderätten är en grundläggande rättighet i samhället som innebär att den enskildes egendom alltid ska vara tryggad. Det är också viktigt att säkerställa att skogsägare får kompensation om det i samband med en avverkningsanmälan sker inskränkningar i äganderätten eller brukanderätten med hänvisning till artskyddet. Regeringen bör därför förtydliga att markägaren vid olika former av brukandeförbud ska erbjudas formellt skydd eller naturvårdsavtal.

Det här var också uppe i en ordväxling mellan ledamoten From och ledamoten Widegren. Det här var ju hela anledningen till punkten i januariavtalet om att skogsägare som inte får bruka sin skog på grund av artskydd har rätt till ersättning. Det är endast den tolkningen som vi i Centerpartiet har bakom den formuleringen.

Fru talman! Riksdagens majoritet anser att antalet vargar i Sverige ska minska ned mot 170 individer. Centerpartiets partistämman beslutade förra hösten att antalet vargar i ett första steg ska minska till 170 individer och på sikt till 150 individer. Nu finns det i detta betänkande en majoritet i riksdagen för ett referensvärde på 170 individer, vilket är mycket glädjande.

Riksdagen beslutade i samband med att rovdjurspolitiken antogs 2013 att vargens referensvärde för gynnsam bevarandestatus ska vara 170–270 individer

för att uppnå minsta livskraftiga population. Beslutet byggde på Naturvårdsverkets analys av art- och habitatdirektivet, som styr riktlinjerna för förvaltningen av varg. Naturvårdsverket redovisade inför riksdagsbeslutet 2013 att minsta livskraftiga vargpopulation i Sverige och Norge är minst 100 individer. Analysen gjordes utifrån EU-kriterierna för referensvärdet för gynnsam bevarandestatus.

Det är avgörande för vargförvaltningens trovärdighet att riksdagens beslut om vargstammens storlek efterlevs i praktiken. En rovdjurspolitik som kan accepteras av dem som lever och verkar inom ett vargrevir är en förutsättning för att vi ska kunna ha en levande landsbygd.

Riksdagsbeslutet om rovdjurspolitiken 2013 handlade inte bara om numerären utan också om ett antal andra punkter, till exempel minskad koncentration av varg och hänsyn till tamboskap och fåbodbruk. Regeringen har inte uppnått syftena med rovdjurspropositionen gällande varg. Under rådande omständigheter – med en mer förtätad vargpopulation i landet – bör referensvärdet ligga i det nedre spannet, alltså omkring 170 individer.

Fru talman! Eftersom den svenska vargstammen ingår i den så kallade skandinaviska populationen, och eftersom denna population rör sig över gränsen mellan Norge och Sverige, bör vargstammens storlek samordnas med Norge. En utgångspunkt bör vara att den skandinaviska vargstammen inte ska överstiga 230 individer.

Eftersom vargstammen varierar över landet behöver förvaltningen av varg vara lokalt anpassad. Utskottet, och Centerpartiet, anser därför att det bör tas fram regionala förvaltningsplaner för att reglera antalet vargar på regional nivå.

Fru talman! Tidigare har riksdagen, på initiativ av Centerpartiet, beslutat om snabba och effektivare skydds jakt på varg. Riksdagen beslutade då att det ska vara möjligt att skydds jaga hela revir. Även genetiskt viktiga vargar ska kunna skydds jagas, och ett beslut måste kunna komma i nära anslutning till en pågående attack. Detta kombinerat med dagens tillkännagivande om ett minskat antal vargar skulle innebära en stor acceptans för rovdjurspolitiken hos dem som berörs av den. Min kollega Daniel Bäckström, som bor i ett varglän, precis som jag själv gör, kommer att återkomma i ämnet senare i denna debatt.

(Applåder)

Anf. 117 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3.

Vi debatterar naturvård och biologisk mångfald. Det är viktigt med biologisk mångfald. Ibland är det tydligen viktigare än andra gånger. Ibland är det inte viktigt alls, verkar det som. Vissa arter är viktigare än andra. Det ser man inte minst när det gäller vargen, som flera har varit inne på här och som jag kommer att komma tillbaka till lite senare i mitt anförande.

En av förutsättningarna för biologisk mångfald i Sverige är naturbete. Vargen förhindrar i allra högsta grad naturbete. Det växer igen, och mångfalden försvinner, just för att man ska försvara en annan art till skada för väldigt många arter som vi finner på naturbete. Det är dessutom en art som inte är utrotningshotad. Det har blivit en väldigt konstig diskussion kring detta. Jag återkommer till det senare.

Vi har också andra arter som vi inte ska ha här alls, nämligen invasiva arter. Jag vill citera fadern till en god kompis till mig: "Folk är rädda för att kinesen eller ryssen kommer att ta över världen, men det är inte de som kommer att ta över världen. Det är lupinen som kommer att ta över världen." Detta ska inte ses som ett inlägg i Natodebatten.

Man kan verkligen hålla med; det är otroligt vackert när vi är ute och åker, men vi ser vilka andra arter den lyckas utrota, tillsammans med till exempel parkslide och jättebalsamin.

I vårt grannland Finland har man betydligt strängare regler kring detta. Man har förbud mot att sälja det, sprida frön och plantera det. Vi borde bli lika duktiga här.

Vi har även främmande invasiva djur. Jägareförbundet gör ett jättebra jobb för att mota dessa. Nu har vi dock fått en ny – eller i alla fall relativt ny – art: stenmården. Den är än så länge bara klassad som främmande art och inte som invasiv. Vi ser att den gör en enorm skada; till exempel har den varit inne i partikelacceleratoren i Cern i Schweiz och förstört den två gånger. Det handlar om skador för miljarder. Där måste vi verkligen sätta stopp, fru talman.

Den 10 februari var jag ute och gjorde någonting som jag tycker är fantastiskt roligt: Jag var ute och åkte långfärdsskridskor. Men helt plötsligt började telefonen att ringa. Då hade det kommit nyheter om det som kallades en ny ordning i skogen. Det ringde från organisationer och skogsägare som hade fått panik. Skulle de nu behöva ta hänsyn till varenda fågel på individnivå? Det kunde ju inte vara sant; det kunde inte stämma.

Det är ju lite märkligt att vi har två statliga myndigheter som har så diametralt olika åsikter i frågan. Skogsstyrelsen har sitt svar, och Naturvårdsverket har sitt. Bägge två är staten, och det krockar totalt.

Då är frågan: Vem är det som har rätt? Precis som det har sagts tidigare kom det redan 2016 inspel om att det hade gjorts en överimplementering i Sverige och att Sverige hade gått för långt. Det är därför vi har motionerat om att Sverige inte ska gå längre än vad som faktiskt krävs. De utskottsinitiativ som det har talats om var helt i linje med KD:s förslag och därför hur lätta som helst att ställa sig bakom.

Det här är akut, precis som andra har sagt här i talarstolen. Det är ingenting som vi kan vänta på. Om jag inte minns fel har en minister sagt att det ska ske någonting i ärendet före midsommar. Jag hoppas innerligen att detta stämmer. Oavsett vilket står det i tillkännagivandet att det måste hända saker skyndsamt.

Jag noterar att min tid går så ofantligt fort att jag får hoppa över lite grann; vi får spara det till en annan gång.

Något annat som jag är både nöjd och stolt över att vi äntligen har hittat en majoritet kring är att få till en minskning av vargstammen.

Varför kan jag säga att jag är nöjd och stolt över detta? Jo, därför att det nu äntligen finns en majoritet som visar att vi här i Sveriges riksdag har en majoritet som lyssnar på dem som faktiskt är drabbade av vargens närvaro. Det är väldigt lätt att ha synpunkter, särskilt om man inte bor och verkar inom ett vargrevir. Då är det väldigt enkelt, och man överklagar gärna beslut. Men nu har vi alltså en majoritet och en tydlig riktning för vart vi vill gå.

Flera har hänvisat till det tidigare riksdagsbeslutet från 2013, men när jag har pratat med länsstyrelser och statliga myndigheter har jag hört att det beslutet är överspelat. Detta kommer alltså från statliga myndigheter. Då är det verkligen läge, fru talman, att på nytt peka ut riktningen. Då kan vi inte längre vila i det beslut som togs 2013.

Precis som jag sa i min inledning är vargen i dag inte utrotningshotad ur ett globalt perspektiv. Inte heller är den utrotningshotad ur ett svenskt perspektiv, vilket en del partier och organisationer dock låter påskina just för att de ska få sätta sin världsbild. Men den är ju inte sann.

Vi noterar nu på Facebook hur bland andra några vänner i Örebro som är djurhållande bönder är ute och patrullerar både dag och natt. Det är fullt med vargar som är ute och traskar runt djuren och runt gårdarna där. Vargarna är inte värst skygga, så bönderna får nattsömnen förstörd eftersom de måste vara ute och passa sina djur.

Det här är ju de som producerar vår mat. Vi behöver detta. Men det de möter är rivna får. Det är kor som är i skogen, för så fort korna känner lukt av varg sticker de rätt ut. De kan vara jättesvåra att få tillbaka.

Så här kan vi inte hantera våra lantbrukare, som producerar vår mat.

Vad som är livskvalitet är ganska olika för oss i den här kammaren, skulle jag tro. Livskvalitet för väldigt många som bor ute på landsbygden är att kunna jaga. Det är att gå ut och plocka bär och svamp. Det är att våga låta barnen vara ensamma ute och leka på gårdsplanen.

Älgjakten, det största kulturarv vi har i Sverige, är i många delar hotad. Vi ser redan nu hur många har beslutat att ställa in älgjakten till hösten. För många är jakten livet. Dessutom ger den klimatsmart kött i frysboden – om det finns någon älg kvar.

Det var alldeles för mycket älg i början av 80-talet. Det är helt klart. I mitt viltvårdsområde sköts det 63 älgar 1981, som mest 21 älgar på en dag. Det var alldeles för mycket. År 2017 sköts det i samma viltvårdsområde lika många älgar som vi såg vargar, nämligen 5 stycken. Flera jägare hade vargar runt sig som gick och ringade in dem på håll. Trots att man sitter där med vapen är man inte jättetuff då. När man har den här

närheten av vargarna vågar man inte heller släppa hunden. Och man är inte så tuff längre när man ska släppa iväg barnen till skolskjutsen och vargen följer med på avstånd ut till vägen. Detta måste vi inse och förstå, och jag är glad att vi har en majoritet som förstått det. Vi är många på landsbygden som har fått nog.

Fru talman! När jag läser Miljöpartiets särskilda yttrande på sida 143 i betänkandet blir jag lite bestört. ”Licensjakten gav inte en förbättrad samexistens, vilket var en önskan innan licensjakten introducerades, utan har utan tvivel ökat hatet mot vilda djur. Licensjakten på varg bör avslutas.” Så skriver Miljöpartiet. Det här visar att det inte finns någon som helst förståelse för anledningen till att det till stora delar finns ett motstånd mot att ha en så stor vargstam, nämligen att vi inte kan förvalta den. Varför får vi ingen samexistens? frågar man sig. Ja, vi har ju knappt haft någon licensjakt, eftersom det är så många organisationer som gladeligen överklagar. Nu har vi bara haft licensjakt i vissa revir. I vinterns vargjakt sköts 28 av 33 tilldelade vargar. Det skedde i 5 revir av 74. I de allra flesta revir är det alltså inte ens jakt. Det gör att man inte får den förståelsen.

Jag skulle kunna fortsätta oändligt mycket längre, men jag har redan dragit över på tiden, fru talman. (Applåder)

Anf. 118 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nummer 26. Självklart står vi bakom alla våra reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar vi inte bifall till övriga.

Först vill jag tala om artskyddet. Det finns självklart ett behov av att uppdatera de lagar och förordningar som rör vårt artskydd, inte minst för att tydliggöra markägarens rätt till ersättning när staten gör intrång av artskyddsskäl. Artskyddsutredningen har lämnat förslag på hur vi konkret kan arbeta med arterna. Utredningen presenterades för snart ett år sedan. Ännu har inte regeringen återkommit med en proposition.

Utredningen tar tag i de här frågorna. Utskottsmajoriteten beslutade i det här fallet att ge regeringen till känna att man behöver agera. Vi i Liberalerna förväntar oss att regeringen läger på ett kol och presenterar hur man avser att gå vidare med Artskyddsutredningens förslag i en proposition. Men det är svårt att se på vilket sätt det förslag till tillkännagivande som utskottet beslutat om skulle bidra till en snabbare process eller till ett bättre förslag i en kommande proposition. Att man inte bara kunde ta ett djupt andetag och invänta ordningen!

Artskyddsutredningen innehåller konstruktiva förslag för både artskydd och ersättning till markägare. Utredningen föreslår att förbuden gällande fåglar och skyddade arter ska regleras i separata bestämmelser. Även förbyggande arbete ska kunna ske. Därför är det en proposition utifrån Artskyddsutredningens förslag som borde läggas fram. Det är den vi borde ha tagit ställning till i dag, inte ett tillkännagivande. Det är vår väg att gå.

Fru talman! Jag är bekymrad. Det saknas liberalt sunt bondeförnuft, har jag sagt en och annan gång. När det gäller skogen vill jag verkligen landa i det. I dag för vi en debatt inför beslut om skogen och djurlivet. Jag tror inte att någon i denna kammare tycker illa om vare sig skogen eller djuren. Vi vill dem väl. Att störa, att döda, att förstöra fåglars bon – vem ställer upp på det och tycker att det är bra? Upp med en hand! Ingen! Och vem vill att den som vårdar, brukar och tar hand om sin skog ska straffas för det? Någon? Nej, inte det heller, fru talman! Ändå är vi så polariserade i den här frågan. Det är besynnerligt.

När det gäller djurskydd och kvalitet på livsmedel håller vi fanan högt. Vi säger att vi har ett väldigt gott djurskydd och god kvalitet på livsmedel. Men när det kommer till skogen händer någonting annat. Det har sina anledningar. Allt prat i motioner och i betänkandet om biologisk mångfald, både i Sverige och internationellt, innehåller väldigt stora ord: för klimatets skull, för miljöns skull. Vad händer med detta när vi kom till artskyddet? Det blir bara en skrällande cymbal.

Liberalernas inställning i sakfrågan är att skogspolitikens miljömål och produktionsmål måste balanseras. Det är liberalt. Båda ska nås. Skogen ska brukas på ett sådant sätt att miljövärdena bevaras och i förekommande fall även stärks. Vi har skogsbruksmetoder som behöver anpassas efter den aktuella situationen. Till exempel kan förekomsten av hotade arter vara ett skäl att välja ett annat sätt att avverka och plantera. Det handlar om att anpassa på vilket sätt man väljer att bruka skogen. Även där behöver kunskap, forskning och utveckling gå framåt. Ett naturnära och varierat skogsbruk kan ge ett väl fungerande skydd, ett frivilligt sådant. Det kommer att vara omöjligt att nå miljömålen om inte skogsägarna själva känner att de är engagerade i detta arbete.

Staten och markägarna har ett delat ansvar för kunskapen om vilka områden som är känsliga och skyddsvärda. Staten behöver stå för inventeringar och liknande. Markägarna behöver givetvis känna till sin egen skog bäst, vilket de oftast också gör. Det är oerhört viktigt att staten bidrar med information och utbildning.

Artskyddsutredningen föreslår att staten ska ha ett ökat ansvar och stå för ett tydligt kunskapsunderlag. Men detta är svårt om man inte får göra inventeringar, till exempel av nyckelbiotoper. Ingen som vårdar sin skog så att den får höga naturvärden ska straffas för det genom att marken förlorar sitt värde.

Fru talman! Jag vill också säga ett par ord om vargen. Människor och rovdjur behöver samexistera. Det var också inriktningen i den proposition som kom för snart tio år sedan. Jag tar det om igen. En hållbar rovdjurspolitik utgör grunden för den svenska rovdjursförvaltningen. Den svenska rovdjurspolitiken utgår från att de fem stora rovdjuren ska uppnå och bibehålla – vadå? Jo, en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Det är det som beslutet landar i.

Riksdagsbeslutet från 2013 angav ett referensvärde för hur många vargar vi behöver ha i Sverige för att –

vadå? Jo, bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Propositionen som kom gör på den här punkten en tydlig hänvisning till 170–270 individer. En förnyad bedömning av referensvärdet för vargens populationsstorlek i Sverige gjordes 2015 av två forskargrupper med ledande internationell expertis i bevarandebiologi och vargekologi.

Slutsatsen blev att det behövs minst 300 vargar i Sverige och att minst en ny immigrant från Finland eller Ryssland ska reproducera sig inom det skandinaviska utbredningsområdet under naturliga förhållanden varje femårsperiod för att vargen i Sverige ska kunna anses ha – vadå? Jo, en gynnsam bevarandestatus. Vi landar åter i det, inte i siffror.

Forskningen går alltid framåt. Det händer alltid saker i forskningen, och antalet vargar vi behöver ha kommer att förändras också framåt. Därför ska Sveriges riksdag inte siffersätta antalet vargar i skogen. Bedömningen av hur många individer som behövs för att vargstammen ska kunna anses leva upp till riksdagsmålet om en gynnsam bevarandestatus är enligt Liberalerna inte en politisk fråga. Det är den bästa vetenskapliga bedömningen som ska användas för att avgöra när vargen kan anses ha en gynnsam bevarandestatus i Sverige, Skandinavien och Norden. Vi i Liberaler ser ingen anledning att ändra den ordningen.

När det gäller skandinavisk förvaltning är det bra att kunna samförvalta vargstammen. Det står vi bakom. Men låt mig göra ett förtydligande: Med hänvisning till att vi reserverar oss mot att siffersätta ett sänkt referensvärde vill vi inte heller att riksdagen går in med ett siffersättande i samförvaltningen. Detta ska göras vetenskapligt utifrån vargstammens verkliga situation. Annars är risken stor att vargstammen på icke vetenskaplig grund drivs ned på nivåer som är alldeles för låga.

Fru talman! Så några ord om något som berör mig mycket: tätortsnära naturmiljöer. Jag växte upp med skogen runt hörnet. Men mina grabbar där hemma har inte gjort det, och för dem är det otroligt värdefullt att det finns fin skog nära tätorten. Barn och ungdomar behöver det för att de ska få en relation till skogen och djuren, för att förstå att skogen kan innebära faror och för att inse att man kan leva i samexistens.

Jag glömmer aldrig när min mellanson kom hem och berättade att han på förskolepromenaden sett en huggorm gå till anfall. Det såg jag också hemma på gården. Det gladdade mig att han fick uppleva naturen på detta sätt. Vi kan dock hantera naturen och leva i samexistens med den.

Anf. 119 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Jag yrkar bifall till tre reservationer: 19, 20 och 21.

Miljöpartiet har i regering gjort historiska satsningar på naturpolitiken, men nu ser vi en kraftig backlash. Jag hade hoppats kunna prata om grönskande natur och stärkt naturpolitik och om hur klimat och biologisk mångfald hänger ihop. Men nu är inte bara vargen hotad utan också miljöpolitiken.

I dagsläget står vi inför en världsomfattande artkris, där uppskattningsvis 1 miljon arter riskerar att utrotas inom de närmaste årtiondena. Trenden i Sverige går åt samma håll. Antalet rödlistade arter har ökat med 11 procent på fem år.

Artbevarande handlar inte enbart om att en art ska finnas kvar i landet. Växt- och djurarter måste ha livsmiljöer runt om i sitt utbredningsområde i Sveriges olika regioner.

För att börja med det bästa i betänkandet: Vi ska nu fatta beslut om att restaurera ålgräsängar. Det är nog tack vare Miljöpartiets konsekventa arbete för havsmiljön som ålgräsängarna står på dagordningen. Isabella Lövins insatser för havet och Emma Nohréns arbete i Miljömålsberedningen har skapat en bred samtycka mellan partierna när det gäller vissa miljöfrågor om havet. Det är jag glad för. Men ålgräsängarna behöver starkare skydd. Bland annat måste strandskyddet stärkas.

Livsmiljöerna finns också i skogen. Skydd av arter kan i vissa fall handla om skydd av hela livsmiljön medan det i andra fall kan räcka med en anpassning av skogsbruksmetoderna. Till exempel kan ett mer naturnära skogsbruk, som hyggesfritt skogsbruk, eller aktiva naturvårdsinsatser med skydd och skötsel av småbiotoper i skogsmarkerna ge det effektivaste skyddet.

Det alltmer industrialiserade kalhyggeskogsbruket har under decennier kraftigt påverkat de svenska skogarna. Skogslandskapet lider av brist på den kontinuitet och variation av livsmiljöer som är nödvändig för att det långsiktigt ska finnas en mångfald av olika arter. Av 15 skogsnaturlager bedöms 13 vara otillräckliga eller ha dålig bevarandestatus. I samtliga regioner där de förekommer minskar inte bara de sällsynta arterna utan även de välkända, folkära arterna. I delar av Sverige har blåbärsriset minskat med så mycket som 50 procent.

Artskyddsförordningen utgör tillsammans med områdeskyddet de viktigaste verktygen för att skydda Sveriges biologiska mångfald. Det finns brister här, men en utredning föreslår många bra förändringar.

Det är viktigt att gå tillbaka till den av riksdagen beslutade definitionen av miljömålet Ett rikt växt- och djurliv. Definitionen är tydlig, och låt oss särskilt lägga denna mening på minnet: Arter ska kunna fortleva långsiktigt i livskraftiga bestånd med tillräcklig genetik variation.

Hittills har artskyddet utanför skyddade områden varit svagt. Med tanke på att det tog ungefär 20 år från Sveriges EU-inträde tills de regler som följer av art- och habitatdirektivet började tillämpas inom skogsbruket, år 2016, borde tillkännagivanden från riksdagen gå i en helt annan riktning än den som föranletts av Centerpartiets och Moderaternas utskottsinitiativ.

Sverige och skogsvårdslagen lever inte upp till EU:s krav. Det svenska systemet arbetar inte förebyggande. Det saknas landskapsplanering, gröna skogsbruksplaner och systematiska statliga inventeringar av arter. Utan ett bättre naturvårdsarbete blir varje

avverkningsärende väldigt tungrovt, och lagstiftningen upplevs av markägare som fullständigt orimlig.

Enligt art- och habitatdirektivet måste alla EU:s medlemsländer, däribland Sverige, inrätta ett strikt system för att djur- och växtarter ska skyddas.

Hur det förebyggande arbetet ska bedrivas är upp till medlemsländerna, och jag är glad över det uppdrag regeringen har gett till Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket, även om det kom sent.

Centerpartiets partiledare Annie Lööf brukar säga att inflytande från Sverigedemokraterna kan hota demokratin. Är det då inte förvånande att Centerpartiet så gärna samarbetar nära med Sverigedemokraterna när det handlar om att skjuta den svenska miljöpolitiken i sank?

Fru talman! När det gäller tillkännagivandena konstaterar jag att Centerpartiet och högerpartierna under många år drev på för att de statliga nyckelbiotopsinventeringarna skulle avskaffas, och nu genomför Skogsstyrelsen inte längre några nyckelbiotopsinventeringar. Men nu går samma partier fram med ett krav på att staten måste genomföra och helt ta ansvar för artinventeringar i skogsbruket. Hur ska de ha det?

Under många år har Centerpartiet sagt att det är viktigt med frivillighet i naturskyddet för skogsbrukarna, och vi har nyligen röstat för en skogsproposition om frivilligt formellt skydd här i riksdagen. Nu vill Centern att det varje gång en art ska skyddas i skogen ska bildas naturreservat eller biotopskydd.

Det ska förtydligas att markägarna ska få ersättning, säger Centerpartiet. Samtidigt har Centerpartiet har kommit överens med Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna om att stryka 2,4 miljarder kronor ur den budget som regeringen lade fram i höstas. Det är 700 skogsägare som väntar på att få ersättning för skogen, och det är dessa partier som i dag kräver att de ska få ersättning. Hur ska de ha det?

Miljöpartiet är emot det beslut i riksdagen som allvarligt riskerar att försämra skyddet för skogens växter, svampar och djur. Om regeringen genomför tillkännagivandet skulle Sverige röra sig längre bort från att efterleva EU:s naturvårdsdirektiv, och det skulle innebära negativa konsekvenser för trovärdigheten för svensk skogspolitik, för svenskt skogsbruk och för svensk skogsindustri. Det skulle också påverka möjligheten att långsiktigt exportera svenska skogsprodukter.

Fru talman! Herman Sundqvist är Skogsstyrelsens generaldirektör. Den 10 februari 2022 skrev Skogsstyrelsen i ett pressmeddelande att man måste visa hänsyn till samtliga vilda fågelarter på individnivå, och den 17 februari 2022 skrev Herman Sundqvist att man måste ha koll på enskilda individer när man planerar en avverkning och att man måste bevisa att inte en enda enskild fågel tar skada eller påverkas negativt vid skogsbruksåtgärder.

Anledningen till att jag lyfter upp detta är att det är Skogsstyrelsens bedömning som ligger till grund för det utskottsinitiativ som togs i miljö- och jordbruksutskottet. Häromdagen skrev samme Herman Sundqvist i Altinget: "Självklart ska fridlysta och hotade arter

skyddas, men det är inte rimligt att skogsägare ska ta hänsyn till alla enskilda individer.” Hur ska han ha det?

Skogsstyrelsens tilltag har i vardagligt tal kommit att kallas bofinksförbudet. Bofinken fick miljöminister Strandhäll att avslöja sin okunnighet. Regeringen ville nog gå Centern och Moderaterna till mötes för att undvika det tillkännagivande som vi har i dag, men det fick faktiskt motsatt effekt. Strandhäll sköt sig själv i foten, Sveriges miljöarbete försämras och Centern radikaliseras ytterligare så att besluten här i riksdagen blir värre och värre för svensk miljöpolitik.

Herman Sundqvist har kommit ut som en provocatör och opinionsbildare mot EU-direktiv. Han obstruerar för att få fram ändringar av artskyddsreglerna. Samtidigt säger Naturvårdsverket att bedömningen är att praxis inte medför något individskydd för fåglar. Naturvårdsverket bedömer att Mark- och miljööverdomstolen ännu inte har ändrat på rättsläget. Skogsstyrelsen har alltså vidtagit långtgående åtgärder utan att säkerställa att staten har en gemensam bedömning av rättsläget, trots att detta är en skyldighet för myndigheten i enlighet med förvaltningslagen.

Fru talman! Om högerpartierna menar allvar med att formellt skydd ska erbjudas så fort det blir någon form av brukandebegränsning behöver resurserna för skydd ökas mycket kraftigt. Dessa partier verkar för mindre finansiering för skydd, och Moderaterna har till och med uttalat att de inte vill ha mer skyddad skog i Sverige. Då finns trots allt en risk att det inte blir något artskydd alls. Detta är skrämmande.

Vargen är ett hotat djur i Sverige, och när man hör på Kjell-Arne Ottosson blir det uppenbart att det också är ett hatat djur. Hotet ökar med de beslut som riksdagen nu ska fatta. Miljöpartiet ifrågasätter den bedömning som nyligen har gjorts om vargens gynnsamma bevarandestatus, med tanke på inavelsgraden och att Artdatabanken har klassat arten som rödlistad i kategorin starkt hotad och, utöver detta, den oroande höga andelen varghannar med kryptorkism som hittats vid obduktionerna av vargar som fällts vid licensjakten.

Jag och mitt parti vill att vilda djurarter ska få finnas i långsiktigt livskraftiga stammar. Om inte Sverige ensamt kan hålla så pass stora stammar finns möjlighet att åstadkomma detta tillsammans i Skandinavien och Finland. Med långsiktig livskraft menas att stammen är tillräckligt stor för att långsiktigt upprätthålla tillräckligt mycket genetisk variation. Det kan vara bra att komma ihåg att Naturvårdsverket 2015 bedömde att detta innebär en stam som inte understiger 1 700 vargar. Man ska också komma ihåg att detta kan översättas till att det ska vara minst 300 vargar och att det också kommer en invandring av vargar från de finskryska delpopulationerna varje år. I det här perspektivet är det inte rimligt att Sverige bara skulle ha 170 vargar och heller inte att Skandinavien bara skulle ha 230 vargar.

Långsiktig livskraft är också EU-kommissionens uppfattning om vad som krävs för att arter ska ha en gynnsam bevarandestatus. Eftersom gynnsam bevarandestatus är ett begrepp från EU-rätten kan inte varje

land godtyckligt sätta sina referensvärden. Sverige försökte under en period begränsa vargstammen till omkring 200 djur, men den dåvarande alliansregeringen blev tvungen att backa från detta på grund av kritiken från EU-kommissionen.

Större fokus måste i vargdebatten läggas på att uppnå samexistens mellan människor och rovdjur men också på att uppnå en större förståelse mellan människor i rovdjursdebatten där man håller sig till fakta och försöker upprätthålla en sansad och bra debatt.

Vi i Miljöpartiet har lagt fram ett förslag om att de lantbrukare som bor i närheten av vargrevir ska få en förebyggande ersättning, precis som samerna får. Detta tycker vi är ett oerhört viktigt förslag för att förbättra samverkan mellan staten och enskilda, som ofta är fårbönder men ibland fåbodbrukare eller andra lantbrukare. Det är självklart att den lantbrukare som blir drabbad av varg ska kunna både bedriva ett förebyggande arbete och få ett starkt stöd, ett starkt skydd för sina djur och också möjlighet till skydds jakt på varg.

Anf. 120 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Det finns en överenskommelse mellan våra gruppledare om att man enbart yrkar bifall till en, maximalt två, reservationer. Jag kommer att skriva upp det som tre reservationer, men i fortsättningen är det bra om ledamoten vet om att överenskommelsen ser ut så.

Anf. 121 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)

replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt ta replik, men Maria Gardfjell efterlyste en sansad och bra debatt.

Jag betackar mig verkligen för att få åsikter kletade på mig – ord som inte stämmer. Det är inte första gången, fru talman, utan det har hänt tidigare i utskottet, där Maria Gardfjell har kallat mig för varghatare. Nu kom det igen. Det kom ganska hård kritik från mina kompisar i utskottet när det skedde förra gången. Tydligt har Maria Gardfjell inte tagit lärdom av detta.

Fru talman! Nej, det handlar inte om varghat. Det handlar om att se de människor som faktiskt på olika sätt är drabbade av vargens närvaro och se den förtvivlan som de visar upp över att inte bli sedda, inte bli hörda och inte bli trodda. Det är detta det handlar om.

Jag har inte på något sätt sagt att vargen ska utrotas. Inte med ett ord har jag sagt det. Men vi måste ha en förvaltning som fungerar även för dem som bor och verkar inom vargrevir.

Hade vi haft mer licensjakt hade vi behövt ha mindre skydds jakt, för då hade vi inte haft så många problemindivider. Om vi börjar att jaga vargen lär den sig att människan är farlig. I dag vet vargen till stor del inte det eftersom den inte har blivit jagad. Därmed får vi de här oskygga vargarna.

Jag måste avslutningsvis ställa en fråga till Maria Gardfjell: Vad ska Miljöpartiet göra för dem som bor och verkar i vargrevir och som inte upplever att de blir sedda?

I detta anförande instämde Mats Nordberg (SD).

Anf. 122 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Ett stort tack för frågan, Kjell-Arne Ottosson. Jag tycker att detta är en väldigt viktig debatt.

Det som jag sa i mitt anförande var att vargen är ett hotat djur i Sverige och uppenbart också hatat, när man lyssnar på ditt inlägg.

Det som jag menade då är att när du pratar om att du inte vill utrota vargstammen får jag inte ihop den matematiken, därför att gynnsam bevarandestatus handlar om att vargen inte ska bli utrotad. Och gynnsam bevarandestatus kräver fler vargar än det som du föreslår.

Det som jag tror är viktigt i denna diskussion är just det som du lyfte fram. Du använde något slags skräm-seltaktik och sa att barn inte vågar vara ute och leka för att det finns vargar i vissa områden. Det är väldigt oro-väckande om många tror att vargen är farlig på det sättet.

När det handlar om Miljöpartiets politik om varg och jakt på varg har vi sagt att vi helt är motståndare till illegal jakt. Det hoppas jag att också Kjell-Arne Ottosson är. Vi är också motståndare till licensjakten, därför att vi ser att det skulle vara mycket mer effektivt att de vargar som faktiskt ska jagas i Sverige jagas i skyddsjakten. Då kan man på ett mer effektivt sätt jaga de vargar som lär sig att ta sig över rovdjursavvisande stängsel och de vargar som börjar bete sig orimligt och närma sig lokalbefolkningen och liknande.

För att skapa detta utrymme för en tydlig och bra skydds jakt måste vi avveckla licensjakten.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag vill påpeka att vi pratar genom talmannen och inte använder du och ni.)

Anf. 123 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag är absolut emot illegal jakt på varg, för det förstör för den legala jakten. Det är ingen tvekan om det.

Nej, det är inte någon sorts skräm-seltaktik. Det är detta som är sanningen, och det är det som folk upplever ute på landsbygden i vargrevir men som Miljöpartiet med all önskvärd tydlighet inte klarar att ta till sig. Det är dessa berättelser som jag kommer med och som Miljöpartiet inte lyssnar på. De kommer från människor särskilt i Mellansverige där vi har den största delen av vargstammen.

Gynnsam bevarandestatus är en politiskt satt siffra. Det är politiker som sätter den. Den bygger på minsta livskraftiga bestånd. Och vi vet att minsta livskraftiga bestånd i Skandinavien är 100 individer.

Vi skulle faktiskt enkelt kunna lösa detta om vi hoppar tillbaka i tiden och återtar östra rikshalvan, som man kallar det, alltså om vi drar gränsen mot Finland längre österut. Då får vi med fler vargar i Sverige och i Skandinavien, och då är stammen helt plötsligt helt okej för då har vi fler vargar. Det är alltså landsgränser

som är med och krånglar till det, vilket gör det väldigt svårt. Det är därför som vi måste få en större del av gemensam förvaltning.

Maria Gardfjell säger att licensjakten endast är av ondo. Om vi bara ska ha skydds jakt, hur många individer ska vi då ha innan Maria Gardfjell är nöjd och vill börja begränsa vargstammen? De 1 700 individer som Maria Gardfjell nämner gäller om vi inte hade haft kontakt med den ryskfinska stammen, men det har vi.

Anf. 124 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Ursäkta att jag inte var formell i min förra replik.

Jag tycker att det är otroligt viktigt att påminna om att Miljöpartiet är det enda partiet i Sveriges riksdag som vill skärpa skydds jakten på varg och skapa minskade konflikter mellan varg och människor på ett mer konkret sätt genom att skapa ett nytt system för de människor som bor i områden med vargrevir. Om risken för angrepp på betesdjur innebär ett merarbete och innebär, precis som Kjell-Arne Ottosson tog upp i sitt anförande, att det viktiga betet minskar – för den biologiska mångfalden är tack vare betesdjur – vilket också är en väldigt viktig fråga, måste vi hitta ett sätt för samexistens mellan människor och vargar.

Ett sätt att hitta denna samexistens är att arbeta mycket bättre med förebyggande åtgärder. Då menar jag inte att staten bara ska betala för den stängselkostnad som en lantbrukare har utan att staten också ska ta fler initiativ och vara med och bygga detta stängsel. Man ska ha ett bättre och tydligare samarbete mellan länsstyrelsen och lantbrukaren. Man ska säkerställa att det finns särskilda utbildade hundar som kan hjälpa till att skydda boskapen så att lantbrukaren slippa vara uppe hela nätterna.

Detta är precis det som Miljöpartiet föreslår, och jag tycker att en sansad vargdebatt måste handla om hur vi ökar samexistensen mellan vargen och människan.

Anf. 125 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman, ärade ledamöter och åhörare! Det är minst tio år som jag har följt både debatten och arbetet med att få till en rovdjurspolitik och en förvaltning i praktiken.

Beslutet 2013 handlar om att de svenska rovdjuret ska kunna uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Samtidigt ska tamdjurshållning inte påtagligt försvåras, och det ska tas socioekonomisk hänsyn.

Naturvårdsverket redovisade inför detta riksdagsbeslut en analys om att minsta livskraftiga vargpopulation i Sverige och Norge är minst 100 individer.

När man ser tillbaka på åren från 2013 och fram till i dag finns det mycket i övrigt att önska när det handlar både om genomförande och om efterlevnad av beslutet men också när det handlar om förtroendet för att detta beslut också blir praktik. Det är avgörande att beslut som fattas blir verklighet och genomförs i enlighet med beslutets intentioner, annars får vi bristande förtroende för staten och dess myndigheter i många

sammanhang. Det är viktigt med acceptans och att de som verkar och lever på landsbygden och där det finns vargrevir kan ha en levande landsbygd.

Vi vet att det den 1 oktober i höstas fanns 460 vargar i Sverige. Det finns olika sätt att förhålla sig till fortsättningen. Med det beräkningsunderlag som forskarna använder – det vill säga tio års medelvärde för tillväxten i vargstammen – kan man anta att det kommer att finnas 500 vargar i höst.

Om man i stället tittar på de senaste årens tillväxt och förutsätter att årets tillväxt är i åtminstone samma omfattning kan man räkna med att det finns 550 vargar i höst. Men utifrån den utbredning som nu sker, inte minst i södra Sverige där det finns både större arealer att röra sig på och där populationen i sin helhet har större möjligheter att reproducera sig, är det inte otroligt att det kan finnas 600 vargar kommande höst.

Fru talman! 600 vargar är betydligt mycket mer än det intervall som riksdagen beslutade om 2013. Jag är väldigt glad över att det nu finns ett förslag för riksdagen att ta ställning till, om ett tillkännagivande om 170 vargar och att det ska få en konsekvens för regeringens styrning över politiken framåt.

När man läser bland annat Socialdemokraternas särskilda yttranden om detta växer frågorna kring var målsättningen ligger för Socialdemokraterna, som i dagsläget har ansvaret för styrningen av myndigheterna och rovdjurspolitiken – och har haft det under många år, tillsammans med Miljöpartiet.

Tidigare hörde vi om siffertrixande, men när man läser det särskilda yttrandet kan man bland annat se att vi ska förhålla oss till hur det ser ut 2019–2025. Vi vet ännu inte om det finns 600, 700 eller 800 vargar när vi är framme vid år 2025. Samtidigt skriver Socialdemokraterna i sitt särskilda yttrande att målsättningen bör vara att anpassa referensvärdet till den nivå riksdagen beslutade om 2013, alltså 170–270 vargar. Detta är att använda sig av siffror.

Den fråga jag ändå har, oavsett de olika delar som presenteras, är vad som är Socialdemokraternas tydliga målsättning gällande antalet vargar i Sverige. Detta är väldigt viktigt, för om det inte finns en tydlig styrning från regeringen gentemot myndigheterna blir konsekvensen att det är andra som styr de här frågorna framåt.

Jag är oerhört bekymrad över hur läget kan se ut om några år om det inte blir en ordentlig reglering och förvaltning av samt förvaltningsjakt på vargstammen. Det blir många telefonsamtal från nya bygder som lever med konsekvenserna av vargens utbredning. Då talar jag inte längre om Värmland, trots att jag själv vet hur det är både att sätta upp rovdjursstängsel och att komma ut i fårhagen och ta hand om rovdjursdödat vilt och rovdjursdödade lamm, utan jag talar om bygder i Skaraborg och i Kronoberg i Jönköpings län – men också om Skåne, Sörmland och Östergötland.

Vi ser att detta inte längre är en fråga för Mellansverige utan att det är Mellansverige och södra Sverige som nu kommer att beröras. Det ökar snabbt i omfattning, och det är stor risk att man tappat kontrollen i

kommande års arbete med förvaltningen. Det är därför ett viktigt ställningstagande som riksdagen nu står inför, både när det gäller 170 vargar och när det gäller gemensam förvaltning med Norge. Det är steg i rätt riktning, och det är nödvändiga steg för att hantera situationen, som är på väg utom kontroll.

Fru talman! Jag har använt mina sex minuters talar-tid, men jag har gjort det utifrån ett lokalt perspektiv där det är vi som bor ute i bygderna som ska ha inflytande på förvaltningsbeslut och styrning av frågor – inte utifrån ett överstatligt perspektiv där lokala berörda får anpassa sig och inte kan ha något inflytande. För Centerpartiet är detta en oerhört viktig fråga, såväl i dag som i fortsättningen, när det gäller utvecklingen av Sveriges landsbygd och livsmedelsproduktionen. Det handlar om att stärka vår livsmedelsförsörjning i ett säkerhetspolitiskt mycket utmanande läge.
(Applåder)

Anf. 126 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag har några korta frågor till Daniel Bäckström.

Min första fråga är om Daniel Bäckström anser att det är i enlighet med vetenskapliga rön och fakta att 170 vargar skulle vara inom ramen för vargens gynnsamma bevarandestatus.

Min andra fråga är om Daniel Bäckström är oroad över den höga andelen varghannar med kryptorkism som har upptäckts vid obduktionerna.

Anf. 127 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Maria Gardfjell för dessa frågor.

Det är klart att det är bekymmersamt i ett längre perspektiv om det inte finns reproduktionsförmåga hos individer inom denna population. Det är viktigt att följa upp den samlade bilden och även att lära av andra länders studier gällande hur man ska hantera detta. Då är det också viktigt att se den svenska förvaltningen i ett skandinaviskt perspektiv och se hur man kan få en utveckling som inkluderar inte bara den norska sidan utan även den finska, vilket jag vet att Miljöpartiet lyfter i ett av sina särskilda yttranden.

När det handlar om antal vargar är utgångspunkten för oss det intervall som Sveriges riksdag beslutade 2013. Det är utgångspunkten för det här ställningstagandet. Det bygger också på det som Naturvårdsverket redovisade inför riksdagsbeslutet om att minsta livskraftiga vargpopulation i Sverige och Norge är 100 individer.

Anf. 128 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Redovisningen med de 100 individerna byggde på vetenskapliga data som väldigt tydligt visar att man inte hade tagit någon som helst hänsyn till inaveln i vargstammen.

Om man tar hänsyn till inavel när man räknar fram siffran för en gynnsam bevarandestatus hamnar man på antalet 300 individer – om vi också får en inflyttning av vargar från Finland och Ryssland till Sverige

varje år. Nu är det ju inte så mycket inflyttning av vargar, med tanke på att jakttrycket är så väldigt högt i de norra delarna av landet. Därför kanske man också måste titta på den andra siffra som Naturvårdsverket redovisade 2015, nämligen att det är 1 700 vargar som skulle behövas.

Frågan är varför Centerpartiet inte lutar sig mot vetenskapliga fakta och data när man tar fram sitt politiska förslag.

Anf. 129 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Nu är det ju inte så att jakttrycket på varg är högt någonstans i Sverige; vi har en skenande tillväxt av antalet vargar, och vi har nu prognoser som pekar mot 600 – och även bortom 600 – vargar. För detta fortsätta de kommande åren går utvecklingen i den riktning som Maria Gardfjell önskar, eller i alla fall har uttalat sig om, det vill säga mot 1 700 individer.

Nej, vi behöver omgående få till en förvaltningsjakt som både stärker legitimiteten ute i bygderna och reducerar beståndet där, i enlighet med det riksdagsbeslut som togs 2013, koncentrationen är som störst. Det gäller Värmland, Örebro och Gävleborg – hela Mellansverige. Men utbredningen sker nu i en sådan omfattning att det snart är många, många fler socknar, kommuner och regioner som kommer att ha heltäckande vargrevir.

Detta får ekonomiska konsekvenser för lammnäringen, uppfostringen av får, på olika platser i Sverige. Även utvecklingen av boskapsskötsel i andra delar blir allvarligt hotad om utbredningen fortgår i den riktning som Miljöpartiet önskar sig.

Centerpartiet vill nu se en ordentlig anpassning av licensjakt och en utvecklad skydds jakt så att man snabbt kan komma till rätta med den alarmerande situationen.

Anf. 130 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Jag förärar Daniel Bäckström en replik när han ändå citerar Socialdemokraterna – att vi lyft just den problematik vi ser med ett fast referensvärde, som tillkännagivandet nu ger.

Jag vill börja med att säga att regeringen i dag har fattat beslut om ett nytt förvaltningsuppdrag gällande skarven. Först tar vi skarven, och sedan får vi ta vargen.

Rovdjurspolitiken bygger egentligen på den bevarandeproposition som kom 2013. Precis som Daniel Bäckström också lyfte fram sägs i portalparagrafen att Sverige ska uppnå gynnsam bevarandestatus; det är fokus på bevarandet. Eftersom vi nu har byggt upp stora rovdjursstammar i Sverige behöver vi övergå till förvaltning.

Daniel Bäckström lyfte att det är Syd- och Mellansverige som har det högsta trycket; det framgår i alla fall. Jag skulle ändå vilja säga att det samlat faktiskt är Jämtland som har det högsta rovdjurstrycket. Det är rennäringen som tar den största skadan av att vi på

vissa håll har för stora rovdjursstammar. Detta behöver vi naturligtvis adressera.

Det som behöver göras nu, som också lyfts fram, är att se till att de stora inventeringsresultat som nu ligger till grund får resultat i form av licensjakt. Vi är oroliga för att EU-kommissionens överträdelseärende mot Sverige fortfarande ligger kvar. Vi är oroliga för att ett så fast referensvärde omöjliggör jakt. Precis som jag sa i mitt anförande måste vi säkerställa att alla skadeindivider kan tas bort. Vi behöver snabba på skydds jaksbesluten och säkerställa att vi får långsiktiga licensjaksbeslut som minskar stammen.

Anf. 131 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Detta betänkande är tydligt på så sätt att det tillkännagivande som nu ligger för prövning i riksdagen specifikt handlar om antalet vargar. Det är klart att rovdjurstrycket varierar beroende på vilka rovdjur vi förhåller oss till och lever med i olika bygder i Sverige. Jag har full förståelse för att problematiken i Jämtland och andra regioner norröver ser ut som den gör men också ser ut på ett annat sätt än i Mellansverige.

Där vargen har brett ut sig de senaste decennierna har det fått väldigt stora socioekonomiska konsekvenser, såväl för djurhållning och levnadsvillkor som för jaktliga frågor – löshunds jakt och förekomst av övriga vilda djur.

Inför 2025, som det refereras till, är det väldigt viktigt – jag håller med om det som Socialdemokraterna skriver – att man inför nästa rapporteringsperiod inte ska rapportera en exakt population utan enbart ange hur stor stammen varit. Det är viktigt att inte rapportera en exakt population, utan det behöver ske en förändring där.

Men min fråga till Socialdemokraterna är: I förhållande till vad? Är det i förhållande till den förväntade nivån för antalet vargar 2025, med dagens tillväxttakt som kan bli långt över 600 vargar? Är det detta som Socialdemokraterna tycker är en lämplig nivå? Det är i så fall långt från beslutet 2013 om ett intervall på mellan 170 och 270 vargar.

Anf. 132 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Vi har nu suttit och jobbat med detta ett antal gånger. Nu har regeringen skickat ut det på remiss, och remissvaren har kommit in. Tanken är att vi ska komma bort från miniminivåerna på länsnivå, som har gjort att varje länsstyrelse har satt en säkerhetsnivå när man har rapporterat in möjligt jaktuttag och begärt licensjakt. Det som regeringen nu föreslår är att miniminivån sätts för respektive rovdjursområde, alltså att det blir för Mellansverige man tar fram en miniminivå. Då kommer vi ifrån de hängslen och livremmar som vi har haft ute i länen, vilket också möjliggör en flexiblare förvaltning. Det kommer också att möjliggöra större uttag, vilket är helt nödvändigt.

En annan sak som jag tycker är positiv är att Naturvårdsverket har aviserat att inventeringsperioden ska göras om så att vi faktiskt kan räkna de valpkullar som

inte har räknats tidigare. Detta är kanske en av orsakerna till att vi nu har haft en kontinuerlig tillväxt: Man har inte räknat in hela tillväxten när man har beräknat möjligt uttag. Det är detta vi behöver få till. Vi räknar valpkullarna och sätter en miniminivå för hela förvaltningsområdet. Då kan vi också möjliggöra ett större uttag. Det är den socialdemokratiska vägen för att säkerställa licens- och skydds jakt.

Anf. 133 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! För Centerpartiet är det viktigt att ha en tydlighet i styrningen, och då är det ofta väldigt viktigt att kunna ange siffror. När det gäller det förslag som ligger för riksdagens prövning nästa vecka är det oerhört viktigt att i riksdagsbeslutet ange ett referensvärde som utgår från den lägre nivån. Detta är helt i linje med beslutet på Centerpartiets senaste riksstämman om att nå en nivå för varg på 170 individer.

Jag hoppas att vi i närtid också från Socialdemokraterna kommer att få tydliga besked om hur många vargar de anser bör finnas i Sverige så att det inte blir en fritt växande population. Det är nämligen oerhört stora värden som står på spel, i ett såväl kort- som långsiktigt perspektiv.

Vi vet vad det blivit för förändringar i de bygder i Mellansverige som länge har fått bära konsekvenserna av vargens utbredning – hemma i Värmland, i Örebro och på andra platser. Vi bävar för hur ytterligare bygder nu kommer att få fler prövningar och kommer att få se hur vardagen förändras.

Det är givetvis jätteviktigt att ha en hållbarhet och en uthållighet för vargstammen. Detta kan uppnås genom att gå på det här tillkännagivandet. Det känns också stabilt att det nu ligger ett förslag som kommer att kunna samla majoritet i Sveriges riksdag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 maj.)

§ 12 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 11 maj

2021/22:485 Behovet av fler småhus

av Mikael Eskilandersson (SD)
till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:486 Finansiering av extremism och diktaturregimers inflytande

av Amineh Kakabaveh (-)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:487 Underhåll på befintliga vägar och järnvägar

av Thomas Morell (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:488 Det slitna järnvägsnätet

av Patrik Jönsson (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 11 maj

2021/22:1557 Öppna gränser mellan de nordiska länderna

av Kjell-Arne Ottosson (KD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2021/22:1558 Regeringens agerande med anledning av tillkännagivanden som rör sjöfarten

av Hampus Hagman (KD)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1559 Inrättandet av ett House of Sweden i Taipei

av Hampus Hagman (KD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1560 Turkiets aggression i norra Irak

av Markus Wiechel (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1561 Migrationsverkets handläggning av ärenden med apatiska barn

av Maria Malmer Stenergard (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1562 Förbud mot utländska investeringar inom skyddsvärda områden

av Mattias Bäckström Johansson (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1563 Uppföljning av priset på drivmedel efter skattesänkningen

av Rasmus Ling (MP)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1564 Den enskildes inflytande i samrådsprocessen

av Mikael Larsson (C)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1565 Isbrytare

av Jimmy Ståhl (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1566 Underhåll av vägar och järnvägar

av Jimmy Ståhl (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1567 Effektivare hantering vid utbetalning av ersättning till brottsoffer

av Angelica Lundberg (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1568 Verkställande av att inrätta ett House of Sweden i Taipei

av Markus Wiechel (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 11 maj

2021/22:1482 Ericssons misstänkta mutbrott i Irak

av *Rasmus Ling* (MP)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)
2021/22:1491 Specifikation av tillsynsavgifter
av *Jörgen Berglund* (M)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)
2021/22:1514 Branden i Hargeisa
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)
2021/22:1508 Köp av fysiska biljetter av SJ
av *Lars Beckman* (M)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)
2021/22:1526 Nationell folkräkning
av *Josef Fransson* (SD)
till statsrådet Ida Karkiainen (S)
2021/22:1507 Inställda tåg i Mälardalen
av *Roger Haddad* (L)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)
2021/22:1519 Flyktingmottagande
av *Hanna Wagenius* (C)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
2021/22:1515 Insatser för att motverka alkoholrelaterade fosterskador
av *Clara Aranda* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)
2021/22:1513 Insatser för att stärka migrän- och huvudvärksvården
av *Clara Aranda* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)
2021/22:1518 Distansutbildning som särskilt stöd
av *Fredrik Christensson* (C)
till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)
2021/22:1525 Producentansvar för vissa tobaksvaror och filter
av *Martin Kinnunen* (SD)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)
2021/22:1516 Folkräkningens genomförande
av *Niklas Wykman* (M)
till finansminister Mikael Damberg (S)
2021/22:1517 Folkräkning
av *Eric Westroth* (SD)
till statsrådet Ida Karkiainen (S)
2021/22:1521 Brobyte i Vrena
av *Martina Johansson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
2021/22:1538 Turkiets offensiv i norra Irak
av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Ann Linde (S)
2021/22:1520 Klimataktivisterna som vandaliserar kulturarv
av *Jonas Andersson* i Lingham (SD)
till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)
2021/22:1532 Pneumokockvaccination av personer 75 år och äldre
av *Barbro Westerholm* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)
2021/22:1537 Den vikande vaccinationsviljan
av *Karin Rågsjö* (V)
till socialminister Lena Hallengren (S)
2021/22:1527 Arbetet inom Minskgruppen för att få armeniska fångar frisläppta

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)
2021/22:1528 Nya parkeringsregler för elsparkcyklar
av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
2021/22:1529 Utländska körkort omvandlade till svenska
av *Markus Wiechel* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
2021/22:1523 Finansiering av Ukrainas återuppbyggnad
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)
2021/22:1531 Rysk propaganda mot Sverige
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)
2021/22:1524 Sändebud mot organiserad brottslighet
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)
2021/22:1536 Proportionerlig ersättning till brottsoffer
av *Angelica Lundberg* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
2021/22:1534 Risk för däckbrist
av *Lars Beckman* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
2021/22:1522 Sveriges ambassad i Kyjiv
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)
2021/22:1533 Ukraina och avräkning på demokratibiståndet
av *Joar Forssell* (L)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)
2021/22:1535 Tillkännagivandet gällande Renmarkskommitténs direktiv
av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)
2021/22:1530 Folkräkning
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Ida Karkiainen (S)
2021/22:1539 Vattenfalls agerande i Nederländerna
av *Birger Lahti* (V)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)
2021/22:1541 Sveriges position i EU:s arbete om säriläkemedel
av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)
2021/22:1543 Regeringens åtgärder för att tvångsåtgärden avskiljning ska upphöra
av *Clara Aranda* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)
2021/22:1540 Riktade insatser för ökad tillgång till skjutfält
av *Jörgen Berglund* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 18.08.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till ajourne-
ringen kl. 13.49,
av andre vice talmannen därefter till och med § 10
anf. 102 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 11
anf. 130 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om faktapromemorior	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 6 Socialförsäkringsfrågor	1
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU17.....	1
Anf. 1 BJÖRN PETERSSON (S).....	1
Anf. 2 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	2
Anf. 3 JULIA KRONLID (SD).....	3
Anf. 4 BJÖRN PETERSSON (S) replik.....	5
Anf. 5 JULIA KRONLID (SD) replik.....	5
Anf. 6 BJÖRN PETERSSON (S) replik.....	5
Anf. 7 JULIA KRONLID (SD) replik.....	5
Anf. 8 MARTINA JOHANSSON (C).....	5
Anf. 9 IDA GABRIELSSON (V).....	6
Anf. 10 JULIA KRONLID (SD) replik.....	8
Anf. 11 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	8
Anf. 12 JULIA KRONLID (SD) replik.....	8
Anf. 13 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	9
Anf. 14 LENNART SACRÉDEUS (KD).....	9
Anf. 15 BJÖRN PETERSSON (S) replik.....	10
Anf. 16 LENNART SACRÉDEUS (KD) replik.....	10
Anf. 17 BENGT ELIASSON (L).....	10
(Beslut fattades under § 9.).....	11
§ 7 Idrott och friluftsliv	11
Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU8.....	11
Anf. 18 CHRISTER NYLANDER (L).....	11
Anf. 19 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	12
Anf. 20 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	13
Anf. 21 CATARINA DEREMAR (C).....	14
(forts. § 10).....	15
Ajournering	15
Återupptaget sammanträde	15
§ 8 Frågestund	15
Anf. 22 ANDRE VICE TALMANNEN.....	15
<i>Förbud mot bidrag till etniska föreningar</i>	15
Anf. 23 ANN-SOFIE ALM (M).....	15
Anf. 24 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	15
Anf. 25 ANN-SOFIE ALM (M).....	16
Anf. 26 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	16
<i>Regeringens pensionsförslag</i>	16
Anf. 27 HENRIK VINGE (SD).....	16
Anf. 28 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	16
Anf. 29 HENRIK VINGE (SD).....	16
Anf. 30 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	16
<i>Elever med behov av särskilt stöd</i>	16
Anf. 31 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	16
Anf. 32 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	17
Anf. 33 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	17
Anf. 34 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	17
<i>Arbetsmiljön och pensionsåldern</i>	17
Anf. 35 CICZIE WEIDBY (V).....	17
Anf. 36 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S).....	17
Anf. 37 CICZIE WEIDBY (V).....	17
Anf. 38 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S).....	17

<i>En nationell vårdförmedling och reseersättningen</i>	18
Anf. 39 PIA STEENSLAND (KD).....	18
Anf. 40 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	18
Anf. 41 PIA STEENSLAND (KD).....	18
Anf. 42 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	18
<i>Finansieringen av särskilda läkemedel</i>	18
Anf. 43 BARBRO WESTERHOLM (L).....	18
Anf. 44 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	18
Anf. 45 BARBRO WESTERHOLM (L).....	18
Anf. 46 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	19
<i>En ny könstillhörighetslag</i>	19
Anf. 47 EMMA HULT (MP).....	19
Anf. 48 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	19
Anf. 49 EMMA HULT (MP).....	19
Anf. 50 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	19
<i>Vård efter behov</i>	19
Anf. 51 SOFIA AMLOH (S).....	19
Anf. 52 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	19
Anf. 53 SOFIA AMLOH (S).....	19
Anf. 54 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	19
<i>Medborgarnas inflytande över arkitekturen</i>	20
Anf. 55 VIKTOR WÄRNICK (M).....	20
Anf. 56 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S).....	20
<i>Situationen i förlossningsvården</i>	20
Anf. 57 LINDA LINDBERG (SD).....	20
Anf. 58 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	20
<i>Projekt inom Europeiska regionala utvecklingsfonden</i>	20
Anf. 59 RICKARD NORDIN (C).....	20
Anf. 60 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	21
<i>Förtroendet för Sverige som biståndsgivare</i>	21
Anf. 61 YASMINE POSIO (V).....	21
Anf. 62 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	21
<i>Följderna av det minskade biståndet</i>	21
Anf. 63 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	21
Anf. 64 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	21
<i>Lärarlönelyftet och ersättning till kommuner</i>	21
Anf. 65 ROGER HADDAD (L).....	21
Anf. 66 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	21
<i>Kvinnohälsa och förlossningsvård</i>	22
Anf. 67 MARGARETA FRANSSON (MP).....	22
Anf. 68 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	22
<i>Arbetslivskriminalitet och sekretessregler</i>	22
Anf. 69 ANNA JOHANSSON (S).....	22
Anf. 70 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S).....	22
<i>Skattemedel till föreningar som kränker kvinnor</i>	22
Anf. 71 AMINEH KAKABAVEH (-).....	22
Anf. 72 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	23
<i>Obligatoriska drogtester och barns trygghet</i>	23
Anf. 73 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	23
Anf. 74 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	23
<i>Läkemedel till Ukraina</i>	23
Anf. 75 MARKUS WIECHEL (SD).....	23
Anf. 76 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	23
<i>Avräkningar från biståndet</i>	24
Anf. 77 MAGNUS EK (C).....	24
Anf. 78 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	24
<i>Likvärdiga villkor i hela landet</i>	24
Anf. 79 MAGNUS JACOBSSON (KD).....	24
Anf. 80 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	24

<i>Kompetensförsörjningen</i>	24
Anf. 81 JOHANNA HARALDSSON (S)	24
Anf. 82 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	24
<i>En moderniserad abortlagstiftning</i>	25
Anf. 83 JOHAN HULTBERG (M)	25
Anf. 84 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	25
<i>Resultatet av regeringens arbetsmiljöstrategi</i>	25
Anf. 85 MAGNUS PERSSON (SD)	25
Anf. 86 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S)	25
<i>Sveriges humanitära bistånd till Ukraina</i>	25
Anf. 87 DIANA LAITINEN CARLSSON (S)	25
Anf. 88 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	26
<i>Åtgärder för ökat bostadsbyggande</i>	26
Anf. 89 DAVID JOSEFSSON (M)	26
Anf. 90 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S)	26
<i>En trygg boendemiljö</i>	26
Anf. 91 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	26
Anf. 92 Statsrådet JOHAN DANIELSSON (S)	26
<i>Forskningens attraktivitet i Sverige</i>	26
Anf. 93 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	26
Anf. 94 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	27
<i>Regeringens migrationspolitik</i>	27
Anf. 95 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD)	27
Anf. 96 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	27
<i>Åtgärder mot sexualbrott</i>	27
Anf. 97 ÅSA COENRAADS (M)	27
Anf. 98 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	27
Ajournering	28
Återupptaget sammanträde	28
§ 9 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	28
SfU17 Socialförsäkringsfrågor	28
§ 10 (forts. från § 7) Idrott och friluftsliv (forts. KrU8)	28
Anf. 99 VASILIKI TSOUPLAKI (V)	28
Anf. 100 ROLAND UTBULT (KD)	30
Anf. 101 EMMA HULT (MP)	31
Anf. 102 LAWEN REDAR (S)	32
Anf. 103 ANGELIKA BENGTSSON (SD) replik	33
Anf. 104 LAWEN REDAR (S) replik	34
Anf. 105 ANGELIKA BENGTSSON (SD) replik	34
Anf. 106 LAWEN REDAR (S) replik	34
Anf. 107 CASSANDRA SUNDIN (SD)	34
Anf. 108 ANNE-LI SJÖLUND (C)	35
(Beslut skulle fattas den 18 maj.)	35
§ 11 Naturvård och biologisk mångfald	35
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU24	35
Anf. 109 ISAK FROM (S)	35
Anf. 110 JOHN WIDEGREN (M)	37
Anf. 111 ISAK FROM (S) replik	38
Anf. 112 JOHN WIDEGREN (M) replik	38
Anf. 113 ISAK FROM (S) replik	38
Anf. 114 JOHN WIDEGREN (M) replik	39
Anf. 115 MATS NORDBERG (SD)	39
Anf. 116 PETER HELANDER (C)	41
Anf. 117 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)	42
Anf. 118 JAKOB OLOFSGÅRD (L)	43
Anf. 119 MARIA GARDFJELL (MP)	44
Anf. 120 FÖRSTE VICE TALMANNEN	46
Anf. 121 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	46

Anf. 122 MARIA GARDFJELL (MP) replik	47
Anf. 123 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	47
Anf. 124 MARIA GARDFJELL (MP) replik	47
Anf. 125 DANIEL BÄCKSTRÖM (C)	47
Anf. 126 MARIA GARDFJELL (MP) replik	48
Anf. 127 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	48
Anf. 128 MARIA GARDFJELL (MP) replik	48
Anf. 129 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	49
Anf. 130 ISAK FROM (S) replik	49
Anf. 131 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	49
Anf. 132 ISAK FROM (S) replik	49
Anf. 133 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	50
(Beslut skulle fattas den 18 maj.)	50
§ 12 Anmälan om interpellationer	50
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	50
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor	50
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 18.08.	52